

BOSNA I HERCEGOVINA

**AKCIJSKI PLAN ZA ČLANSTVO
GODIŠNJI NACIONALNI PROGRAM**

PERIOD 2019 -2020

August 2019 godine

zurnalinfo

SADRŽAJ

UVOD	5
I POLITIČKA I EKONOMSKA PITANJA	10
1.1. Vanjska i sigurnosna politika	10
1.1.1. Odnosi Bosne i Hercegovine sa NATO Savezom	10
1.1.2. Odnosi Bosne i Hercegovine sa Evropskom unijom	11
1.1.3. Odnosi sa susjedima	14
1.1.4. Regionalna saradnja	19
1.1.5. Međunarodne političke organizacije	21
1.1.6. Međunarodne ekonomske i finansijske institucije	21
1.1.7. Odnosi Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju	21
1.1.8. Stanje u pogledu kontrole naoružanja i vojne opreme	25
1.1.9. Stanje u oblasti deminiranja	28
1.1.10. Učešće u CSBMs i kontroli naoružanja	29
1.1.11. Upravljanje krizama i planiranje odgovora na vanredne situacije	30
1.2. Unutrašnja politika	31
1.2.1. Ljudska prava i zaštita manjina	31
1.2.2. Sektor pravde	36
1.2.3. Reforma policije	38
1.2.4. Borba protiv korupcije	40
1.2.5. Borba protiv organiziranog kriminala	42
1.2.6. Borba protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija	45

1.2.7.	Sigurnost granica	46
1.2.8.	Borba protiv terorizma	52
1.2.9.	Civilno društvo	53
1.2.10.	Javna diplomacija	54
1.2.11.	Nauka	54
1.2.12.	Zaštita životne sredine	55
1.2.13.	Kontrola na obavještajno-sigurnosnim sistemom	56
1.2.14.	Demokratska kontrola i kontrola na Oružanim snagama	57
1.3.	Ekonomska pitanja	59
1.3.1.	Opšti makroekonomski pokazatelji	59
1.3.2.	Planirane aktivnosti ekonomskog razvoja	60
1.3.3.	Prometna politika	72
II	ODBRAMBENA I VOJNA PITANJA	77
2.1.	Odbrambene reforme	77
2.2.	Odbrambeno planiranje	78
2.3.	Vojna interoperabilnost	79
2.4.	Vojne operacije	81
2.5.	Upravljanje ljudskim resursima	83
2.6.	Vojna infrastruktura, pokretna i nepokretna imovina	86
2.7.	Ekonomika odbrane	88
III	PITANJA RESURSA	88
3.1.	Sistem planiranja, programiranja i izrade budžeta	88
3.2.	Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI)	88
3.3.	Vojni budžet	89

IV SIGURNOSNA PITANJA	91
4.1. Uloga Državnog sigurnosnog organa (NSA)	92
4.2. Informatička sigurnost (INFOSEC)	96
4.3. Sigurnosne provjere osoba	98
4.4. Sigurnost dokumenata	99
4.5. Fizičko osiguranje	100
4.6. Industrijska sigurnost	101
4.7. Cyber sigurnost.....	101
4.8 Učešće Bosne i Hercegovine u Mirovnim misijama UN-a i Civilnim misijama EU.....	103
V PRAVNA PITANJA	104
5.1. Ustavni aspekti pristupa Bosne i Hercegovine NATO-u	104
5.2. Domaće zakonodavstvo	105
Tabelarni dio	106-166

UVOD

Polazeći od potrebe očuvanja trajnog mira, sigurnosti i stabilnog demokratskog i sveukupnog državnog razvoja, kao i uključivanja Bosne i Hercegovine (BiH) u savremene evropske, političke, ekonomske i sigurnosne integracione tokove, BiH je pristupanje euroatlantskim integracionim procesima utvrdila kao jedan od prioriteta vanjske politike. BiH je time potvrdila svoju posvećenost principima demokratskog uređenja, zaštite ljudskih prava, tržišne ekonomije i vladavine prava.

Rukovodeći se ovim vanjsko-političkim prioritetom BiH je započela proces prilagođavanja svog državno - pravnog sistema standardima evroatlantskih zemalja. BiH je svoje opredjeljenje za punopravno članstvo u NATO konkretizovala donošenjem Zakona o odbrani 2005. godine, gdje je navedeno da će sva zakonodavna tijela i izvršni organi vlasti BiH u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti provesti potrebne aktivnosti za prijem BiH u članstvo u NATO.

Proces približavanja BiH NATO Savezu formalno je započet 14. decembra 2006. godine, potpisivanjem Okvirnog dokumenta sa NATO-om. Potpisivanjem ovog dokumenta BiH je postala članicom NATO programa "Partnerstvo za mir" i, takođe, Evroatlantskog partnerskog vijeća. BiH je od aprila 2008. godine, unaprijedila saradnju sa NATO-om na nivo Intenziviranog dijaloga o pitanjima članstva.

BiH je, do sada, uspješno okončala više ciklusa IPAP-a od 2008 do 2017. godine. NATO eksperti ocijenili veoma uspješnim rad NATO Koordinacijskog tima Vijeća ministara BiH (NKT) u pripremi dokumenta, te je evidentan napredak u implementaciji IPAP-a.

BiH, u skladu sa mogućnostima i svojim kapacitetima, aktivno učestvuje u operacijama podrške miru, trenutno u NATO vođenoj *Resolute Support* misiji u IR Afganistanu. BiH je, kao zemlja aspirant i NATO partner, zainteresovana za dalje razvijanje odnosa sa NATO kroz učešće u zajedničkim vojnim vježbama i vježbama odgovora na krizne situacije, te operacijama podrške miru, odnosno aktivni doprinos sistemu kolektivne sigurnosti u Evropi. Predsjedništvo BiH je donijelo odluku o spremnosti da BiH učestvuje u NATO civilno vođenom privremenom prisustvu u IR Afganistanu nakon okončanja *Resolute Support* misije.

Nakon pripremnih aktivnosti a zatim i obavljenih konsultacija, NATO je početkom decembra 2017. odobrio IPAP za BiH za period 2017-2019.

U skladu sa Strategijom vanjske politike Bosne i Hercegovine (mart 2018.) članstvo u Evropskoj uniji jedan je od glavnih strateških ciljeva vanjske politike Bosne i Hercegovine. Predanost ostvarenju postavljenoga cilja Bosna i Hercegovina je potvrdila

zaključivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (16. juna 2008. godine), te nakon toga i podnošenjem zahtjeva za članstvo u Evropskoj uniji (15. februara 2016. godine).

Bosna i Hercegovina je dio *procesa stabilizacije i pridruživanja*, dugoročnog pristupa zemljama Zapadnog Balkana kojim je Evropska unija otvorila *evropsku perspektivu* državama regije (samit u Kölnu, 1999.). *Evropska perspektiva* Bosne i Hercegovine kao države *procesa stabilizacije i pridruživanja* potvrđena je u više navrata, uključujući samit Evropska unija - Zapadni Balkan u Solunu (2003.), zaključke Evropskog vijeća o obnovljenom konsenzusu o proširenju (14.-15.12.2006.), zaključke Vijeća Evropske unije za vanjske poslove o Bosni i Hercegovini (15.12.2014.), zaključke Vijeća Evropske unije za opće poslove o zahtjevu za članstvo Bosne i Hercegovine (20.09.2016.) i samit Evropska unija - Zapadni Balkan u Sofiji (16.-17.05.2018. godine). Također evropska perspektiva je potvrđena i novom strategijom proširenja Evropske unije, koja je pod nazivom *Vjerodostojna perspektiva proširenja za Zapadni Balkan i pojačano angažiranje Europske unije na Zapadnom Balkanu* objavljena 06. februara 2018. godine, te u kojoj je navedeno kako „uz trajne napore i angažovanje, Bosna i Hercegovina bi mogla postati kandidat za pristupanje”.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupio je na snagu 01. juna 2015. godine (do stupanja na snagu Sporazuma u primjeni je bio Privremeni sporazum). Bosna i Hercegovina je u skladu sa odredbama člana 18. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (član 3. Privremenog sporazuma) 2013. godine uspostavila zonu slobodne trgovine s Evropskom unijom te se provedba Sporazuma odvija nesmetano. Nakon podnošenja zahtjeva za članstvo i poziva Vijeća Evropske unije za opće poslove Evropskoj komisiji da izradi *avis* iz 2016. godine, Bosna i Hercegovina je uručila odgovore Evropskoj komisiji na Upitnik za pripremu mišljenja o zahtjevu za članstvo 28. februara 2018. godine. Bosna i Hercegovina je dodatna pitanja Evropske komisije zaprimila 20. juna 2018. godine, a Evropska komisija je u uvodnim napomenama konstatovala da odgovore očekuje u roku od tri mjeseca. Nakon dostave odgovora Bosna i Hercegovina očekuje odluku Evropske unije o statusu kandidata te otvaranju pregovora o članstvu.

Jedan od prioriteta naše vanjske politike je i regionalna saradnja i odnosi sa susjedima koja podrazumjeva sve segmente političkog, društvenog i ekonomskog života. BiH će i dalje predano raditi na razvijanju i produbljivanju dobrosusjedskih odnosa uz uzajamno poštovanje teritorijalnog integriteta i državnog suvereniteta.

BiH pozdravlja nastavak politike „Otvorenih vrata“ za proširenje NATO-a, te potvrđene NATO perspektive zemalja regiona. BiH smatra da će proširenja ojačati sam Savez i povećati stabilnost i sigurnost Evrope i svijeta. BiH kontinuirano ispunjava svoje međunarodne obaveze proistekle iz svih važnijih međunarodnih ugovora i konvencija koje se odnose na neširenje oružja za masovno uništavanje kao i konvencionalnog oružja.

BiH je kao nestalna članica Vijeća sigurnosti UN-a za period 2010-2011 svojim aktivnostima doprinijela međunarodnom miru, sigurnosti i razvoju, posebno u prevenciji konflikata i mirnom rješavanju kriznih situacija.

BiH će nastaviti aktivnosti na jačanju kapaciteta za upravljanje krizama i civilno planiranje u vanrednim situacijama, a posebno kroz realizaciju nominiranih aktivnosti. Države partneri (članice NATO i PfP) vrše kontinuiranu popunu komiteta i odbora NATO CEPC-a ekspertima iz nadležnih vladinih institucija ili određenih stručnih instituta i ustanova od značaja za oblast saradnje kojom se bave ti komiteti i odbori. Ministarstvu sigurnosti BiH je, takođe, preporučeno da u skladu sa zakonskim nadležnostima iskoordinira popunu i ostalih komiteta i odbora CEPC-a, što je i učinjeno u proteklom periodu. BiH će nastaviti izgrađivati povoljno stanje sigurnosti u kojem će biti osigurane sve vrijednosti koje proističu iz Ustava BiH i međunarodno prihvaćenih standarda. Dosljednim ispunjavanjem međunarodnih obaveza, što uključuje i unapređenje saradnje sa NATO, i aktivnom saradnjom na međunarodnom planu, BiH će pokazati da je pouzdan partner sposoban da da doprinos borbi protiv globalnih sigurnosnih izazova u cilju očuvanja trajnog mira i sigurnosti u evroatlantskoj zoni.

Elementi, temeljni principi i ciljevi sigurnosne politike BiH, zasnovani na dokumentu Sigurnosna politika BiH koji je donesen 2006. godine, ostaju nepromijenjeni. Aktivno učešće u izgradnji kolektivne sigurnosti kroz uključivanje u regionalne, evropske i evroatlantske integracione procese, a naročito EU i NATO i dalje su glavni vanjskopolitički i sigurnosni ciljevi BiH definirani dokumentima Sigurnosna politika BiH i Strategijom vanjske politike BiH za period 2018-2023. Odbrambena politika BiH usmjerena je na izgradnju efikasnih odbrambenih sposobnosti koje, u okviru kolektivnih sigurnosnih organizacija, omogućavaju zaštitu suvereniteta, teritorijalnog integriteta, pomoć civilnim strukturama i doprinos međunarodnim misijama podrške miru.

U tom smislu, BiH će nastaviti na izgradnji pretpostavki za daljnji razvoj institucija odbrane i OS BiH, koje trebaju biti sposobne: osigurati izvršavanje zakonskih zadataka i podršku ispunjavanju državnih ciljeva u oblasti sigurnosti i odbrane; osigurati stalni razvoj vlastitih odbrambenih sposobnosti koje odgovaraju okruženju i omogućavaju izvršenje dodijeljenih misija; osigurati visok nivo saradnje sa NATO i EU i ispuniti obaveze BiH na putu priključivanja u evropske i evroatlantske integracione procese; osigurati efikasno planiranje i upravljanje raspoloživim državnim resursima za odbranu; razviti NATO kompatibilnu strukturu snaga usklađenu sa državnim potrebama i mogućnostima; osigurati NATO interoperabilnost snaga; razviti sposobnosti za razmjestivost snaga u misije izvan zemlje, efikasnu komandu i kontrolu i odgovarajuće kapacitete za podršku operacijama; podržati sposobnosti snaga kroz sistem obuke i doktrinu upotrebe snaga; razviti i unaprijeđivati odbrambenu saradnju.

BiH je još u toku 2003. godine započela reformu sektora pravde, izvršeno je usklađivanje velikog broja zakona sa međunarodnim standardima i standardima EU, formirani su Sud i Tužilaštvo BiH, te Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) BiH, kao ključna

institucija za osiguranje nepristrasnosti i nezavisnosti pravosuđa. U cilju stvaranja zajedničkog reformskog okvira za sve institucije u sektoru pravde u BiH u 2008. godini usvojena je Strategija za reformu sektora pravde u BiH za period od 2014. do 2018. godine. godine koja ima pet strateških oblasti: pravosuđe, izvršenje krivičnih sankcija, pristup pravdi, doprinos ekonomskom rastu, dobro rukovođen i koordiniran sektor i koordinacija donatorske pomoći.

Opredjeljenje BiH je pristup i ulazak u evroatlanske integracije. U tom smislu, BiH će posebnu pažnju dati nastavku procesa implementiranja NATO standarda, kao i nastavku reforme sigurnosnog sektora, posebno reforme policije. Realizacija reforme i unaprjeđenje policijskog sistema, te unaprjeđenje pravosudnog sistema i strukture ostaju prioritet BiH i usmjereni su ka jačanju vladavine prava i unutrašnje sigurnosti. Aktivnosti tijela koje provode ove aktivnosti kontinuirano će se usaglašavati sa NATO i EU standardima i zahtjevima.

BiH je opredjeljena da jača svoje kapacitete i nastavi borbu protiv svih sigurnosnih izazova, a posebno terorizma, organiziranog kriminala, korupcije i zlouporabe narkotika. Buduće djelovanje sigurnosnih agencija u BiH biti će usmjereno i na preventivne i na represivne aspekte borbe protiv kriminala. Također, nastavit će i održavati visok stepen saradnje sa MKSJ u skladu sa preuzetim obavezama.

Granična policija BiH (GP) kao moderna policijska agencija koja svoje aktivnosti provodi na granici nastavit će kontinuirano raditi na ispunjavanju zahtjeva i standarda EU u procesu pridruživanja BiH sa EU u oblasti granične kontrole. GP nastoji izgraditi vlastite kapacitete sposobne da značajno unaprijede sigurnost građana, ne samo u BiH već i šire. Takođe, GP će unaprijediti saradnju sa drugim službama na graničnim prelazima u BiH i vani uspostavljanjem i korištenjem jedinstvenih baza podataka, kroz zajedničku analizu rizika, zajedničke operacije i zajedničko korištenje opreme. Intenziviranje međunarodne policijske saradnje sa susjednim i zemljama Regije je strateški cilj. GP planira razvijati sve oblike saradnje u skladu sa praksama EU.

Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH u skladu sa poslovnica Zastupničkog i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH vrši stalnu, demokratsku kontrolu i kontrola nad Oružanim snagama BiH, dok Zajednička komisija za kontrola nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH (OSA BiH) u kontinuitetu vrši kontrola nad radom OSA BiH, u skladu sa zakonom utvrđenim nadležnostima i aktivnostima utvrđenim planom rada.

U skladu sa osnovnim principima i prioritetima vanjske politike BiH konstatno se unaprjeđuje demokratski dijalog, prilagođava i harmonizira legislativa u svim oblastima rada i života.

U okviru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine funkcioniše Sektor za zaštitu tajnih podataka-Državni sigurnosni organ (DSO-NSA), koji je nadležan za implementaciju Zakona o zaštiti tajnih podataka i podzakonskih akata zasnovanim na Zakonu, kao i drugih pozitivnih zakonskih propisa, međunarodnih sporazuma, EU i NATO standarda i direktiva Ministarstvo sigurnosti odnosno Sektor za zaštitu tajnih podataka-Državni sigurnosni organ prati provedbu Zakona o zaštiti tajnih podataka i drugih propisa donesenih na osnovu njega u Bosni i Hercegovini. Odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka određena je nadležnost i propisan djelokrug rada Državnog sigurnosnog organa.

Aktivnosti Sektora za zaštitu tajnih podataka-Državnog sigurnosnog organa su, između ostalog, neposredno vezane i za implementaciju Sporazuma o sigurnosti informacija sa NATO-om potpisanog dana 16.03.2007. godine i Sporazuma o sigurnosnim procedurama za razmjenu povjerljivih informacija između Bosne i Hercegovine i Evropske unije.

Potpisivanjem sporazuma između Bosne i Hercegovine i NATO-a i Evropske unije, Bosna i Hercegovina je preuzela određene obaveze u oblasti zaštite tajnih podataka, između ostalog i usklađivanje sigurnosne organizacije i sigurnosnih mjera sa Evropskom unijom i NATO standardima te je predviđena dinamika aktivnosti na uspostavljanju, funkcionisanju i operativnoj aktivnosti Državnog sigurnosnog organa na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Granična policija BiH (GP) će kontinuirano ispunjavati zahtjeve i standarde EU u procesu pridruživanja EU u oblasti granične kontrole. U cilju sigurnosti građana, ne samo u BiH već i šire, kontinuirano će raditi na izgradnji vlastitih kapaciteta. Također će raditi i na unaprijeđenju saradnje sa drugim službama kako u BiH, tako i vani kroz zajedničku analizu rizika, zajedničke operacije i zajedničko korištenje opreme. Intenziviranje međunarodne policijske saradnje sa susjednim i zemljama regije je strateški cilj. Nastojanje GP je razvijanje svih oblika saradnje u skladu sa praksama EU.

Ustav BiH ne ograničava pristupanje BiH NATO-u, niti sprječava slanje pripadnika Oružanih snaga BiH u odgovarajuće vojne operacije, a posebno na osnovu odredbe člana 5. Sjevernoatlanskog ugovora, koja se odnosi na tzv. kolektivnu odbranu.

I POLITIČKA I EKONOMSKA PITANJA

1.1. Vanjska i sigurnosna politika

Predsjedništvo BiH je na 45. sjednici održanoj 13. marta 2018. godine usvojilo Strategiju vanjske politike Bosne i Hercegovine za period 2018-2023. godine. Također, Predsjedništvo BiH je primilo je k znanju nacrt Zakona o vanjskim poslovima Bosne i Hercegovine, te zadužilo Ministarstvo vanjskih poslova BiH da nacrt Zakona uputi u zakonodavnu proceduru.

Nastavak provođenja aktivnosti u odnosu na NATO ostaje prioritet institucija Bosne i Hercegovine. Prioritetne aktivnosti biće prvenstveno usmjerene ka aktivaciji i provođenju MAP-a. Aktivacija MAP-a, za koju postoji širok politički konsenzus u Bosni i Hercegovini, omogućava da svi subjekti odbrane u Bosni i Hercegovini (u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti) nastave s provođenjem aktivnosti u odnosu na NATO, koje su utvrđene Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine. Aktiviranjem MAP-a, Bosna i Hercegovina će dodatno unaprijediti svoje institucije i svoju efikasnost u domenu odbrane i sigurnosti te tako i dodatno afirmirati Bosnu i Hercegovinu kao sigurnu i poželjnu zemlju za strane investicije.

Stabilnost uže i šire regije je trajni interes BiH. Unaprjeđenje dobrih odnosa i saradnje sa susjedima i zemljama šire regije, razvoj demokratskih procesa u tim zemljama i procesa njihove evropske integracije, pozitivno utječe na jačanje unutarnje sigurnosti BiH. BiH je opredjeljena za aktivnu međunarodnu saradnju na političkom, ekonomskom, vojnom i sigurnosnom planu, te će uložiti dodatne napore da zadovolji svoje strateške interese približavanja i institucionaliziranja odnosa sa bitnim međunarodnim strukturama.

1.1.1. Odnosi BiH sa NATO Savezom

Vanjska politika Bosne i Hercegovine (BiH) usmjerena je ka očuvanju i unapređenju trajnog mira, sigurnosti i stabilnog demokratskog i sveukupnog državnog razvoja i doprinosu međunarodnom miru i sigurnosti. Evroatlantska integracija je, uz integraciju u EU i razvijanje dobrosusjedskih odnosa i unapređenje regionalne saradnje, prioritet vanjske politike BiH koji ima za cilj uključivanje BiH u savremene evropske, političke, ekonomske i sigurnosne integracione tokove.

Proces približavanja BiH prema NATO formalno je započelo u decembru 2006. godine potpisivanjem Okvirnog dokumenta čime je BiH pristupila Partnerstvu za mir (PfP) i od tada poduzima mjere za postizanje NATO standarda u pogledu demokratskih vrijednosti i interoperabilnosti sa NATO savezom.

U aprilu 2010. godine u Talinnu NATO je uputio zvanični poziv BiH za pristupanje Akcijskom planu za članstvo (MAP), s tim da je ovlastio Sjevernoatlantsko vijeće da prihvati prvi Godišnji nacionalni plan BiH kada sve perspektivne vojne lokacije budu uknjižene kao državna imovina koja je data na korištenje Ministarstvu odbrane BiH (MO BiH). Iako još uvijek nije ispunjen Talinski uslov za aktiviranje MAP-a, kao partnerska zemlja i u okvirima dostupnih mehanizama kao što su Intenzivirani dijalog, Proces planiranja i revizije (PARP) i Lista saradnje sa NATO, Individualni partnerski akcioni plan (IPAP), BiH održava visok nivo saradnje sa NATO i aktivno uzima učešće u nizu zajedničkih aktivnosti. U decembru 2018. godine Sjevernoatlantsko vijeće je informisalo BiH da je spremno prihvatiti prvi godišnji nacionalni program.

BiH, u skladu sa mogućnostima i svojim kapacitetima, aktivno učestvuje u operacijama podrške miru, trenutno u NATO vođenoj *Resolute Support* misiji u IR Afganistanu. BiH je, kao zemlja aspirant i NATO partner, zainteresovana za dalje razvijanje odnosa sa NATO kroz učešće u zajedničkim vojnim vježbama i vježbama odgovora na krizne situacije, te operacijama podrške miru, odnosno aktivni doprinos sistemu kolektivne sigurnosti u Europi. Predsjedništvo BiH je donijelo odluku o spremnosti da BiH učestvuje u NATO civilno vođenom privremenom prisustvu u IR Afganistanu nakon okončanja *Resolute Support* misije.

Polazeći od potrebe očuvanja trajnog mira, sigurnosti i stabilnog demokratskog i sveukupnog državnog razvoja, kao i uključivanja BiH u savremene evropske, političke, ekonomske i sigurnosne integracione tokove, BiH je pristupanje evroatlantskim integracionim procesima utvrdila kao jedan od prioriteta vanjske politike. Prijemom u NATO program „Partnerstvo za mir“ (PfP), BiH je iskazala svoju odlučnost za što bržim postizanjem potpune interoperabilnosti u svim segmentima, sa svim zemljama članicama NATO-a. U cilju postizanja neophodnog nivoa interoperabilnosti, BiH koristi instrumente koje nudi NATO program PARP i IPP.

1.1.2. Odnosi BiH sa Evropskom unijom

Bosna i Hercegovina je sa Evropskom unijom zaključila Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju 16. juna 2008. godine, a Sporazum je stupio na snagu 01. juna 2015. godine (do stupanja na snagu Sporazuma u primjeni je bio Privremeni sporazum). Bosna i Hercegovina je u skladu sa odredbama člana 18. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (član 3. Privremnog sporazuma) 2013. godine uspostavila zonu slobodne trgovine s Evropskom unijom te se provedba Sporazuma odvija nesmetano.

Bosna i Hercegovina je podnijela zahtjev za članstvo u Europskoj uniji 15. februara 2016. godine, a Vijeće Evropske unije za opće poslove je svojim zaključcima o zahtjevu za članstvo Bosne i Hercegovine od 20.09.2016. pozvalo Evropsku komisiju da pripremi *avis*. Evropska komisija je Bosni i Hercegovini uručila Upitnik za pripremu mišljenja o zahtjevu za članstvo 09. decembra 2016. godine sa 3242 pitanja, a odgovori su Evropskoj komisiji uručeni 28. februara 2018. godine. U pripremu odgovora na Upitnik bile su uključene sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini odnosno 1.083 državnih službenika u zemlji, angažiranih na ukupno 1600 pozicija u 35 radnih skupina za evropske integracije, 15 članova Komisije za evropske integracije, 20 članova Kolegija za evropske integracije, te 140 vanjskih prevodilaca. Bosna i Hercegovina je dodatna pitanja Evropske komisije zaprimila 20. juna 2018. godine, a Evropska komisija je u uvodnim napomenama konstatovala da odgovore očekuje u roku od tri mjeseca. Nakon dostave odgovora Bosna i Hercegovina očekuje odluku Evropske unije o statusu kandidata te otvaranju pregovora o članstvu. U maju 2019. godine, Evropska komisija je dostavila mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji.

U Bosni i Hercegovini je u 2016. godini (23.08.2016.) usvojena Odluka o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini kojom se utvrđuju institucionalni i operativni sistem i način ostvarivanja koordinacije institucija u Bosni i Hercegovini na provođenju aktivnosti vezanih uz proces integrisanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju. Tokom 2017. godine, u skladu sa Odlukom, uspostavljena su sljedeća tijela za vertikalnu koordinaciju procesa evropskih integracija: Kolegij za evropske integracije, ministarske konferencije, Komisija za evropske integracije i radne skupine za evropske integracije (36 radnih skupina). Usvojeni su podzakonski akti kojim se reguliše rad navedenih tijela, a tijela su u 2017. godini održala 78 sastanaka. Također, u skladu sa Odlukom, uspostavljena je Stalna delegacija Bosne i Hercegovine u okviru Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje. U toku su aktivnosti na izradi akata o uspostavi stalnih delegacija Bosne i Hercegovine u okviru Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i pododborâ za stabilizaciju i pridruživanje.

U Bosni i Hercegovini je s ciljem predanog ispunjavanja obaveza u procesu evropskih integracija u 2017. godini usvojen Akcijski plan za realizaciju prioriteta iz Izvještaja za Bosnu i Hercegovinu za 2016. godinu (93. sjednica Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, 08.03.2017.). Akcijski plan obuhvatio je sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini i uključio 631 mjeru. U 2017. i 2018. godini pripremljena su četiri kvartalna izvještaja o realizaciji. U Finalnom izvještaju o provedbi mjera iz Akcijskog plana za realizaciju prioriteta iz Izvještaja o Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, koje je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo na 144. sjednici 29.05.2018. godine, konstatovano je kako su institucije u Bosni i Hercegovini realizovale 376 od 631 planirane mjere.

Bosna i Hercegovina je potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (član 70.) preuzela obavezu da se usklađivanje zakonodavstva sa pravom Evropske unije provodi na temelju programa koji će dogovoriti s Evropskom komisijom, a što je naglašeno u Privremenom izvještaju Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu (objavljen u aprilu 2017. godine), Izvještaju o Bosni i

Hercegovinu za 2016. godinu i na sastancima tijela za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 60. sjednici (14.06.2016.) usvojilo Informaciju o dosadašnjim pripremama i preduslovu za početak izrade Programa integrisanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju. Direkcija za evropske integracije je u skladu sa zaključkom sa navedene sjednice završila razvoj Informacijskog sistema za podršku procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine, uključujući i modul za izradu Programa integrisanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju (modul 2 koji je u testnoj fazi i dizajniran je tako da uz manje korekcije može podržati različite metodologije za izradu ovog strateškog dokumenta).

Direkcija za evropske integracije trenutno vrši horizontalnu koordinaciju institucija Bosne i Hercegovine u procesu usklađivanja zakonodavstva s *acquis*-em. Sve institucije Bosne i Hercegovine su, u skladu sa Odlukom o postupku usklađivanja zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa pravnom stečevinom Evropske unije iz 2016. godine, obavezne tražiti od Direkcije za evropske integracije mišljenje o usklađenosti nacrt/prijedloga pravnog propisa sa *acquis*-em te uz zahtjev dostaviti uredno popunjene instrumente za usklađivanje, tabelu usklađenosti i izjavu o usklađenosti. U 2017. godini Direkcija za evropske integracije je izradila ukupno 128 mišljenja o usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa sa *acquis*-em.

Bosna i Hercegovina je kao korisnica Instrumenta pretpriputne pomoći 2014 – 2020 (IPA II) zaključila Okvirni sporazum IPA II između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije koji je na snagu stupio 24. avgusta 2015. godine.

U Bosni i Hercegovini su u 2017. godini usvojene Odluka o privremenom određivanju državnog koordinatora za IPA II i Odluka o privremenom uspostavljanju Odbora za IPA II.

Finansijski sporazum za IPA 2016 državni program potpisan je 04.07.2017. godine, a krajem decembra 2017. godine pokrenute su aktivnosti vezano za potpisivanje Finansijskog sporazuma IPA 2017 i iste su u završnoj fazi. Bosna i Hercegovina pripremila je osam IPA II sektorskih planskih dokumenata 2018-2020 za sve raspoložive IPA II sektore. Radi se o sektorskim planskim dokumentima: Demokratija i upravljanje, Vladavina prava i osnovna prava, Unutrašnji poslovi, Konkurentnost i inovacije: lokalne strategije razvoja, Zapošljavanje, obrazovanje i socijalna politika, Transport, Okoliš i klimatska akcija, i Poljoprivreda i ruralni razvoj. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 26.04.2018. godine usvojilo Prijedlog državnog IPA 2018 paketa za Bosnu i Hercegovinu i isti je dostavljen Evropskoj komisiji na razmatranje. U okviru programa teritorijalne saradnje u kojima učestvuje BiH (tri prekogranična i tri transnacionalna), u 2016. i 2017. godini realizirani su prvi pozivi za dostavljanje prijedloga projekata, osim u IPA II Prekograničnom programu Srbija – BiH 2014.-2020., u okviru kojeg je evaluacija projekata iz prvog poziva u tijeku. Drugi pozivi u svim programima prekogranične saradnje su u planu za 2018. godinu, dok se u sva tri transnacionalna programa (ADRION, MED i DANUBE) već realiziraju. Bosna i Hercegovina je korisnica Investicijskog okvira za zapadni Balkan. U 2015. godini uspostavljen je Državni odbor

za investicije. Bosna i Hercegovina učestvuje u osam programa Evropske unije: Horizon 2020, Kreativna Evropa, Evropa, Fiscalis 2020, Carine 2020, Evropa za građane, Erasmus +, Treći program djelovanja EU u oblasti zdravstva, te program COSME.

Kontinuirano se radi na edukaciji i podizanju kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini za preuzimanje *acquis*-a kao i na podizanju svijesti građana o procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine.

U organizaciji Direkcije za evropske integracije su u 2017. godini održane 53 obuke na kojima je sudjelovalo 999 polaznika (35% više nego 2016). Također, nastavljeno je korištenje on-line modula obuke kojim je u 2017. godini pristupilo 5 188 korisnika.

Direkcija za evropske integracije je, kao generalni koordinator svih aktivnosti TAIEX-a za Bosnu i Hercegovinu, u 2017. godini zaprimila 99 zahtjeva za korištenje TAIEX-a. Od navednog broja odobreno je 76. U 2017. godini po pozivu TAIEX-a realizovano je ukupno 24 seminara na kojima je učestvovalo 125 državnih službenika iz institucija u Bosni i Hercegovini.

U skladu sa rezultatima istraživanja javnog mnijenja *Stavovi građana o članstvu u Evropskoj uniji i procesu integracija u Evropsku uniju* provedenog u martu i aprilu 2018. godine, a koje Direkcija za evropske integracije provodi na godišnjoj osnovi, pristupanje Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji podržava 56% ispitanika.

Direkcija za evropske integracije je pripremila nacrt Komunikacijske strategije o pristupanju BiH EU - od kandidatskog statusa do članstva te Akcijski plana za realizaciju Komunikacijske strategije za 2018. godinu.

1.1.3. Odnosi sa susjedima

Unaprjeđenje saradnje sa susjednim državama na osnovama zajedničkog interesa i načelima ravnopravnosti i uzajamnog uvažavanja ostaje prioritet vanjske politike BiH. Takva posvećenost je očigledan primjer NATO vrijednosti. Razvoj bilateralnih odnosa sa svim susjednim državama usmjeren je na nekoliko ključnih područja: evro i evroatlantske integracije; razvitak dobrosusjedskih odnosa; unaprjeđenje ekonomske saradnje; jačanje regionalne saradnje i rješavanje otvorenih pitanja kroz konstruktivan pristup. Dobra saradnja na političkom nivou ostvaruje se redovnim političkim dijalogom na bilateralnim i multilateralnim susretima, što je jedna od pretpostavki za postizanje navedenih ciljeva, a potvrđuje to i kontinuitet u intenzivnoj razmjeni posjeta na visokom nivou. Za očekivati je da će intenzivni politički dijalog biti nastavljen i u narednom periodu u cilju unaprjeđenja sveukupne saradnje. Ugovorni

okvir sa susjednim zemljama je zadovoljavajući i omogućava vrlo dobru saradnju resornih institucija. U narednom periodu pažnja će se staviti na rješavanje specifičnih pitanja sa pojedinim državama.

Bosna i Hercegovina sa susjednim državama gradi dobre i prijateljske odnose, kontinuirano unapređuje politički dijalog i jača saradnju u brojnim oblastima od zajedničkog interesa. Unapređenje dobrosusjedskih odnosa su jedan od prvih i trajnih prioriteta vanjske politike Bosne i Hercegovine. Takva posvećenost je očigledan primjer NATO vrijednosti.

Razvoj i nadogradnja bilateralnih odnosa sa svim susjednim državama usmjerena je na nekoliko ključnih područja: evro i evroatlantske integracije; kontinuirano jačanje dobrosusjedskih odnosa; unaprjeđenje ekonomske saradnje i trgovinske razmjene; jačanje regionalne saradnje i rješavanje otvorenih pitanja kroz konstruktivan pristup i dijalog. Dobra saradnja na političkom nivou ostvaruje se redovnim političkim dijalogom na bilateralnim i multilateralnim susretima, što je jedna od pretpostavki za postizanje navedenih ciljeva, a potvrđuje to i kontinuitet u intenzivnoj razmjeni posjeta na najvišem i visokom nivou.

Ugovorni okvir sa susjednim zemljama je zadovoljavajući i omogućava vrlo dobru saradnju resornih institucija.

BiH će u i u narednom periodu nastaviti aktivnosti na intenziviranju saradnje sa susjedima u svim oblastima, te će aktivno učestvovati u rješavanju bilateralnih pitanja od obostranog interesa. Nastaviće se aktivnosti koje imaju za cilj jačanje ekonomske, kulturne, političke i sigurnosne saradnje, te rješavanju pitanja definisanja granične linije sa susjednim zemljama, za što su zadužene nadležne Komisije za granicu.

BiH će konstruktivno djelovati sa ciljem rješavanja pojedinih specifičnih pitanja koje ima sa pojedinim susjedima, te će aktivno doprinosti daljnjem nastavku međusobnog ugovornog regulisanja odnosa. Prvenstveno, u narednom periodu značajna pažnja će se posvetiti rješavanju pitanja oko indentificiranja granice sa susjednim zemljama, rješavanjem spornih imovinsko pravnih pitanja, međugranične saradnje sa susjednim zemljama, te saradnja u oblasti EU integracija, radi što bržeg integrisanja u EU.

Razvitak bilateralnih odnosa BiH i susjednih zemalja, u skladu sa Strategijom vanjske politike BiH za period 2018-2023, koje je utvrdilo Predsjedništvo BiH, jedan su od prioriteta vanjske politike BiH. S tim u vezi, BiH će u narednom periodu pokrenuti niz aktivnosti na intenziviranju saradnje u svim oblastima, te će aktivno učestvovati u rješavanju bilateralnih pitanja od obostranog interesa. Aktivno će se pristupiti poboljšanju ekonomske, kulturne, političke i sigurnosne saradnje, te rješavanju pitanja definiranja granične linije sa susjednim zemljama.

BiH će konstruktivno djelovati sa ciljem rješavanja pojedinih specifičnih pitanja koje ima sa pojedinim susjedima, te će aktivno doprinosti daljnjem nastavku međusobnog ugovornog regulisanja odnosa. Prvenstveno u narednom periodu značajna pažnja će se staviti na rješavanja pitanja oko indentificiranja granice sa susjednim zemljama, rješavanjem spornih imovinsko pravnih pitanja,

međugranične saradnje sa susjednim zemljama oko zaprečavanja ilegalnih graničnih prijelaza, te saradnja u oblasti dostizanja standarda EU na međunarodnim graničnim prijelazima sa susjednim zemljama.

1.1.3.1. Odnosi sa Crnom Gorom

Sa Crnom Gorom Bosna i Hercegovina ima izuzetne dobre, prijateljske odnose bez otvorenih bilateralnih pitanja.

Bosna i Hercegovina i Crna Gora potpisale su Sporazum o granici između dvije države, u avgustu 2015. godine koji je u obje države i ratifikovan. Zvaničnici BiH i Crne Gore se redovno sastaju, dogovara se što bolja infrastrukturna povezanost i načini za postizanje jače ekonomske saradnje i trgovinske razmjene, kao i načini saradnje u oblasti EU integracija obje države. Crna Gora i BiH u bilateralnoj saradnji, interes vide u jačanju privredne saradnje, izgradnji komunikacija i infrastrukture, razvoju elektroenergetskog sektora, intenzivnijem korištenju Luke Bar, kao i nastojanju da postanu jedna drugoj primarne turističke destinacije.

Sa Crnom Gorom imamo potpisan Sporazum između Vijeća ministara BiH i Vlade Crne Gore o kolokaciji diplomatsko-konzularnih predstavništava¹. Riječ je o bilateralnom sporazumu o zajedničkom korištenju DKP-a i ovo će, nakon ranije potpisanog Sporazuma s Makedonijom², biti drugi takav aranžman BiH sa susjedima. Uspostava “dvije ambasade pod jednim krovom” ojačat će bilateralnu saradnju i povjerenje, ali u praktičnom smislu donijet će i konkretne uštede za obje države.

Dosadašnja saradnja dvije susjedne i prijateljske države ocjenjuje se veoma dobrom, uz konstataciju da je u narednom periodu potrebno, na svim nivoima, intenzivirati neposredne međusobne kontakte. S tim u vezi, nema prepreka da se BiH pozitivno odredi prema inicijativama koje predstavljaju značajan korak ka jačanju međusobnih odnosa i povjerenja, te unaprjeđenju svih vidova bilateralne i regionalne saradnje između dvije prijateljske zemlje.

Ukupni bilateralni odnosi Crne Gore (CG) i BiH svestrano su razvijeni i zasnivaju se na načelima dobrosusjedstva, partnerstva, te punom uvažavanju teritorijalnog integriteta i suvereniteta. Iako se bilateralni odnosi između BiH i CG nalaze na visokom nivou, smatramo da bi zbog tradicionalnih političkih, ekonomskih i kulturnih veza ovi odnosi svakako mogli biti i bolji. Ozbiljnijih otvorenih pitanja koja bi mogla kočiti unapređenje bilateralne odnose između dvije zemlje nema.

Ugovor o granici između Bosne i Hercegovine i Crne Gore je potpisan dana 28.08.2015. godine u Beču, Austrija. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 18. redovnoj sjednici, održanoj 12. januara 2016. godine, donijelo je Odluku o ratifikaciji ugovora o državnoj

---

¹ Sporazum potpisan 25.jula 2017. g. i u fazi je ratifikacije.

² Sporazum je ratifikovan 29.12.2016.g.

granici između Bosne i Hercegovine i Crne Gore. U toku su aktivnosti na stabilizaciji i trajnom obilježavanju granice između Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

1.1.3.2. Odnosi sa Republikom Hrvatskom

Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska imaju dobre i prijateljske odnose, kontinuirane susrete na najvišem i visokom nivou. Institucionalna saradnja između dvije države je veoma razvijena, kako kroz oblike bilateralne saradnje, jednako tako i u okvirima regionalnih inicijativa i aktivnosti na širem međunarodnom planu.

Poseban značaj imala je zajednička sjednica Vijeća ministara BiH i Vlade R. Hrvatske, održana u julu 2017. godine, kada su na dnevni red stavljena brojna pitanja značajna za obje države, a potpisano je pet značajnih bilateralnih ugovora i postignuti konkretni dogovori o daljnjoj saradnji. I 2018. godini kontakti zvaničnika dvije zemlje na najvišem i visokom nivou su nastavljani. 16-19. januara 2018. godine u zvaničnoj posjeti BiH boravila je predsjednica R. Hrvatske, Kolinda Grabar Kitarović.

Između dvije države postoje otvorena i nerješena bilateralna pitanja koja se trebaju rješavati kroz dijalog, iznalaženje najboljih mogućih rješenja za obje države, kroz rad i stručni angažman eksperata, posebno imenovanih komisija za određene oblasti i pojedina pitanja, a u duhu prijateljstva i dobrosusjedstva. Među prioritarnim za rješavanje ističu se pitanje međudržavne granice između BiH i RH, kao i izgradnje Pelješkog mosta.

Republika Hrvatska (Hrvatska) se kao susjedna zemlja nalazi u prvom krugu vanjskopolitičkih prioriteta BiH te se, u tom kontekstu, u međusobnim odnosima se teži nalaženju načina rješavanja otvorenih pitanja u skladu sa evropskim standardima.

Bilateralni odnosi između BiH i Hrvatske mogu se ocjeniti kao generalno dobri, s tim što postoji potreba da se brže i efikasnije rješavaju otvorena pitanja između dvije zemlje kao što su: granična problematika, neusaglašeni sporazum o imovinsko-pravnim odnosima, pitanje BiH imovine u Hrvatskoj i druga pitanja koja ne doprinose snaženju i napretku bilateralnih odnosa između dvije zemlje. Za BiH je od primarnog značaja da se riješe postojeća otvorena pitanja između BiH i Hrvatske, kako bi se izbjeglo njihovo kasnije rješavanje na multilateralnom nivou EU.

1.1.3.3. Odnosi sa Republikom Srbijom

Bilateralni odnosi sa Republikom Srbijom su dobrosusjedski i stabilni, iako postoje otvorena i nerješena pitanja između dvije države. Razmjena službenih posjeta najviših i visokih zvaničnika je vrlo intenzivna. Kontinuirano se potvrđuje obostrani interes za

daljnju saradnju i potrebu za većim angažmanom i aktivnostima na rješavanju otvorenih pitanja, pri čemu je poseban akcenat stavljen na rješavanje pitanja međudržavne granice, (za rješavanje pitanja granice su formirane komisije kako na bh. tako i na srbijanskoj strani).

Kada je u pitanju unapređenje ekonomske saradnje, u proteklom periodu, fokus je stavljen na dva projekta: izgradnja brze ceste Sarajevo-Beograd, povezivanje Sarajeva i Beograda željezničkom prugom, ali je ukazano i na značaj i potrebu unapređenja saradnje u energetsom sektoru.

Bosna i Hercegovina i Republika Srbija imaju izuzetnu saradnju u okviru brojnih regionalnih inicijativa i regionalnih aktivnosti i projekata čija realizacija treba osigurati modernizaciju i napredak regiona kao cjeline.

Posebna saradnja se ostvaruje u oblasti EU integracija, gdje Srbija pruža podršku BiH (Potpisan je sporazum o saradnji u oblasti EU integracija, što predstavlja dobar osnov za dalje dogovore o konkretnim aktivnostima i mjerama u procesu EU integracija).

Predsjednik Republike Srbije, Aleksandar Vučić učinio je i zvaničnu posjetu Bosni i Hercegovini (07. i 08. septembra 2017.g.) koja je ocjenjena vrlo uspješnom. Ova posjeta realizovana je nakon punih šest godina zastoja u posjetama na predsjedničkom nivou, a slijedila je nakon toga i uzvratna posjeta Predsjedništva BiH R. Srbiji, 05. i 06. decembra 2017. Nastavljeni su razgovori o infrastrukturnom povezivanju i rješavanju pitanja međudržavne granice. Cijeni se da sa obje strane postoji pozitivan momentum za rješavanje pitanja međudržavne granice između BiH i Srbije.

Nakon četverogodišnje pauze, ponovo je krajem 2017.godine, obnovljen trilateralni ministarski sastanak BiH - Srbija-Turska³, na kojem je dominantna tema bila izgradnja autoputa Sarajevo – Beograd. Takođe, 29. januara 2018. g. u Istanbulu je održan je i trilateralni sastanak predsjednika Republike Turske Recepta Tayyipa Erdogana, tada člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića i predsjednika Republike, Srbije Aleksandra Vučića, gdje se razgovaralo o definisanju trase autoceste od Sarajeva do Beograda.

Nadalje, 06. marta 2018. godine u Mostaru, BiH, održan je trilateralni predsjednički samit između predsjednika BiH, Srbije i Hrvatske, na kojem su dominantne teme bile rješavanje otvorenih pitanja, te ekonomska povezanost regiona.

Odnosi sa Republikom Srbijom (Srbija) su dobrosusjedski i stabilni, dok ostaje jedan broj otvorenih pitanja za koja je potrebno naći odgovarajuća rješenja poput: graničnih pitanja, imovinsko-pravnih pitanja, pitanja iz oblasti rada, postupanja i saradnje pravosudnih organa, kao i primjene zaključenih bilateralnih ugovora iz te oblasti i dr.

---

³ Ministri vanjskih poslova BiH Srbije i Turske održali su trilateralni sastanak u Beogradu, 06. 12.2017.g.

Institucionalna saradnja nadležnih tijela BiH i Srbije je, uglavnom, dobra (nadležna državna ministarstva, državne agencije, parlamenti i dr.), posebno je intenzivna saradnja dva ministarstva vanjskih poslova, zajedničke aktivnosti u regionalnim inicijativama, programima približavanja EU i sl.

Na političkom planu, u kontekstu evropskih integracija, i BiH i Srbija potpisnice su Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te su preuzele niz obaveza u procesu integracije u EU. Zemlje koje učestvuju u Procesu stabilizacije i pridruživanja podržavaju jedna drugu u legitimnim nastojanjima da realizuju svoju evropsku perspektivu i u dogledno vrijeme postanu članice EU.

1.1.4. Regionalna saradnja

BiH u multilateralnom aspektu vanjske politike posebnu pažnju posvećuje članstvu i aktivnostima u brojnim regionalnim inicijativama, kao što su: RCC; Neumska inicijativa; Jadransko-jonska inicijativa; CEI; MARRI; RACVIAC; SEECF; SECI; CEFTA; Dunavski proces saradnje; Savska komisija. Aktivnim pristupom u ovim inicijativama BiH daje konstruktivan doprinos u jačanju postojećih i kreiranju novih regionalnih odnosa.

Odabir Sarajeva za sjedište RCC predstavlja značajan uspjeh BiH na vanjsko-političkom planu, jer se time jača ugled i imidž BiH na međunarodnom planu. Jedan od osnovnih zadataka RCC je razvijanje regionalne saradnje u Jugoistočnoj Evropi (JIE) u različitim oblastima sa ciljem da zemlje regiona pojedinačno, i region kao cjelina, dostignu standarde za integraciju u evropske i evroatlanske strukture, pri čemu je fokus na razvoju regionalnih kapaciteta i većem učešću u vlasništvu (političko, kadrovsko, materijalno, finansijsko itd). Poseban značaj se ogleda u činjenici da RCC obezbjeđuje bolju koordinaciju rada značajnog broja različitih inicijativa koje djeluju na prostoru JIE. Obim tih struktura kreće se od policijske saradnje, saradnje u oblasti visokog obrazovanja, istraživanja i razvoja, energetike, parlamentarne saradnje, do oblasti zdravstva i saradnje vezane za ruralni razvoj. Sve ovo daje jednu novu dimenziju boljem razvoju i unaprjeđenju kako bilateralnih tako i regionalnih odnosa.

Zdravstvena mreža jugoistočne Evrope (South East Europe Health Network –SEEHN) je osnovana 2001.g kao multi-vladin forum s ciljem jačanja odgovornosti za regionalnu saradnju u oblasti zdravlja, zdravstvenih sistema i javnog zdravstva. Mrežu čine Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Izrael, Makedonija, Moldavija, Crna Gora, Rumunija i Srbija. Zemlje članice osnivači su 2009. godine potpisale Memorandum o razumijevanju o budućnosti Zdravstvene mreže JIE u okviru procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi.

Regionalna saradnja u javnom zdravstvu ostaje najviši prioritet u podršci političkoj saradnji i ekonomskom razvoju u regiji jugoistočne Evrope, omogućavanju izgradnje povjerenja, te kao instrument podrške za proces evropskih i evroatlantskih integracija.

BiH nastavlja sa aktivnostima u Jadranskoj povelji koja omogućava intenziviranje saradnje u širem regionalnom kontekstu, te razmjene iskustava i unapređenju sveukupne saradnje zemalja opredjeljenih ka NATO.

BiH je službeno preuzela predsjedavanje MARRI inicijativom (Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice) od Republike Albanije, za period juni 2018 - juni 2019. godine, na sastanku MARRI Forumu koji je održan 11. i 12. juna 2018. godine u Tirani. Osnovni prioriteti BiH tokom predsjedavanja odnosit će se na pitanja od zajedničkog interesa za sve zemlje Zapadnog Balkana i usmjeriti će aktivnosti na dvije oblasti MARRI operacija, a to su: zakonite operacije i statistika migracija, te će u sklopu svojih aktivnosti i potreba organizirati određen broj sastanaka MARRI mreže (za azil, za borbu protiv trgovine ljudima i dr.), seminara i radionica, na temu migracija, a uz finansijsku podršku resora svake MARRI zemlje-članice, učesnice na određenim planiranim skupovima.

BiH poklanja posebnu pažnju i nastaviće sa aktivnim doprinosom na unapređenju regionalne saradnje u svim oblastima i u okvirima dostupnih mehanizama, te razmjeni iskustava na polju evropskih i euroatlantskih integracija. BiH će nastaviti davati podršku razvoju regionalnih kapaciteta za saradnju. Takođe, BiH će kroz učešće u radu regionalnih inicijativa aktivno doprinositi jačanju sigurnosti, dobre političke atmosfere i ekonomskih odnosa, te saradnje u oblasti demokracije, pravosuđa, jačanja ljudskih resursa i borbe protiv ilegalnih aktivnosti i terorizma, kako bi se region transformisao u prostor mira i stabilnosti.

BiH doprinosi regionalnoj sigurnosti punim članstvom i aktivnim učesnikom u svim regionalnim forumima za sigurnost i ekonomsku saradnju, uključujući Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP); Povelja SAD-Jadran (A5); Vijeće za regionalnu saradnju (RCC), čiji je sekretarijat baziran u Sarajevu; Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (CEFTA); Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI); RACVIAC - Centar za sigurnosnu saradnju i SEDM. BiH učestvuje u aktivnostima Centra za sprovođenje zakona u Jugoistočnoj Evropi (SELEC). BiH takođe učestvuje u neformalnom SEEGROUP formatu u okviru NATO-a.

BiH će nastaviti sa aktivnim učešćem u projektima SEEGROUP, koju vide kao dobru platformu za podršku regionalnoj praktičnoj saradnji u oblasti sigurnosti i odbrane, kao i za veću usklađenost i koordinaciju među zemljama u regionu

Bosna i Hercegovina je 24.04.2018. godine u Brdu kod Kranja preuzela od Slovenije jednogodišnje predsjedavanje Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP) koji je završio u julu 2019. godine.

U okviru Bled Water Festivala 15. i 16. juna 2017. godine na Bledu u Sloveniji, u redovnom postupku rotacije predsjedavanja između država članica, između Slovenije i Bosne i Hercegovine je izvršena primopredaja dužnosti predsjedavanja Savskom komisijom. BiH je tom prilikom preuzela trogodišnje predsjedavanje Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save.

1.1.5. Međunarodne političke organizacije

Učešće BiH u multilateralnim aktivnostima, posebno u okviru sistema Ujedinjenih naroda (UN), Vijeća Europe, Organizacije za sigurnost i saradnju u Europi (OSCE) itd., ostaje jedan od najznačajnijih vanjsko-političkih prioriteta BiH.

U oblasti jačanja ljudskih prava i temeljnih sloboda BiH će davati svoj doprinos i nakon prestanka članstva u Vijeću za ljudska prava UN-a aktivno učestvovati u radu ovog tijela u statusu posmatrača. Intenzivirane su aktivnosti na zaštiti kulturno-historijskog nasljeđa BiH i saradnji sa UNESCO-m, putem Državne komisije za saradnju Bosne i Hercegovine sa UNESCO-m, poput izbora u članstvo Komiteta svjetske baštine (WHC), 2017. godine, i dr. Međunarodna multilateralna kulturna saradnja realizira se i u okviru nevladinih organizacija i asocijacija u ovoj oblasti (ICOMOS i dr.).

1.1.6. Međunarodne ekonomske i finansijske institucije

Jedan od vrlo bitnih vanjsko-političkih ciljeva BiH u narednom periodu i dalje je prijem u članstvo u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO). S tim u vezi, BiH će nastaviti sa daljnjim reformama potrebnim za usklađivanje sa pravilima i obavezama WTO-a, te će se nastaviti rad na prijemu BiH u WTO. Potreba nastavka dobre saradnje sa Svjetskom bankom, Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) i Evropskom bankom za obnovu i razvoj i njihovim specijalnim institucijama, posebno je bitna za daljnji sveukupni ekonomski razvoj BiH. Od septembra 2016. godine BiH ima trogodišnji prošireni aranžman sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) (Extended Fund Facility – EFF), koji će donijeti finansijsku stabilnost svih nivoa vlasti u BiH i kompletan aranžman mora biti praćen reformama, odnosno služiti kao podrška implementaciji Reformske agende.

1.1.7. Odnosi BiH sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju

U prethodnom periodu BiH je ostvarila visok stepen saradnje sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) što je rezultiralo privođenjem svih optuženih lica koje su se nalazila na Haškoj listi optuženih za ratne zločine.

U narednom periodu prioriteta djelovanja Bosne i Hercegovine po pitanju ratnih zločina će biti:

- Procesuiranje predmeta počinitelaca ratnih zločina od strane nadležnih sudova;
- Praćenje provedbe Strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina.

Sprječavanje nekažnjivosti i suočavanje sa posljedicama ratnih događanja označeno je kao jedan od osnovnih preduslova za postepeno pomirenje i napredak Bosne i Hercegovine, kako na unutrašnjem tako i na vanjskom planu, u procesu Evro Atlantskih integracija. Prvi korak u ovom procesu jeste procesuiranje i kažnjavanje lica odgovornih za djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim humanitarnim pravom.

Kao rezultat jasne opredijeljenosti Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice da zauzme efikasniji i sveobuhvatniji pristup problematici procesuiranja predmeta ratnih zločina, rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 808 od 22.2.1993. godine i 827 od 25.5.1993. godine formiran je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) sa ciljem da procesuirao počiniocima krivičnih djela protiv čovječnosti i ratnih zločina. Imajući u vidu rezolucije 1503 od 28.8.2003. godine o završetku rada MKSJ-a, uspostavljeni su odjeli za ratne zločine u okviru Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (BiH), čiji je zadatak da nastave rad na predmetima ratnih zločina u skladu sa najvišim međunarodnim standardima iz oblasti krivičnog prava i zaštite ljudskih prava.

Usljed masovnosti počinjenih kršenja međunarodnog humanitarnog prava, brojna odgovorna lica su još uvijek nekažnjena i postoji veliki broj neriješenih predmeta. Bosna i Hercegovina se suočava sa nedostatkom sveobuhvatnog metoda u procesu rješavanja ovih pitanja. U pokušaju da iznađe sistematski pristup problematici rješavanja velikog broja predmeta ratnih zločina, Ministarstvo pravde BiH je u septembru 2007. godine osnovalo Radnu grupu za izradu državne strategije za rad na predmetima i rješavanje pitanja vezanih za ratne zločine. Vijeće ministara BiH je 29.12.2008. godine usvojilo Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina (u daljem tekstu Strategija).

U fokusu rada na pripremi Strategije su bili prevashodno pravosudni aspekti problematike rješavanja predmeta ratnih zločina. Strategija je komplementarna sa Strategijom za reformu sektora pravde koju je usvojilo Vijeće ministara BiH.

S ciljem praćenja i vršenja nadzora nad implementacijom Strategije i realizacijom predviđenih ciljeva Vijeće ministara je po usvajanju iste, 2009. godine donijelo Odluku o uspostavi Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (u daljem tekstu: Nadzorno tijelo), u čijem radu učestvuju predstavnici Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, državnih i entitetskih ministarstava pravde i finansija, te Pravosudne komisije BD.

S obzirom da svi ciljevi predviđeni Strategijom nisu ostvareni u zacrtanim rokovima te s obzirom na broj predmeta ratnih zločina u radu u tužilaštvima u BiH, javila se potreba za izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom). Shodno navedenom, Vijeće ministara je 12.04.2017. godine osnovalo Radnu grupu za izradu izmjena i dopuna Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

Izmjena i dopuna Strategije (revidirana Strategija) fokus stavlja na one oblasti koje su u okviru zaključaka i izvještaja Nadzornog tijela, kao tijela nadležnog za praćenje provođenja i ocjenu stepena realizacije Strategije prepoznate kao nerealizirane. Na osnovu uočenih problema u praksi i izostanka očekivanih rezultata, te izmjenjenih okolnosti u pogledu uslova za procesuiranje predmeta ratnih zločina, identifikovane su oblasti koje je izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) bilo potrebno obuhvatiti. To su pitanja adekvatnog određivanja:

- (1) prioritnog procesuiranja najsloženijih predmeta ratnih zločina
- (2) kriterijuma za ocjenu složenosti predmeta ratnih zločina,
- (3) roka procesuiranja,
- (4) mehanizma prenošenja predmeta na entitetski nivo i nivo Brčko distrikta BiH (raspodjela predmeta),
- (5) ujednačavanje sudske prakse,
- (6) procjene ljudskih i materijalnih kapaciteta,
- (7) regionalne saradnje,
- (8) pojačanog nadzora nad provođenjem izmijenjene i dopunjene Strategije (Nadzorno tijelo).

Razlozi za izradu izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) su identifikovani kroz analizu i zaključke Nadzornog tijela u vezi ostvarenja pojedinačnih ciljeva i očekivanih rezultata koje je Strategija predvidjela, kao i slabosti uočenih u praksi.

Prvi i najvažniji cilj propisan Strategijom – ”Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina u roku od 7 godina te procesuirati ostale predmete ratnih zločina u periodu od 15 godina od usvajanja Strategije”, nije ostvaren s obzirom da je rok za procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina istekao u decembru 2015. godine.

Dakle, jedan od osnovnih zadataka izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) je upravo bilo definisanje novog roka za procesuiranje najsloženijih predmeta – 2023.godina.

Revidirana Strategija je upućena u proceduru usvajanja od strane Vijeća ministara BiH.

Jedan od ispunjenih ciljeva predviđenih Strategijom je bilo uspostavljanje Centralizovane evidencije predmeta ratnih zločina o svim nezavršenim predmetima ratnih zločina pri Tužilaštvu BiH. Pored navedenog, pri Sudu BiH je uspostavljena evidencija o broju potvrđenih optužnica, izrečenih prvostepenih presuda i pravosnažnih presuda u predmetima ratnih zločina pred sudovima u BiH počev od 1. marta 2003. godine.

Izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) je naglašena obaveza daljeg ažuriranja ovih evidencija s ciljem postojanja jedinstvenih podataka o svim predmetima ratnih zločina koji se vode u tužilaštvima i pred sudovima u BiH.

Pored navedenog, u okviru procesa informatizacije pravosudnog sistema u BiH, u svim sudovima i tužilaštvima je implementiran Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima - (T)CMS, na osnovu kojeg je omogućeno dobijanje egzaktnih statističkih podataka o predmetima ratnih zločina.

U narednom periodu Ministarstvo sigurnosti BiH će nastaviti aktivno participirati u implementaciji Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina BiH, kroz učešće u radu Nadzornog tijela.

Član II tačka 8. Ustava Bosne i Hercegovine pod nazivom „Saradnja“ propisuje obavezu svih nadležnih organa vlasti u Bosni i Hercegovini na neograničen pristup i punu saradnju sa svim međunarodnim posmatračkim mehanizmima ljudskih prava koji se uspostave za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim tijelima koja se uspostave bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I Ustava; Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju i bilo kojoj drugoj organizaciji ovlaštenoj od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda sa mandatom koji se tiče ljudskih prava ili humanitarnog prava. Ovim članom je posebno naglašena naročita saradnja i obaveza pridržavanja naredbi koje su izdate po članu 29. Statuta Tribunala (MKSJ).

Saradnja Bosne i Hercegovine sa MKSJ propisana je Zakonom o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i korištenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 61/04, 46/06, 53/06 i 76/06). Ovaj zakon propisuje postupak ustupanja predmeta koje Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju ustupa Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, kao i korištenje dokaza koje je MKSJ pribavio u postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini, uključujući i dokaze u elektronskoj formi, forenzičke dokaze prikupljene u MKSJ-a, kao i korištenje iskaza svjedoka i vještaka datih u MKSJ-u, što sve značajno ubrzava postupke pred sudovima u BiH i doprinosi efikasnosti suđenja u predmetima ratnih zločina. Ovaj Zakon predviđa da na sva ona pitanja koja njime nisu posebno uređena, primjenjuju se ostale odredbe iz zakona o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini.

Bosna i Hercegovina donijela je Zakon o primjeni određenih privremenih mjera radi efikasnog provođenja mandata Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju te drugih međunarodnih restriktivnih mjera ("Sl. glasnik BiH", br. 25/06). Ovim Zakonom posebno se uređuje uvođenje i primjena određenih privremenih mjera s ciljem privremenog sprečavanja korištenja, otuđenja ili drugog raspolaganja imovinom lica optuženih pred Međunarodnim krivičnim sudom za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. godine a koja nisu dostupna tom sudu i njihovih pomagača u izbjegavanju dostupnosti tom sudu. Zakon je imao centralnu ulogu u programu kojim se bjeguncima u predmetima ratnih zločina i njihovoj mreži podrške uskraćivao mogućnost da svoja tekuća sredstva i ostalu vrijednu imovinu upotrijebe u svrhu sprečavanja lociranja.

Sa prestankom rada Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) više ključnih funkcija navedenog tribunala preuzeo je Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove. Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenin naroda broj 1966(2010) iz 2010. godine propisano je da će „Mehanizam preuzeti nadležnost, prava i obaveze, kao i temeljne funkcije MKSJ-a, odnosno MKSR-a, na način predviđen ovom Rezolucijom i Statutom Mehanizma, a svi ugovori i međunarodni sporazumi koje su Ujedinjene nacije zaključile u vezi s MKSJ-om i MKSR-om, a koji su još na snazi relevantnog početnog datuma, i dalje će biti na snazi, *mutatis mutandis*, i kad se radi o Mehanizmu.“ Slično je propisano i odredbom člana 1. stav 1. Statuta Mehanizma da „Mehanizam nastavlja materijalnu, teritorijalnu, vremensku i personalnu nadležnost MKSJ-a i MKSR-a, kako je navedeno u članovima od 1 do 8 Statuta MKSJ-a, odnosno članovima od 1 do 7 Statuta MKSR-a, kao i prava i obaveze MKSJ-a i MKSR-a, u skladu s odredbama ovog Statuta“.

1.1.8. Stanje u pogledu kontrole naoružanja i vojne opreme

U cilju ispunjenja uslova za pristupanje NATO-u i EU, BiH je donijela Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme i Zakon o kontroli kretanja naoružanja i vojne opreme, a umjesto Zakona o vanjsko-trgovinskom prometu roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost BiH donesena su dva nova zakona, i to: Zakon o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i roba posebne namjene i Zakon o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene.

U toku je priprema donošenja podzakonskih akata, a njihovo donošenje se može očekivati do kraja 2018. godine.

Također, donesen je Zakon o obilježavanju malog oružja, lakog naoružanja i pripadajuće municije, čija će primjena početi krajem 2018. godine, do kada će biti doneseni i podzakonski akti.

Bosna i Hercegovina je potpisnica Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, gomilanja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju, te je u skladu s tim donesen Zakon o primjeni Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, gomilanja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju i radi se na njegovoj implementaciji.

Urađene su izmjene i dopune navedenog zakona koje se odnose na imenovanje novog Državnog koordinacionog tijela i u toku je primjana istog.

Jedan od krupnih izazova sa kojim se sreće BiH je prisustvo velike količine malog i lakog naoružanja (SALW) u posjedu civila, kako legalnog tako i ilegalnog. Nakon reforme Oružanih snaga BiH identifikovani su značajni viškovi SALW i pripadajuće municije. Predsjedništvo BiH je je 2009. godine usvojilo listu oružja i municije i predložene planove za uništavanje. U saradnji sa UNDP i

međunarodnim partnerima unapređeni su kapaciteti za uništavanje viškova u skladu sa međunarodnim standardima, te maksimalnim mjerama bezbjednosti. VM BiH je 2016. godine usvojio Strategiju i Akcioni plan kontrole SALW-a za period 2016-2020. godine. U cilju unapređenja kontrole oružja, BiH je donijela Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme, Zakon o kontroli kretanja naoružanja i vojne opreme, Zakon o kontroli vanjskotrgovinskog prometa naoružanja, vojne opreme i proizvoda posebne namjene, Zakon o kontroli vanjskotrgovinskog prometa proizvoda dvojne namjene i Zakon o označavanju oružja, a u toku je priprema podzakonskih akata. Također, donesen je Zakon o obilježavanju malog oružja, lakog naoružanja i pripadajuće municije. BiH je potpisala i ratifikovala ATT- Globalni sporazum o trgovini oružjem i ispunjava svoje obaveze u skladu sa odredbama Sporazuma. BiH je aplicirala za članstvo u Wassenaar aranžmanu i redovno prati brifinge i izmjene u kontrolnim listama. Kroz implementaciju Sporazuma o subregionalnoj kontroli naoružanja BiH pruža značajan doprinos stabilnosti i unapređenja povjerenja u regionu.

U okviru operacije „Althea“, u martu 2017. godine na 15. zasjedanju Strateškog komiteta za naoružanje, municiju i MES, predstavnik EUFOR-a je iznio prijedlog u vezi sa pružanjem pomoći BiH pri uništenju planiranih količina municije za ovu godinu, koji je podrazumijevao regionalni pristup rješavanja problema, odnosno uključivanje kapaciteta koje za ovu namjenu ima Albanija. Ova operacija bi podrazumijevala saradnju EUFOR-a i KFOR-a, kao i OS Švicarske koje bi osigurale vozila za transport municije, dok bi furda nastala procesom uništavanja bila vraćena u BiH, kako bi se mogla prodati. Pri tome su trebali biti zadovoljeni određeni preduslovi kako bi operacija bila realizovana (odluka MO BiH o uništavanju municije u Albaniji, potpisan sporazum između EU i UNDP, završen pregled municije, riješena sva pravna pitanja u vezi sa uništavanjem i dr).

BiH je potpisnica Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, gomilanja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju, te je u skladu s tim donesen Zakon o primjeni Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, gomilanja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju i radi se na njegovoj implementaciji. Urađene su izmjene i dopune navedenog zakona koje se odnose na imenovanje novog Državnog koordinacionog tijela i u toku je primjena istog.

Jedan od krupnih izazova sa kojim se sreće BiH je prisustvo velike količine SALW u posjedu civila, kako legalnog tako i ilegalnog. Takođe, nakon reforme Oružanih snaga BiH identifikovani su značajni viškovi SALW i pripadajuće municije. Stalno unapređenje industrijskih kapaciteta za uništavanje, prije svega nestabilne municije, u srednjeročnom periodu dovešće do rješavanja ovog problema.

U cilju rješavanja pitanja SALW u BiH, na 71. Sjednici Vijeća ministara 31.8.2016. godine usvojena je Strategija za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u BiH za period od 2016-2020 godine. Strategija definiše četiri strateška cilja za unapređenje kontrole malog oružja i lakog naoružanja, i to: Unapređenje pravnog okvira i implementacije SALW zakonodavstva, smanjenje prisustva nelegalnog

SALW-a, upravljanje SALW-om u posjedu OS BIH i međunarodna i regionalna suradnja i suradnja sa organizacijama civilnog društva.

U BiH ne postoji državni zakon koji regulira civilno nabavljanje, držanje i nošenje SALW-a. Ova oblast regulirana je zakonima entiteta, a u Federaciji BiH još i zakonima kantona (zakoni o oružju i kazneni zakoni). Nakon Odluke Vijeća ministara o potrebi harmonizacije zakonskih rješenja uz pomoć UNDP pokrenute su aktivnosti na harmonizaciji zakonskih rješenja u skladu sa EU direktivama. Do početka 2018. godine sa Evropskom direktivom je usklađeno deset zakona o oružju, a dva su u skupštinskoj proceduri. Implementiranjem Strategije došlo se to prvih statističkih podataka o količini registrovanog oružja u BiH. Pa je taj broj za 2016. godinu 341.324 komada, a za 2017. godinu 326.825 komada. Ova aktivnost je značajna iz razloga što u BiH postoji 12 zakona o oružju zbog čega se podaci o tome vode na različite načine i u skladu sa različitim metodološkim pristupima.

Ono što je važno naglasiti da je tokom 2017. godine, provedbom Strategije i Akcijskog plana **ukupno prikupljeno i uništeno 10.801 komada oružja i dijelova oružja**, što predstavlja izuzetan rezultat u odnosu na protekle godine. Koliko je ovo značajan rezultat govori i činjenica da je u periodu od 2013-2016. godina, kada je provedena koordinirana kampanja podizanja svijesti građana na prikupljanju i zbrinjavanju nezakonitog naoružanja diljem zemlje, ukupno prikupili i uništili preko 11.000 komada i dijelova malog i lakog oružja.

U skladu sa strateškim ciljem Unapređenje sigurnosti skladišnih kapaciteta policijskih agencija BiH za čuvanje SALW-a i municije, kao i soba za odlaganje dokaza (SALW i municije), uz pomoć međunarodnih organizacija izvršena je rekonstrukcija sljedeće infrastrukture:

- U Federaciji Bosne i Hercegovine skladište Rakovica-Sarajevo (Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova) i (MUP Kantona Sarajevo), Soba za dokaze u Ministarstvu unutrašnjih poslova Posavskog Kantona (Orašje) i Soba za dokaze u Ministarstvu unutrašnjih poslova Hercegovačko nerevtanskog Kantona (Mostar);
- U Republici Srpskoj skladište u PU Bijeljina i Soba za dokaze u PU Bijeljina.

BiH je donijela Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme, Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o kontroli kretanja naoružanja i vojne opreme, a stupio je na snagu novi Zakon o vanjskotrgovinskoj kontroli oružja, vojne opreme i roba posebne namjene, Zakon o vanjskotrgovinskoj kontroli roba dvojne namjene kao i odgovarajući podzakonski akti. Doneseni zakoni se implementiraju.

Od 2015. godine, u BiH se preko Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH (NCB Interpol Sarajevo) realizuju aktivnosti na implementaciji iARMS aplikacije (aplikacija za pristup Interpolovoj bazi podataka o ukradenom, izgubljenom ili krijumčarenom oružju), a u toku je postupak potpisivanja sporazuma o korištenju iARMS aplikacije između Direkcije za koordinaciju policijskih tijela

BiH (NCB Interpol Sarajevo) i agencija za sprovođenje zakona u BiH. Od ukupnog broja agencija za sprovođenje zakona u BiH (16 agencija) do sada je sporazum o korištenju iARMS aplikacije potpisalo 14 agencija.

1.1.9. Stanje u oblasti deminiranja

BiH se i 23 godine nakon završetka rata suočava sa velikim problemom zaostalih mina/NUS-a, što predstavlja veliku prijetnju za sigurnost građana, ali i za socio-ekonomski razvoj zemlje. Humanitarno deminiranje se u BiH kontinuirano provodi od 1996. godine, a dosadašnja praksa je potvrdila da je riječ o veoma sporom i skupu procesu, što za posljedicu ima veličinu trenutne minski sumnjive površine od 1.332 km² ili 2,5% u odnosu na ukupnu površinu zemlje. Oblast deminiranja u BiH je definisana Zakonom o deminiranju u BiH (Sl. Gl. broj: 5/02).

U narednom planskom periodu u BiH će se kontinuirano i efikasno provoditi operacije protivminskog djelovanja/humanitarnog deminiranja sa aspektom na redukciji sumnjive površine, u skladu sa raspoloživim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima, uz visok nivo osiguranja kvaliteta, što je definisano Strategijom protivminskog djelovanja BiH 2009-2019. godina, a koju je usvojilo Vijeće Ministara BiH 2008. godine. Pored navedenog, u planskom periodu u BiH kontinuirano će se provoditi opsežne mjere upozoravanja stanovništva na mine i osigurati uslovi za potpuno uključivanje žrtava mina u društvenu zajednicu, razvijati partnerska saradnja sa svim relevantnim subjektima u cilju osiguranja podrške i uslova za razvoj novih tehnologija i efikasnijeg provođenja operacija protivminskog djelovanja.

Takođe, BiH će nastaviti ispunjavati preuzete međunarodne obaveze koje proizilaze iz ratifikovanih Konvencija/Protokola iz domena humanitarnog deminiranja:

- Konvencije o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju
- Konvencije o zabrani kasetne municije
- Konvencija o zabrani ili ograničenjima upotrebe nekih konvencionalnih oružja za koja se može smatrati da nanose pretjerane povrede ili da imaju nediskriminatorno djelovanje (CCW) sa sljedećim pripadajućim Protokolima:
  - Protokol II o zabrani ili ograničenoj upotrebi mina, mina iznenađena i drugih naprava prema amandmanu od 03.maja 1996. na Konvenciju o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenih konvencionalnih oružja koja se mogu smatrati izrazito

- ubojitim ili imaju diskriminirajuće efekte
- Protokol V o eksplozivnim ostacima iz rata
- Fakultativni Protokol uz Konvenciju o pravima djeteta

BiH je minama najzagađenija zemlja u Evropi. Trenutna veličina sumnjive opasne površine iznosi 1.091 km² ili 2,2% ukupne površine, gdje je još uvijek zaostalo oko 80.000 mina/ESZR. Kontaminiranost minama/ESZR direktno utiče na bezbjednost oko 545.000 stanovnika ili 15% od ukupnog broja stanovnika. U poslije ratnom periodu, od 1996. godine u BiH su od mina/ESZR stradale 1.754 osobe, od čega 613 osoba smrtno. Strategijom protivminskog djelovanja BiH 2009-2019. godine planirano je rješavanje minskog problema do 2019. godine. Realizacija Strategije u domenu humanitarnog deminiranja je na nivou od 50% zbog činjenice da je obezbjeđeno 50% planiranih sredstava.

U periodu 2017-2019. godina planirano je rješavanje 1/3 minskog problema u BiH za što je potrebno obezbjeđiti sredstva u iznosu od 70 miliona eura. U navedenom periodu pored do sada tradicionalnog koncepta humanitarnog deminiranja, a u cilju ubrzanja i pojeftinjenja procesa, biće uključen novi koncept "Land Release" – vraćanje površine, za što je već razvijena stručna regulativa u skladu sa međunarodnim standardima (IMAS).

Centar za uklanjanje mina u BiH je sa Ženevskim međunarodnim centrom za humanitarno deminiranje (GICHD) započeo proces izrade izlazne Strategije protivminskog djelovanja BiH 2019-2025. godina.

1.1.10. Učešće u CSBMs i kontroli naoružanja

BiH je ugovorna strana i aktivni sudionik svih važnijih međunarodnih ugovora i konvencija koji se odnose na neširenje oružja za masovno uništavanje kao i konvencionalnog oružja, kao što su :

- Ugovor o neširenju nuklearnog oružja (NPT)
- Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM)
- Konvencija o zabrani razvoja proizvodnje i skladištenja bakteriološkog (biološkog) i otrovnog oružja i o njihovom uništavanju (BTWC)
- Obuhvatni ugovor o zabrani eksperimenata (CTBT)

- Konvencija o zabrani ili ograničenjima upotrebe određenih vrsta konvencionalnog oružja za koja se može smatrati da nanose pretjerane povrede ili da imaju nediskriminatorno djelovanje (CCW) zajedno sa njenih pet pripadajućih Protokola
- Konvencija o kasetnoj municiji (CCM)-Konvencija o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i transfera kasetne municije
- Konvencija o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju (CWC)
- Konvencija o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prenosa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju (Konvencija iz Ottawa-e)
- Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja
- Sporazum « Bečki dokumenti 1999 »

Uspostavom Državne regulatorne agencije za radijcijsku i nuklearnu sigurnost BiH riješeno je pitanje saradnje BiH i Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA).

Ministarstvo inostranih poslova je pokrenulo nacionalnu procedu za pristupanje BiH Wassenaarskom aranžmanu čime će se kontrola konvencionalnog naoružanja i proizvoda dvojne namjene podići na viši nivo.

1.1.11. Upravljanje krizama i planiranje odgovora na vanredne situacije

BiH će nastaviti aktivnosti na jačanju kapaciteta za upravljanje krizama i civilno planiranje u vanrednim situacijama, a posebno kroz realizaciju nominiranih aktivnosti. Države partneri (članice NATO i PfP) vrše kontinuiranu popunu grupa za planiranje NATO CEPC-a ekspertima iz nadležnih Vladinih institucija ili određenih stručnih instituta i ustanova od značaja za oblast saradnje kojom se bave ti komiteti i odbori. Ministarstvo sigurnosti BiH će nastaviti popunu ad hoc timova CPG civilnim ekspertima, a po potrebi i pozivu CEPC i ostalih grupa. Ministarstvo sigurnosti koordinira aktivnostima u planiranju i djelovanju institucija i organa Bosne i Hercegovine u oblasti zaštite i spašavanja i odgovorno je za međunarodnu saradnju, strateško planiranje i strukturu i obuku. Okvirnim zakonom je utvrđeno da Vijeće ministara BiH formira mješovitu specijaliziranu jedinicu za zaštitu i spašavanje na razini BiH. Donešena je Odluka Vijeća ministara BiH o novom sazivu Koordinacijskog tijela za zaštitu i spašavanje i održane su tri sjednice Koordinacijskog tijela. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je na osnovu Okvirnog zakona donijelo Program razvoja sistema zaštite i spašavanja koji nije usvojen u parlamentarnoj proceduri. Međutim, ova aktivnost je ponovo pokrenuta. Navedenim Programom razvoja sistema zaštite i spašavanja u BiH utvrđuje se metodologija i tehnike izgradnje i jačanja kapacitiranosti institucija i organa BiH za zaštitu i spašavanje, a Programom se daju smjernice entitetima i Brčko Distriktu BiH za harmonizirano programiranje zaštite i spašavanja na njihovom području.

Bosna i Hercegovina je u 2017. godini bila domaćin NATO EADRCC terenske civilno-vojne vježbe otklanjanja posljedica katastrofe "BOSNA I HERCEGOVINA 2017", koja je uspješno održana od 25. do 29.09.2017. godine.

1.2. Unutrašnja politika

1.2.1. Ljudska prava i zaštita manjina

Stanje ljudskih prava u BiH karakterizira poboljšanje u odnosu na prethodni period. To je, između ostalog, rezultat aktivnijeg odnosa mnogih subjekata iz zakonodavne i izvršne vlasti. To potvrđuje opredjeljenost vlasti BiH za ispunjavanje pozitivnih propisa i međunarodnih obaveza u oblasti zaštite ljudskih prava. BiH i dalje sistematski, interresorski, odgovorno i aktivno pristupa pitanjima koja se odnose na ostvarivanje ljudskih prava, zaštitu manjina i održivi povratak izbjeglica i raseljenih lica. Pozitivan odnos prema ovom strateški važnom poslu proizilazi iz temeljnog opredjeljenja BiH da od uspješne realizacije evroatlanskih integracija umnogome zavisi stabilnost i efikasnost funkcionisanja ustavnog uređenja BiH i jačanje ravnopravnosti svih njenih građana, konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina u BiH, afirmacija vladavine prava i ekonomski prosperitet, te mirna stabilnost regije Zapadnog Balkana i šire.

U oblasti implementacije i zaštite ljudskih prava i prava manjina, planirano je da se do kraja godine uradi sljedeće:

- Zakon o pravima žrtava torture – tekst je pripremljen u formi prijedloga i upućen u proceduru pribavljanja mišljenja
- Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina –u toku je projekat koji implementira Vijeće Evrope, a putem kojeg će biti urađena analiza postojećeg Zakona, te prijedlozi šta bi trebalo biti mijenjano u kontekstu uspostave kriterija za dobijanje statusa nacionalne manjine.

O aktivnostima na nabrojenim zakonskim projektima, problemima na njihovom usaglašavanju, kao i dilemama u definisanju konačnih rješenja Ministarstvo će redovno izvještavati Vijeće ministara BiH i biti u stalnoj koordinaciji i komunikaciji sa nadležnim entitetskim ministarstvima.

Međunarodni ugovori

Na planu međunarodnih obaveza Ministarstvo je nastavilo sa aktivnostima na ratifikovanju potpisanih sporazuma i deklaracija, kao i pripremanju i izgrađivanju osnova za pristupanje međunarodnim konvencijama. Od 6 projekata ove vrste svi su u završnoj fazi ratifikacije ili pristupanja i to:

Redni broj	Međunarodni sporazumi	Realizacija
1.	Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima	Završeno
2	Osnova za potpisivanje Opcionog protokola iz Međunarodnih sporazuma o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima	Završeno
3.	Osnova za potpisivanje Protokola 14.bis uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima	Završeno
4.	Osnova za pristupanje BiH Evropskoj konvenciji o pristupanju službenim dokumentima	Završeno
5.	Osnova za pristupanje UN Konvenciji o prisilnim nestancima	Završeno
6.	Osnova za pristupanje haškim konvencijama koje se odnose na djecu	Završeno

Posebna pažnja će se posvetiti potpunijem ostvarivanju ravnopravnosti polova, te pravednijoj zastupljenosti žena u svim sferama države i društva, a posebno u parlamentima, izvršnoj vlasti, sudstvu i organima uprave, fondovima i javnim preduzećima. U tom kontekstu je značajna Realizacija Figap programa kao finansijskog mehanizma za implementaciju Gender akcionog plana BiH. Pored toga, koordinacija aktivnosti iz Akcionog plana za UNSCR 1325 u BiH 2010 - 2013. godine (Žene mir sigurnost) se permanentno i

uspješno implementira. Napominjemo da je Odlukom Vijeća ministara BiH formiran Koordinacioni odbor sporazuma za podršku Gender akcionog plana, organizovanje regionalne konferencije o ravnopravnosti polova za praćenje provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325. U njegov sastav ulaze predstavnici/e svih ministarstava i institucija koje su učestvovala u izradi Akcionog plana: Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Gender centar Federacije BiH, Gender centar Republike Srpske, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS i Centar za deminiranje BiH.

Izvršiti će se aktiviranje Fonda za ostvarivanje prava porodica nestalih, ratnih invalida, civilnih žrtava rata. U skladu sa pravom EU i ekonomskim mogućnostima BiH će poboljšavati društveno-ekonomski položaj slijepih lica. BiH će na osnovu Evropskih konvencija i propisa EU tretirati položaj lica lišenih slobode kao i lica koja su na izdržavanju kazni u BiH. BiH razvija strategiju pristupa pravu na stanovanje socijalno ugroženih kategorija stanovništva.

Takođe, potrebno je uspješno nastaviti demokratizaciju štampe kroz odgovarajuće zakonske norme i putem većeg pristupa javnosti svim informacijama koje nemaju oznaku povjerljivih i tajnih podataka, ili podataka koji su zaštićeni na temelju zakona o zaštiti ličnih podataka.

Osim navedenog BiH kontinuirano priprema izvještajne dokumente, kako slijedi:

- Izvještaj vlasti BiH Komitetu UN za prevenciju protiv torture.
- Izvještaj o radu Mješovite komisije za provođenje Osnovnog ugovora između BiH i Svete Stolice
- Odluka o formiranju Mješovite komisije za provođenje Osnovnog ugovora između BiH i Srpske Pravoslavne Crkve (u skladu sa potpisanim Osnovnim ugovorom sa Srpskom pravoslavnom crkvom predviđena je uspostava Mješovite komisije za provođenje ovog osnovnog ugovora). Cilj aktivnosti BiH je dosljedno poštivanje zakonskih prava svih vjerskih zajednica i aktivno djelovanje na povratku oduzete imovine i na obnovi ratom oštećenih vjerskih objekata
- Periodični izvještaj o Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ovaj izvještaj će biti koncipiran na osnovu instrukcija UN komiteta)
- Prvi izvještaj o implementaciji Revidirane evropske socijalne povelje
- Periodični izvještaj po Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima u BiH
- Izvještaj o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH i provođenje Okvirnog plana za implementaciju zaključaka UN komiteta
- Četvrti i peti periodični izvještaj za BiH o primjeni konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena CEDAW

Zaštita manjina

Ustav BiH i Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u BiH propisuju ustavno-pravni status pripadnika nacionalnih manjina. Na temelju navedenih dokumenata BiH je usvojila Strategiju za rješavanje problema Roma, Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja i stambenog zbrinjavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja, te Program Dekade Roma. S obzirom da implementacija navedenih ustavnih, zakonskih i akcionih dokumenata zahtijeva stalne aktivnosti i kontinuirani monitoring u cilju ostvarivanja boljih rezultata i za eliminisanja eventualnih problema, te se na temelju sistematski prikupljenih podataka priprema Izvještaj o realizaciji aktivnosti na zaštiti prava pripadnika romske nacionalne manjine. Romi su najbrojnija nacionalna manjina u Bosni i Hercegovini, a i najugroženija nacionalna manjina po svim društvenim parametrima koji se uzimaju u obzir prilikom procjenjivanja socijalnog statusa neke zajednice ili društvene grupe. U skladu sa navedenim u periodu od 2009 – 2018. godine u budžetu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH je izdvojeno **23.707.000,00 KM** za zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje i zdravstvenu zaštitu Roma. Pored navedenog Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 2016. godine u budžetu izdvojilo grant sredstva za podršku udruženjima nacionalnih manjina u iznosu od 70.000 KM a u 2017. i u 2018. godini taj iznos je povećan na 150.000 KM.

Ratifikacijom Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope (2000.godine) Bosna i Hercegovina je preuzela značajne obaveze na zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina koji u njoj žive. Okvirna konvencija je bila osnova za donošenje Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH (2003.godine). Republika Srpska (2005. godine) i Federacija Bosne i Hercegovine (2008. godine). donijele su svoje zakone o zaštiti nacionalnih manjina. Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina je prepoznato 17 nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Pored navedenih dokumenata i aktivnosti na implementaciji prava nacionalnih manjina i ostvarenih rezultata, ipak se pripadnici nacionalnih manjina u BiH još ne mogu kandidovati za Predsjedništvo BiH i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, s obzirom da to pravo imaju samo pripadnici konstitutivnih naroda BiH (Bošnjaci, Hrvati i Srbi). U cilju ukidanja ove diskriminirajuće pravne regulative, pokrenut je postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu od strane gosp. Derve Sejdića i gosp. Jakoba Fincija koji su pripadnici nacionalnih manjina i državljani BiH. Evropski Sud za ljudska prava u Strazburu je donio presudu kojom se od BiH traži da donese ustavne amandmane kojim se ukidaju diskriminirajuće norme u Ustavu BiH, te da se usvoje izmjene i dopune Izbornog zakona BiH. Veliko vijeće Evropskog suda za ljudska prava je 12. decembra 2009. godine donijelo presudu kojom je utvrđeno da u navedenom slučaju postoji povreda Evropske konvencije o ljudskim pravima. Komitet ministara Vijeća Evrope „snažno je ohrabrio“ vlasti BiH da pojačaju napore i eliminiraju postojeću diskriminaciju“. Formirana je Komisija Parlamentarne skupštine

BiH za implementaciju presude Sejdić-Finci koja je održala više sjednica i donijela zaključke. Ustavne i zakonske odredbe koje onemogućavaju kandidovanje pripadnika nacionalnih manjina za Predsjedništvo BiH i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH nisu promijenjene do datuma pisanja ovog teksta godine. Kada je u pitanju pravo na političku participaciju u okviru Lokalnih izbora u Bosni i Hercegovini održanih (2008. godine) i Opštih predsjedničkih i parlamentarnih izbora (2010. i 2014. godine) prema podacima dostavljenih od strane Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine izabran je veći broj predstavnika nacionalnih manjina u sastav skupština.

Nadležne institucije BiH ratificirale su Evropsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima, te izvještaj o realizaciji aktivnosti na zaštiti pripadnika romske nacionalne manjine. BiH će izvršiti popis Roma i djelovati na afirmaciji svih nacionalnih manjina.

BiH će i dalje djelovati u oblasti ljudskih prava i zaštite manjina jer to predstavlja bitan uslov za ostvarivanje funkcionalne i stabilne države na demokratskim principima i sa vladavinom prava. BiH će u tom kontekstu usvojiti zakone i unaprijediti praksu na području ljudskih prava prema važećim međunarodnim standardima. Bosna i Hercegovina će dovršiti dalje prilagođavanje i podzakonskih akata (statuti, pravilnici, uredbe, odluke) i prakse s ciljem razvijanja pravnog sistema koji zadovoljava Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Povratak izbjeglica

Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2017. godinu, predstavlja presjek stanja u ovoj oblasti, pregled realizacije preporuka iz Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i probleme u pristupu pravima iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.

- Broj izbjeglica iz Bosne i Hercegovine koji se nalaze izvan zemlje je 17.694.
- Trenutno je u Bosni i Hercegovini u statusu raseljenih 32.145 porodica, odnosno 96.830 raseljenih osoba. U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije za provođenje Aneksa VII. DMS-a iz 2016. godine, broj raseljenih osoba smanjio se za 1.744 osobe.
- Do sada je evidentirano oko 1.061.000 povrataka u Bosnu i Hercegovinu, od čega se oko 611.000 ili 58% odnosi na povratak raseljenih osoba, a oko 450.000 ili 42% na povratak izbjeglica.
- U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije o provedbi Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma iz 2016. godine broj obnovljenih stambenih jedinica je povećan za 5,7%.
- U periodu 1.1.2017- 31.12.2017. godine obnovljene su 902 stambene jedinice.

- Ukupno od 2009. do 2017. godina obnovljeno je 11.754 stambene jedinice. Broj stambenih jedinica planirano/u izgradnji je 8.418, što ukupno iznosi 20.172 stambene jedinice. U odnosu na procjenu broja stambenih jedinica u Revidiranoj strategiji za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma od 34.918, potrebno je obnoviti još 14.746 stambenih jedinica.
- U 2017. godini implementiran je 378 projekata pomoći u obnovi komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici.
- Za projekte elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika, u periodu od 2009. do 2017. godine, uloženo je cca 15.750.000 KM u preko 60 opština u BiH za cca 2.300 korisnika/stambenih jedinica.
- Iz donatorskih i kreditnih sredstava u toku je implementacija značajnih projekata (RSP, CEB II, OPEC, SDF) čiji je cilj stambeno zbrinjavanje najugroženijih raseljenih osoba i izbjeglih osoba iz regiona i druge mjere podrške provedbi Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.
- Projektom “Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II” predviđeno je zatvaranje 121 kolektivnog centra. U izvještajnom periodu za 2017. godinu, u okviru ovog projekta na osnovu predhodno završenih procedura započeta je izgradnja/rekonstrukcija na pet podprojekata (zgrada) u okviru koji će biti obezbjeđeno 128 stambenih jedinica.
- Izvještaj je dao jasnu sliku o prisutnim poteškoćama i problemima koji su u uskoj vezi sa realizacijom strateškog cilja osiguranje uslova održivog povratka i procesa reintegriranja u BiH u oblastima zdravstvene i socijalne zaštite, sigurnosti i deminiranja, zapošljavanja i obrazovanja povratnika, te pitanje naknade štete za imovinu koja se ne može vratiti izbjeglicama i raseljenim osobama.
- Za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica i projekte održivosti u toku 2017. godine ugovoreno je ukupno 29.340.100,27 KM.
- Kad su u pitanju projekti koji se finansiraju iz udruženih sredstava u 2017. godini realizovana su sredstva u iznosu od 1.356.532 KM.
- Finansijska realizacija projekata koji se finansiraju iz kreditnih i donatorskih sredstava u 2017. godini iznosi 21.996.486 KM.
- Ukupna finansijska realizacija u 2017. godini iznosi 23.353.018 KM.

1.2.2. Sektor pravde

Struktura pravosudnog sistema u BiH odražava unutrašnju strukturu zemlje. Sudovi postoje na državnom, entitetskom, kantonalnom i općinskom nivou, kao i u Brčko distriktu BiH. Ustavom FBiH i RS-a je zagarantovano nezavisno i nepristrasno sudstvo, pravo na

dvostepenost postupka i jednak pristup pravdi svim građanima. Na državnom nivou, pravosudni sistem se sastoji od Ministarstva pravde BiH, Suda BiH, Tužiteljstva BiH i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV BiH). Određeni progres u razvoju pravosudnog sistema je postignut, ali ozbiljne prepreke efikasnom djelovanju pravosuđa i dalje postoje, koje je potrebno riješiti u narednom periodu.

U cilju poboljšanja efikasnosti i usklađenosti postojećeg pravosudnog sistema u BiH koji je odgovoran prema svim građanima BiH i potpuno usklađen sa EU standardima, te najboljom praksom, usvojena je Strategija za reformu sektora pravde u BiH za period od 2014. do 2018. godine (SRSP u BiH). Zaključkom Vijeća ministara BiH, Ministarstvo pravde BiH je zaduženo da od nadležnih entitetskih vlada, Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV BiH) i Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH pribavi mišljenje na prethodno usaglašeni Akcioni plan za provođenje SRSP u BiH (AP SRSP u BiH) i isti dostavi VM BiH na razmatranje i usvajanje. U skladu navedenim, Ministarstvo pravde BiH je 29.12.2016. godine AP SRSP u BiH uputilo Vijeću ministara BiH, koje ga je usvojilo na 94. sjednici, održanoj 15.03.2017. godine. U 2017. godini su organizovane dvije ministarske konferencije, rješenjima ministra pravde BiH uspostavljena su danas operativna tijela za praćenje i ocjenu provođenja SRSP u BiH, sastavljena od predstavnika BiH, entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH, te izrađeni izvještaji o provođenju AP SRSP u BiH. U 2018. godini su organizovane dvije ministarske konferencije, četvrta Ministarska konferencija održana je 10. jula 2018. godine i na istoj je usvojen prijedlog za Revidiranje AP SRSP za period 2019.-2020. godine u BiH kao jedan od zaključaka konferencije.

Jedna od pet strateških oblasti jeste pravosuđe, a cilj strategije u ovoj oblasti je daljnje jačanje i održavanje neovisnosti, odgovornosti, efikasnosti, profesionalnosti i usklađenosti pravosudnog sistema koji osigurava vladavinu prava. Dugoročni prioritet u ovoj oblasti je jačanje i održavanje nezavisnosti, odgovornosti, efikasnosti, profesionalnosti i usklađenosti pravosudnog sistema koji osigurava vladavinu prava u BiH. Ova strateška oblast sadrži četiri strateške podoblasti.

Nezavisnost pravosuđa i usklađenost zakona i sudske prakse u BiH

Očekivani rezultati strateških programa: 1) dodatno zaštićena nezavisnost pravosuđa kroz konsolidovanje funkcija VSTV-a, osnivanje samostalnog žalbenog suda BiH i usklađivanje plata i naknada nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, 2) efektivniji sistem za pripremanje budžeta pravosudnih institucija u BiH koji je u skladu sa dogovorenim strateškim pravcima djelovanja, 3) usklađen zakonski okvir koji osigurava koordiniran rad tužilaštava u Federaciji BiH, 4) pomoć BiH da ispuni preporuke Strukturisanog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH.

Efikasnost i efektivnost pravosudnih institucija u BiH

Očekivani rezultati strateških programa: 1) smanjenje broja neriješenih predmeta, što će povećati mogućnost pravosudnih institucija u BiH da rješavaju druge vrste predmeta, pored predmeta izvršnog postupka, 2) povećana efikasnost rada pravosudnih institucija u BiH kroz nastavak rekonstrukcija i informatizacije pravosudnih institucija u BiH, kao i veću ujednačenost u načinu upravljanja sudovima, 3) povećana efikasnost i smanjenje u broju neriješenih predmeta će doprinijeti da građani imaju bolju percepciju o pravosudnim institucijama u BiH.

Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

Očekivani rezultati strateških programa: 1) efikasniji i odgovorniji pravosudni sistem u BiH zbog obaveze nosilaca pravosudnih funkcija u BiH da ispune standarde djelovanja, 2) ujednačenost u pogledu standarda za pravosudni ispit u cijeloj BiH, što će dovesti do poboljšanja u kvaliteti kandidata koji ulaze u pravosudni sistem u BiH, 3) bolji sistem kontinuiranog profesionalnog usavršavanja nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, 4) bolja percepcija javnosti o pravosudnom sistemu u BiH.

Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH

Očekivani rezultati strateških programa: 1) unaprijeđena komunikacija pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti, 2) unaprijeđena dostupnost informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti, 3) bolja percepcija javnosti o pravosudnom sistemu u BiH.

1.2.3. Reforma policije

U sklopu prve faze reforme policije postignut je značajan napredak posebno na planu uspostavljanja Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH. Izvršeno je imenovanje direktora i njegovih zamjenika, donesen je i usvojen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije, izvršen prijem određenog broja policijskih i državnih službenika. Takođe, provedena je potpuna implementacija Sporazuma o elektronskoj razmjeni podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava. Direkcija će nastaviti davati doprinos i u budućim procesima koji su vezani za reformu policije u granicama svojih nadležnosti. U januaru 2012. godine potpisana

je Mapa puta kojom su definisane aktivnosti i vremenski okvir koje BiH i EUROPOL, kako individualno, tako i zajednički, trebaju poduzeti sa ciljem postizanja preduslova za započinjanje pregovora i kasnije potpisivanje Operativnog sporazuma sa ovom policijskom agencijom EU-e. Imajući u vidu značaj ovog segmenta međunarodne saradnje, potpisan je Operativni sporazuma sa Europolom. U vezi s tim, potrebno je provoditi kontinuiranu implementaciju navedenog Sporazuma.

Funkcionisanje i jačanje Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH

Nakon svog uspostavljanja (mart 2010. godine) Direkcija kontinuirano poduzima aktivnosti na jačanju ljudskih i materijalno – tehničkih kapaciteta sa ciljem izvršavanja poslova i zadataka iz nadležnosti, sa posebnim akcentom na jačanje domaće i međunarodne operativne policijske saradnje, te zaštite vrlo važnih ličnosti i objekata. Direkcija predstavlja jedinstvenu kontakt tačku za međunarodnu saradnju preko Interpola, Europola i SELEC-a, te obavlja poslove međunarodne saradnje direktnim kontaktima sa stranim policijskim oficirima za vezu akreditovanim u BiH.

Privremenom Odlukom Vijeća ministara BiH (Službeni glasnik BiH, broj 07/14), formirana je Zajednička kontakt tačka BiH koja obuhvata 18 agencija za sprovođenje zakona za saradnju sa Europolom. U avgustu 2016. godine potpisan je *Sporazum o operativnoj i strateškoj saradnji između BiH i Europola*, ratifikovan od strane Predsjedništva BiH u februaru 2017. godine i koji se zvanično primjenjuje od 17. marta 2017. godine.

S ciljem unapređenja domaće policijske saradnje, Direkcija shodno svojoj nadležnosti ostvaruje stalnu saradnju sa relevantnim policijskim i drugim tijelima i poduzima potrebne mjere s ciljem koordinacije operativnih poslova policijskih tijela BiH, te vrši dnevno praćenje stanja bezbjedosti i obavještavanje nadležnih policijskih i drugih tijela BiH. Kao rezultat poduzetih aktivnosti sačinjen je i *Sporazum o međusobnom pružanju pomoći i operativnoj saradnji agencija za sprovođenje zakona*, potpisan u junu 2014. godine između Direkcije, Državne agencije za istragu i zaštitu, Granične policije BiH, Federalne uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, sa ciljem unapređenja rada u oblasti zaštite vrlo važnih ličnosti i objekata.

Unapređenje sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava

Sporazum o uspostavljanju Sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava je potpisan 30.09.2009. godine, a Aneks Sporazuma 11.06.2010. godine. Sistem elektronske razmjene podataka (u daljem tekstu: Sistem) je uspostavljen 12.07.2013. godine. U narednom periodu kroz projekte IPA izvršena su dva unapređenja Sistema i to u pogledu backup-a (rezervna kopija podataka) i dostupnosti, te segmentu redundantnosti (udvojenosti) i zaštite podataka. Na osnovu čl. 8 Sporazuma o uspostavljanju sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava uspostavljen je Radni tim za praćenje

rada sistema za razmjenu podataka, koordinaciju aktivnosti i unapređenje rada sistema, kojeg čine predstavnici svih potpisnika Sporazuma.

Osnovni princip rada Sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava je definisan dokumentima koji su međusobno usaglasili izvorni organi – institucije koje učestvuju u Sistemu elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava, a to su:

1. Sporazum o uspostavljanju Sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava
2. Provedbeni propisi izvornih organa – vlasnika podataka o načinu pristupa evidencijama koje su predmet Sporazuma
3. Tehničko uputstvo Direkcije za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine o načinu pristupa evidencijama koje su predmet Sporazuma

Realizovane su aktivnosti na unapređenju sistema u pogledu dostupnosti i zaštite podataka u procesu elektronske razmjene podataka iz evidencije policijskih tijela i tužilaštava.

Trenutno se u prosjeku preko Sistema dnevno razmjeni preko 800.000 poruka.

1.2.4. Borba protiv korupcije

Na nivou Bosne i Hercegovine (BiH) usvojena je Strategija za borbu protiv korupcije⁴ za period 2015 - 2019. godina i Akcioni plan za njenu provedbu⁵ (u daljem tekstu SBPK i AP), u čijoj je izradi osigurana najšira javna rasprava na način da su u interesornu radnu grupu koja je radila na izradi nacrtu SBPK i AP bili uključeni predstavnici više od 23 relevantne institucije u BiH sa svih nivoa vlasti, predstavnici akademske zajednice, te relevantnih organizacija civilnog društva. SBPK i AP osim što su prilagođeni specifičnostima ustavnog uređenja BiH, pružaju osnovu nižim nivoima da izrade vlastite strategije borbe protiv korupcije, te da ih usklade sa općim principima definiranim u ovom dokumentu. Kako ne bi došlo do negativnog preklapanja sa nadležnostima entiteta, Brčko distrikta BiH (BDBiH) i kantona, SBPK i AP nisu sektorski orijentirani, s obzirom na činjenicu da navedeni nivoi vlasti imaju konkretne nadležnosti u sektorskim oblastima (unutrašnji poslovi, pravda, zdravstvo, obrazovanje i drugo).

---

⁴ <http://apik.ba/zakoni-i-drugi-akti/strategije/default.aspx?id=806&langTag=bs-BA>

⁵ Vijeće ministara BiH je na svojoj 6. sjednici, održanoj 7. maja 2015. godine usvojilo Strategiju za borbu protiv korupcije za period 2015-2019 i Akcioni plan za njenu provedbu

U decembru 2009. godine donesen je Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije⁶ kojim se uspostavlja Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) kao nezavisna i samostalna upravna organizacija, koja za svoj rad odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, usvojenim 20.08.2015. godine, predviđeno je u Agenciji ukupno 41 radno mjesto, od toga devet radnih mjesta se odnosi na Odjeljenje za sukob interesa/Ured Komisije za odlučivanje o sukobu interesa. Trenutno su popunjene 33 pozicije, od toga osam se odnosi na Odjeljenje za sukob interesa/Ured Komisije za odlučivanje o sukobu interesa.

U proteklom periodu se Bosna i Hercegovina suočavala sa dva važna procesa. Prvi se odnosio na formiranje tijela za sprečavanje korupcije na nivoima vlasti, gdje to još nije učinjeno, a drugi, na obavezu ovih tijela, odnosno nivoa vlasti, da razviju vlastite sektorske strategije za borbu protiv korupcije, te u skladu s općim načelima Strategije za borbu protiv korupcije u 2015-2019.

U tom smislu je Agencija pružila podršku u toku formiranja Tijela za borbu protiv korupcije. Na 13 od 14 nivoa vlasti u BiH uspostavljena su pomenuta tijela.

Zaključno sa 30.06.2018. godine kreirano i usvojeno 12 Strategija za borbu protiv korupcije, kao i 13 Akcionih planova za njihovu provedbu na 14 nivoa vlasti.

Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH⁷ usvojen je u decembru 2013. godine na državnom nivou. Ovim Zakonom predviđeno je da su ključni nosioci implementacije predmetnog Zakona APIK i Upravni inspektorat Ministarstva pravde BiH. Prema Zakonu, APIK će dodijeliti status zaštićenog prijaviteljima osobama koje su prijavile korupciju u roku od 30 dana od dana kad je izvještaj podnesen.

---

⁶ „Službeni glasnik BiH“ broj 103/09 i 58/13)

⁷ „Službeni glasnik BiH“, broj: 100/13, stupio na snagu 01.01.2014. godine

Antikorupcijska mreža organizacija civilnog društva u BiH ACCOUNT i Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) potpisale su Memorandum o saradnji⁸. Memorandum o saradnji ovih antikoruptivnih subjekata, sistemskog i nevladinog, ima za cilj ohrabrenje potencijalnim prijavljivačima da se odvaže na prijavu pojava korupcije. APIK ima legitimitet da dodijeli status zaštićenog prijavitelja, a ACCOUNT registar besplatne pomoći putem kojeg će građani, uključujući i zaposlene u državnim institucijama, moći da prijave koruptivna djela.

Tokom provedbe Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH, od dana stupanja na snagu, APIK je zaprimila ukupno 20 zahtjeva za dodjelu statusa zaštićenog prijavitelja korupcije. U okvirima nadležnog postupanja analizom je utvrđeno da u 15 zahtjeva ne postoje uslovi za dodjelu statusa zaštićenog prijavitelja korupcije, te da se u nekim od ovih slučajeva na podnositelje nije mogao primijeniti Zakon, jer isti nisu obuhvaćeni kategorijom lica zaposlenih u institucijama BiH, a na koje se Zakon primjenjuje. APIK je u 5 predmeta dodijelila status zaštićenog prijavitelja korupcije.

Kada je riječ o međunarodnim obavezama koje proizlaze iz međunarodnih pravnih akata, te poštivanje Konvencija iz domena antikorupcije, Agencija provodi, u svojstvu kontakt tačke u ime Bosne i Hercegovine, Drugi pregledni krug implementacije Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) u BiH koji je započet u decembru 2016. godine. U fokusu Drugog preglednog kruga je poglavlje II „Preventivne mjere“ za koji je izvještaj sačinila Agencija, te poglavlje V „Povrat dobara u vezi sa mjerama prevencije pranja novca“ (kao i člana 14. Mjere prevencije pranja novca), o čemu je izvještaj sačinilo Ministarstvo sigurnosti BiH.

1.2.5. Borba protiv organiziranog kriminala

BiH je odlučna u namjeri da, strateškim pristupom, usaglašenim i koordiniranim djelovanjem zakonodavne, sudske i izvršne vlasti, nastavi razvijati nacionalne kapacitete i potencijale za efikasnu borbu protiv svih oblika organizovanog kriminala. Težište je na uspostavljanju proaktivnog pristupa u borbi protiv organizovanog kriminala, što podrazumijeva koordinaciju i bolje korištenje obavještajnih podataka, kao i informacija proisteklih iz strateških analiza i procjena prijetnji, pojačanu međusobnu saradnju nadležnih

---

⁸Potpisan dana 05.04.2016. godine

institucija i agencija, efikasnu provedbu postojećih zakona, primjenu najboljih iskustava i praksi, kao i razvijanje regionalne i međunarodne saradnje na svim nivoima.

I u narednom periodu BiH će jačati svoje kapacitete i nastaviti aktivnosti na borbi protiv svih vidova organizovanog kriminala, što je prioritetni cilj u očuvanju sigurnosti i stabilnosti svih njenih građana. Posebna pažnja će biti posvećena donošenju i provođenju Strategije BiH borbu protiv organizovanog kriminala, kao i ostalih strateških dokumenata koji tretiraju određene pojavne oblike organizovanog kriminala, kao što je izrada Procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i izrada i provođenje Akcionog plana za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u BiH (2018-2022).

BiH će nastaviti sa jačanjem saradnje na regionalnoj i međunarodnom nivou, te potpisivanjem sporazuma o saradnji sa drugim zemljama u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala. Kontinuirane aktivnosti će biti provedene u cilju analize i usklađivanja domaćih pravnih propisa sa međunarodnim instrumentima i standardima koji tretiraju oblast borbe protiv organizovanog kriminala.

U oblasti sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga planirane su sljedeće ključne aktivnosti :

- Izrada Državne strategije nadzora nad opojnim drogama, sprečavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini i Državnog akcionog plana za borbu protiv zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini
- Izrada Prijedloga novog teksta Zakona o sprečavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga koji će biti usklađen za zakonodavstvom EU

I u narednom periodu BiH će jačati svoje kapacitete i nastaviti aktivnosti na borbi protiv svih vidova organizovanog kriminala, što je prioritetni cilj u očuvanju sigurnosti i stabilnosti svih njenih građana. Posebna pažnja će biti posvećena donošenju i provođenju Strategije BiH borbu protiv organizovanog kriminala, kao i ostalih strateških dokumenata koji tretiraju određene pojavne oblike organizovanog kriminala, kao što je izrada Procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i izrada i provođenje Akcionog plana za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u BiH (2018-2022).

BiH će nastaviti sa jačanjem saradnje na regionalnoj i međunarodnom nivou, te potpisivanjem sporazuma o saradnji sa drugim zemljama u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala. Kontinuirane aktivnosti će biti provedene u cilju analize i usklađivanja domaćih pravnih propisa sa međunarodnim instrumentima i standardima koji tretiraju oblast borbe protiv organizovanog kriminala. Vijeće ministara BiH usvojilo je Procjenu prijetnji od organizovanog kriminala u Bosni i Hercegovini, na svojoj 93. sjednici održanoj

08. marta 2017. godine. U pomenutom dokumentu prezentirani su pojavni oblici organizovanog kriminala koji predstavljaju najveću prijetnju: *Neovlašteni promet opojnim drogama, Trgovina ljudima, Krijumčarenje ljudi, Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te proizvodima vojne upotrebe, Korupcija, Privredni kriminal, Pranje novca, Kompjuterski kriminalitet (cyber crime)*. Iz sačinjene procjene prijetnji od teškog i organizovanog kriminala u Evropskoj uniji (EU SOCTA), koju je pripremio EUROPOL, evidentno je da organizovane kriminalne grupe, povezane prostorno za određena geografska područja, predstavljaju ozbiljnu prijetnju sigurnosti Evropske unije i država članica i cijelog regiona, te je rezultirala potrebom da se pripremi dokument ove vrste i u našoj zemlji. OCTA je javno objavljena na web stranici MS BiH.⁹

Prijedlog Strategije za borbu protiv organizovanog kriminala u Bosni i Hercegovini za period 2017.-2020. godine je sačinjen na osnovu nalaza Procjene prijetnje od organizovanog kriminala u BiH dokumenta koji razrađuje opasnosti koje prijete od organizovanog kriminala i daje prioritet onima za koje je predviđeno da će u budućnosti uzrokovati najveću štetu. Iz ovoga proizilazi direktna uzročno-posljedična veza između procjene prijetnji i aktivnosti koje se preduzimaju u borbi protiv kriminala, jer procjena prijetnji predstavlja osnovu za izradu strateških dokumenata u ovoj oblasti i daje smjernice svim relevantnim tijelima u borbi protiv ovog oblika kriminala.

Strategijom za borbu protiv organizovanog kriminala definišu se i osnovni ciljevi u borbi protiv organizovanog kriminala, a koji su sačinjeni na osnovu procjene prijetnje od organizovanog kriminala, analize realizacije ciljeva iz ranije Strategije za borbu protiv organizovanog kriminala, kao i drugih relevantnih analiza, informacija i izvještaja o stanju organizovanog kriminala.

Na prijedlog Ministarstva sigurnosti BiH, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo Strategiju za borbu protiv organizovanog kriminala u Bosni i Hercegovini za period 2017.-2020. godine, na svojoj 117. sjednici održanoj 10. oktobra 2017. godine, koju je pripremila Radna grupa u kojoj su bili predstavnici nadležnih institucija u BiH. Strategijom se naglašava jačanje kapaciteta i saradnje nadležnih institucija u BiH za borbu protiv svih vidova organiziranog kriminala te daljnje intenziviranje regionalne i međunarodne saradnje u ovoj oblasti. Sedam strateških ciljeva i desetina mjera, u okviru svojih nadležnosti provest će Vijeće ministara Bosne i

---

⁹ http://www.msb.gov.ba/PDF/OCTA_BiH_2016_Final_usvojena_08032017.pdf

http://www.msb.gov.ba/PDF/OCTA_BiH_2016_Final_adopted_08032017_Engl.pdf

Hercegovine, vlade entiteta i Brčko Distrikta BiH do 2020. godine u cilju efikasnije borbe protiv organiziranog kriminala. Zadužene su sve institucije koje su učestvovala u izradi ove strategije da u roku 60 dana izrade vlastite akcijske planove za provođenje ove strategije. *Strategija* je javno objavljena na web stranici MS BiH.¹⁰

Za nadzor i praćenje implementacije Strategije zadužena je Radna grupa, sa osnovnim zadacima: koordiniranje provođenja aktivnosti predviđenih Strategijom i Akcionim planovima, nadzor i praćenje implementacije Strategije i njenih ciljeva, podnošenje izvještaja Vijeću ministara BiH o provođenju Strategije i predlaganje revidiranja Strategije u skladu sa potrebama.

Akcionim planovima institucija će se detaljno razraditi mjere i predvidjeti konkretne aktivnosti u prevenciji i represiji organizovanog kriminala, kao i oduzimanju imovine proistekle iz krivičnih djela. Akcionim planom je neophodno utvrditi nosioce aktivnosti, rokove, indikatore uspješnosti i resurse.

Oblast sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga:

- U februaru 2018. godine je izvršeno reimenovanje Komisije za uništavanje opojnih droga, donošenjem od strane Vijeća ministara BiH Odluke o osnivanju i imenovanju članova Komisije za uništavanje opojnih droga („Službeni glasnik BiH“, broj 14/18).
- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na sjednici u januaru 2018. godine, utvrdilo Prijedlog Državne strategije nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018-2023. godine. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH je na sjednici u aprilu 2018. godine a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na sjednici održanoj u maju 2018. godine, usvojili Prijedlog Državne strategije nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018-2023. godine.
- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na 146. sjednici održanoj 18.06.2018. godine, donijelo Odluku o imenovanju Radne grupe za izradu Uputstva o sistemu ranog upozoravanja na pojavu novih psihoaktivnih tvari u Bosni i Hercegovini.
- Međunarodne obaveze BiH u oblasti suzbijanja zloupotrebe opojnih droga ispunjavaju se kroz saradnju i redovno izvještavanje relevantnih međunarodnih organizacija (Međunarodni odbor za kontrolu opojnih droga - INCB, UN Ured za droge i kriminal -

---

¹⁰ <http://msb.gov.ba/PDF/strategija11122017.pdf>

<http://msb.gov.ba/PDF/strategy11122017.pdf>

UNODC, Evropski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama - EMCDDA i Grupa za saradnju u borbi protiv zloupotrebe opojnih droga i nezakonite trgovine opojnim drogama - Pampidou grupa Vijeća Evrope).

1.2.6. Borba protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 30.03.2016. godine na 50. sjednici usvojilo Strategiju u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za period 2016.-2020. godina. U okviru cilja 1. Akcijskog plana – *Unaprijediti sistem kontrole ulaska i boravka stranaca u Bosni i Hercegovini* predviđena je aktivnost usmjerena na izradu nacрта Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima. Provedbom navedene aktivnosti tijela BiH će nastaviti sa jačanjem i ujednačavanjem pravne regulative i prakse u oblasti imigracijskog prava koja će biti usklađena sa EU aquosom i najboljim praksama EU.

Bosna i Hercegovina se u zadnjem kvartalu 2017. godine, a posebno u 2018. godini suočila sa značajnim porastom nezakonitih migracija preko vlastite teritorije. Ministarstvo sigurnosti je, u saradnji s nadležnim institucijama, izradilo ***Informaciju s Akcijskim planom hitnih mjera koje se trebaju hitno poduzeti s fokusom na nezakonite migrante i propusnost granice prije svega sa istočnim susjedima Bosne i Hercegovine***, a koja je usvojena na 142. sjednici Vijeća ministara BiH, 15.5.2018. godine. Aktivnosti nadležnih tijela su planirane u okviru prioriteta Bosne i Hercegovine u oblasti migracija i azila koji se odnose na slijedeće:

1. Jačanje Granične policije Bosne i Hercegovine u svrhu bolje kontrole granice, a u cilju sprječavanja nezakonitih ulazaka na teritoriju Bosne i Hercegovine;
2. Jačanje kapaciteta Službe za poslove sa strancima i Sektora za imigraciju Ministarstva sigurnosti u cilju veće efikasnosti u borbi protiv nezakonitih migracija na teritoriji BiH;
3. Realizaciju sporazuma o readmisiji i jačanje readmisijskih kapaciteta;
4. Jačanje kapaciteta u području azila;
5. Intenziviranje borbe protiv krijumčarenja migrantima.

Ministarstvo sigurnosti na godišnjem nivou priprema Migracijski profil BiH koji sadrži statističke podatke o zakonitim i nezakonitim migracijama i daje tijelima BiH uvid u migracijska kretanja u državi.

Također, Ministarstvo sigurnosti prikuplja i statističke podatke o nezakonitim migracijama na dnevnoj osnovi u cilju borbe protiv nezakonitih migracija u BiH.

Osim navedenog trebalo bi nastaviti sa jačanjem saradnje institucija BiH sa institucijama u zemljama regije koje kreiraju i realiziraju imigracijsku politiku kao i sa institucijama u državama članicama EU. Saradnja u oblasti imigracija u narednom razdoblju treba da bude pojačana i u cilju sprječavanja nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovine ljudima, kao i razmjene najboljih praksi i iskustava u ovoj oblasti.

1.2.7. Sigurnost granica

Državna granična služba BiH uspostavljena je 2000. godine na osnovu Zakona o Državnoj graničnoj službi BiH za vršenje poslova zaštite granice i sigurnosti međunarodnih aerodroma u BiH. U 2007. godini naziv Državna granična služba promijenjen je u Granična policija BiH. Poslovi iz nadležnosti Granične policije BiH (GP BiH) su određeni članom 7. Zakona o Graničnoj policiji BiH.

Pravni okvir

Novi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji GP BiH donešen je 2013. godine u skladu sa zakonskim obavezama i operativnim potrebama GP BiH.

U skladu sa odredbama Zakona o graničnoj kontroli, koji je izmijenjen i dopunjen 2014 godine u cilju prilagođavanja Schengenskim propisima, doneseni su i potrebni podzakonski propisi koji regulišu materiju granične kontrole.

Donesen je novi Zakon o Strancima i Zakon o azilu. Shodno odredbama ovih Zakona doneseni su i potrebni podzakonski propisi koji regulišu ulazak, boravak, kontrola, udaljenje stranca sa teritorije BiH, postupak izdavanja viza, zaštitu stranaca žrtava trgovine ljudima, iznos sredstava potrebnih za izdržavanje stranaca za vrijeme namjeravanog boravka u BiH, te način pokrića troškova vraćanja i stavljanja stranca pod kontrola.

U vezi implementacije Zakona o zaštiti tajnih podataka doneseni su i potrebni podzakonski propisi kojim se uređuje postupak određivanja tajnosti podatka, pristup tajnim podacima, čuvanje i kontrola tajnih podataka u GP BiH, bezbjednosne provjere za lica koja se prijavljuju za rad u GP BiH, itd.

U vezi implementacije Zakona o zaštiti ličnih podataka, GP BiH je realizovala niz aktivnosti. Jedna od najvažnijih aktivnosti je ta da je u GP BiH uspostavljeno 29 evidencija o zbirka ličnih podataka koje GP vodi u okviru propisanih nadležnosti, koje su prijavljene Agenciji za zaštitu ličnih podataka BiH i registrovane u Registru.

Pored već spomenutih zakona (Zakon o GP BiH, Zakon o Strancima, Zakona o azilu, Zakon o graničnoj kontroli) za rad GP BiH bitno je navesti i: Krivični zakoni u BiH, Zakon o krivičnom postupku, Zakon o prekršajima BiH, Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prevozu, Zakon o policijskim službenicima, Zakon o putnim ispravama BiH, Zakon o sprečavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga, Zakon o upravi.

Za rad GP BiH, posebno su značajni ugovori, memorandumi, konvencije i sporazumi kojima je regulisana saradnja sa međunarodnim organizacijama, agencijama za provođenje zakona i drugim tijelima državne uprave u BiH, susjednim zemljama i šire.

Planirane aktivnosti:

- U narednom periodu u GP BiH planirano je donešenje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji GP BiH.

Institucionalni okvir

Zakonom o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br: 50/04; 27/07; 59/09) propisana je mjerodavnost, organizacija i upravljanje Graničnom policijom Bosne i Hercegovine. U skladu sa odredbama navedenog zakona GP BiH je strukturirana s ciljem obezbjeđivanja provođenja i koordinacije svih aktivnosti na centralnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Trenutno, GP BiH nedostaje oko 500 policijskih službenika, međutim u toku je školovanje klase od 100 kadeta, a za još 100 je izvršena konkursna procedura.

Planirane aktivnosti:

- GP BiH će provoditi kontinuiranu obuku svih službenika GP BiH, posebno o međunarodnim propisima u oblasti zaštite granice, pitanje azila, viza i migracija, obuke jedinica za podršku i kontrolu, analize rizika, iz oblasti zaštite ličnih i tajnih podataka uključujući računarske vještine i učenje stranih jezika, kako sasmostalno tako i u saradnji sa partnerima.

Granične provjere - kontrola lica, vozila i dokumenata

Poslove graničnih provjera GP BiH izvršava na 83 graničnih prelaza: na 55 međunarodnih graničnih prelaza (40 cestovnih, 8 željezničkih, 3 riječne luke i 4 zračne luke), na 28 graničnih prelaza za pogranični promet. Promet putnika, pod posebnim uslovima definisanim Sporazumom između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pograničnom saobraćaju, obavlja se i preko 53 prelazna mjesta između BiH i R.Hrvatske. U dosadašnjem periodu izgrađeno je i obnovljeno 15 graničnih prijelaza na kojima postoje svi potrebni preduslovi za uspješno obavljanje graničnih provjera.

GP BiH je uspostavila centralizovani informacioni sistem na nivou Glavnog ureda. Informacioni sistem graničnih provjera uspostavljen je na 61 graničnom prijelazu. Sistem graničnih provjera sadrži aplikaciju "granične provjere" koja omogućava kontrolu biometrijskih dokumenata, ima pristup provjera u bazama podataka INTERPOL-a, IDDEEA-e, ROS, ISM, potražnim evidencijama MUP-a RS MUP-a FBiH, Policije Brčko Distrikta BiH, bazama podataka GP BiH, te ima veću sigurnost, bolje izvještavanje i bolji monitoring.

Od samog osnivanja GP BiH se susreće sa problemom nedovoljne opremljenosti graničnih prijelaza sa opremom za otkrivanje falsifikovanih dokumenata. Trenutno su svi međunarodni granični prijelazi opremljeni sa osnovnom opremom za detekciju dokumenata koja podrazumjeva retro – čekove i prenosive lupe za uvećavanje. Na centralnom nivou uspostavljena je laboratorija za analizu dokumenata koja je opremljena savremenom opremom za detekciju falsifikovanih dokumenata i osposobljena za davanje stručnih mišljenja po zahtjevima sudova i tužilaštava.

Za pregled prevoznih sredstava, u cilju otkrivanja skrivenih lica, koristi se razna specijalistička oprema kao što su: ogledala za pregled vozila, optičke sonde i endoskopska oprema, detektori CO₂, stetoscopi i druga oprema.

Planirane aktivnosti:

- Infrastrukturno i tehničko opremanje granične prelaze u skladu sa normama koje predviđa EU
- Izvršiti rekonstrukciju, integraciju i proširenje sistema video-nadzora na graničnim prijelazima,
- Uspostava sistema za kontrolu i evidenciju motornih vozila na graničnim prijelazima

Kontrola državne granice

Dužina državne granice BiH iznosi 1.551 km, od čega kopnena („zelena“) granica iznosi 905 km, riječna granica (koju čine rijeka Sava, Drina, i Una) iznosi 625 km, dok je dužina morske granice oko 21 km. BiH nema zaključene Sporazume o granici sa R Srbijom i R Hrvatskom.

Najvećim dijelom granica BiH je kopnena i riječna granica na kojoj su identifikovana 432 mjesta koja su pogodna za ilegalni prijelazak državne granice. Projekat zaprečavanja lokacija pogodnih za ilegalni prijelazak kopnene granice između BiH i R. Hrvatske je okončan. U toku su aktivnosti na realizaciji projekta zaprečavanja ilegalnih puteva sa Srbijom.

Nadgledanje mjesta pogodnih za ilegalni prijelazak državne granice, kao i postavljenih zapreka na mjestima pogodnim za ilegalan prijelazak državne granice motornim vozilima, je svakodnevna aktivnost koja se provodi dnevnim rasporedom rada u jedinicama GP BiH. Prema sigurnosnim procjenama, za kontrola se koriste i savremeni mobilni uređaji za kontrola državne granice, kao i senzorska oprema koja se postavlja na prilazne puteve i staze prema na mjestima mogućeg ilegalnog prelaska državne granice.

Na lokalnom nivou redovno se održavaju radni sastanci sa predstavnicima graničnih policija susjednih zemalja na kojima se vrši razmjena informacija i analiziraju efekti preduzetih aktivnosti, te vrši planiranje zajedničkih operativnih akcija, angažovanje zajedničkih patrola i sl. aktivnosti.

Planirane aktivnosti:

- U cilju efikasnog izvršavanja poslova kontrole državne granice potrebno je izvršiti nabavku opreme za kontrola granice kao što su termovizijske kamere, senzori, kamere i sl.
- Pored navedenog potrebno je uspostaviti i unaprijediti procedure za zajednički kontrola državne granice sa susjednim zemljama
- Zaprečavanje ilegalnih puteva sa R Srbijom

Sigurnost aerodroma

U organizacionoj strukturi GP BiH, sigurnost civilnog zrakoplovstva provodi se na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou. Na centralnom nivou poslovi sigurnost civilnog zrakoplovstva obavljaju se u Upravi za operacije - Odsjek za kontrolu granice i sigurnost aerodroma.

Postoje određene manjkavosti kada je riječ o fizičkom detaljnom pregledu putnika nakon izvršene KDZ kontrole u skladu sa analizom rizika. U skladu sa preporukama ICAO, GP BIH u saradnji sa Centrom za obuku MAS je razvila sistem povratne obuke (osvježenja stečenih znanja) iz sigurnosti aerodroma, kao i certifikaciju uposlenih policijskih službenika na KDZ, uz redovno praćenje učinaka provedenih obuka.

Planirane aktivnosti:

- U proteklom periodu GP BIH je u saradnji sa domaćim i stranim donatorima i policijskim službama obučiti multiplikatore (iz svojih redova) iz različitih oblasti djelovanja GP BIH.
- Raditi na izmjenama i dopunama postojećih procedura u skladu sa Programom sigurnosti civilnog zrakoplovstva, ICAO i ECAC standardima i preporukama

Međuagencijska i međunarodna saradnja u borbi protiv ilegalnih migracija

GP BIH ostvaruje redovnu saradnju sa entitetskim i kantonalnim MUP-ovima, agencijama na državnom nivou (OSA, SIPA, Služba za poslove sa strancima) u vezi sa događajima koji se odnose na granicu, odnosno navedenim agencijama se prosljeđuju sve informacije koje su u njihovoj nadležnosti.

Kroz realizaciju međunarodnih operativnih akcija na sprečavanju organizovanog kriminala krijumčarenja ljudima ostvarena je odlična saradnja sa policijama zemalja iz okruženja (Hrvatska, Srbija, Crna Gora) te policijama Makedonije, Slovenije, Austrije, u koordinaciji SECI Centra.

Učešće u realiziranju regionalnih i međunarodnih projekata sa drugim partnerskim organizacijama i agencijama (INTERPOL, SELEC, MARRI, IOM, Sekretarijat PCCC, ICITAP, IPA projekti, Twinning projekti, projekti u okviru bilateralne saradnje i sl.).

GP BiH ima uspostavljenu saradnju sa Frontexom kroz učešće u zajedničkim obukama, operacijama i izradi nastavnog plana i programa, kao i analizi rizika.

GP BIH je direktno povezana sa INTERPOL-om preko NCB u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH.

Planirane aktivnosti:

- Nastaviti sa aktivnim učešćem na međunarodnim sastancima, forumima, okruglim stolovima, kursovima, zajedničkim akcijama, obuci
- Nastaviti sa dostavljanjem podataka MS BiH u oblasti imigracije i azila za potrebe EUROSTAT-a
- Unaprijediti rad zajedničkih centara na granici sa susjednim zemljama i nastaviti s uspostavom zajedničkih kontaktnih tačaka

Razvijanje kapaciteta u oblasti kriminalističkih istraga

Uputstvom o procedurama istraga u potpunosti su definisane kompetencije između pojedinih nivoa organizovanja u GP BiH, međusobno izvještavanje, koordinacija i saradnja, u cilju efikasnog suprotstavljanja prekograničnom kriminalitetu i ilegalnim migracijama.

Planirane aktivnosti:

- Nastaviti sa aktivnim učešćem na međunarodnim sastancima, forumima, okruglim stolovima, kursovima, zajedničkim akcijama, obuci u cilju suprotstavljanja prekograničnom kriminalitetu i ilegalnim migracijama.
- Nabavka nedostajuće specijalističke opreme.

1.2.8. Borba protiv terorizma

BiH je prepoznala terorizam kao glavni izazov po globalnu sigurnost i kao jedan od glavnih izazova po sigurnost BiH i regije. Dokumentom Sigurnosna politika BiH, koji je usvojen 2006. godine istaknuta je opredijeljenost i spremnost BiH za borbu protiv terorizma, citiramo „U ostvarivanju unutarnje politike subjekti sigurnosnog sistema BiH svoje će djelovanje usmjeriti na borbu protiv terorizma, organiziranog kriminala i korupcije... Borba protiv terorizma bit će faktor saradnje svih subjekata, a saradnja u borbi protiv

terorizma funkcionalno i institucionalno razvijena u skladu sa ustavno-pravnim rješenjima i sprovođenju prihvaćenih međunarodnih obaveza“.

Vijeće ministara BiH je usvojilo novu Strategiju BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma za period 2015-2020. Strategija je podjeljena u četiri stuba: prevencije, zaštita, istrage i odgovor na moguće terorističke prijetnje i napade. Sve nadležne institucije / agencije u BiH temeljem ove Strategije izradile su vlastite Akcione planove, te aktivno rade na njihovom implementiranju;

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je donijelo Odluke o o uspostavi Tijela za nadzor provedbe Strategije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma i njom predviđenih akcionih planova. Ovim je stvorena pretpostavka za sistemsko praćenje implementiranja ciljeva i zadaća Strategije i svih Akcijskih planova, ali i implementiranja relevantnih međunarodnih standarda posebno standarda EU i NATO. Nadzorno tijelo je od uspostave do danas aktivno i održava redovite sastanke u pravilu jedanput mjesečno.

Aktivnosti Nadzornog tijela prvenstveno su usmjerene na implementiranje relevantnih akcijskih planova i harmoniziranje aktivnosti svih nadležnih institucija. Također, posebna pažnja daje se svim preventivnim aspektima posebno uspostavi referalnog mehanizma što se posebno odnosi na identificiranje i otklanjanje ranih znakova svih oblika ekstremizama u BiH.

Civilno-vojna saradnja u području prevencije i borbe protiv terorizma definirana je Zakonom o OSBiH, Sigurnosnom politikom BiH, Strategijom BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma, Akcionim planom i Memorandumom o saradnji u borbi protiv terorizma između Ministarstva sigurnosti BiH i Ministarstva obrane BiH – OSBiH (potisan 2011. godine). Glavne aktivnosti se provode u području kreiranja novog Plana i SOPa za odgovor na moguće terorističke napade većih razmjera i posljedica. Do kraja 2018. će biti završen proces izrade ažuriranih dokumenata Plana i SOPa a u 2019 planiran je TTX na temu CBRN/WMD

U širem kontekstu, prevencija terorizma BiH nastavlja i u 2018/2019 godini sa aktivnostima po oblastima, kako slijedi: jačanje saradnje između tužiteljstava, agencija za provedbu zakona i obavještajne službe, pojačana kontrola i onemogućavanje ulaska i boravka u BiH strancima koji mogu biti prijetnja sigurnosti posebno onima za koje se sumnja da su povezani sa terorističkim organizacijama; pojačano analiziranje situacije u kontekstu nove migrantske krize i preventivno djelovanje; razvoj javno-privatnog partnerstva u borbi protiv terorizma sa posebnim fokusom na suzbijanje finansiranja terorističkih aktivnosti itd.

1.2.9. Civilno društvo

Imajući u vidu značaj civilnog društva u unapređenju demokratskih procesa u Bosni i Hercegovini Vijeće ministara BiH je potpisalo novi Sporazum o saradnji sa nevladinim organizacijama u novembru 2017. godine. Ovaj Sporazum o suradnji imao je za cilj otkloniti uočene nedostake u primjeni Sporazuma o saradnji z 2007. godine, ali i definirati prioritete koji će bolje korespondirati sa novim izazovima za BiH i mogućnostima za suradnju Vijeća ministara BiH i nevladinih organizacija. Ovi prioriteti se, između ostalog, odnose i na kreiranje institucionalnih mehanizama saradnje Vijeća ministara BiH i nevladinih organizacija u BiH. S tim u vezi, novi Sporazum preciznije smješta ovu saradnju u oblast javnih politika koje su u nadležnosti Vijeća ministara BiH. Nadalje, saradnja između institucija BiH i nevladinih organizacija nije sama sebi svrha, već je u funkciji većeg sudjelovanja građana i nevladinih organizacija u procesima kreiranja i primjene javnih politika, uvažavajući različite ali komplementarne uloge koje institucije BiH, građani i nevladine organizacije imaju u ovom procesu. Time se stvaraju uvjeti za kreiranje kvalitetnih javnih politika i njihovu efikasnu primjenu, dok se vlast dodatno legitimira kod građana.

Sa ciljem unaprijeđenja transparentnosti i ispunjavajući zahtjeve Odbora eksperata Vijeća Evrope za brobe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (Moneyval) i u saradnji sa projektom „Izgradnja kapaciteta vladinih institucija za sudjelovanje u dijalogu sa civilnim društvom“ (CBGI) finansiran od strane Evropske unije izrađena je internet stranica „Zbirni registar udruženja i fondacija u BiH“ na kojoj se mogu potraživati podaci svih registarskih tijela zaduženih za upis udruženja i fondacija. Pravni osnov uspostave ovog registra se nalazi u Sporazumu o tehničkoj saradnji na uspostavi i razmjeni podataka koji se upisuju u registar udruženja i fondacija, a koji je potpisan od nadležnih ministara. Trenutno je upisano 24.937 udruženja i fondacija, te su dostupni svi oni podaci o udruženjima i fondacijama koji su zakonima definisani kao javni. Nadležna tijela vlasti imat će bolju kontrolu nad djelovanjem rada udruženja i fondacija u Bosni i Hercegovini, posebno kada je riječ o dodjeli i upotrebi budžetskih i donatorskih sredstava za finansiranje različitih programa i projekata ovih organizacija, kao i postupanja u skladu s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma.

Vrlo zapažen iskorak u uključivanju civilnog društva u procese kreiranja javnih politika je postignut usvajanjem novih Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa (“Sl. glasnik BiH“, broj 5/17) čime su osigurane minimalne konsultacije za propise i druge akte po kojima moraju postupati sve institucije Vijeća ministara BiH koje imaju određenu normativno-pravnu aktivnosti. Nadalje, kreirana je web aplikacija ekonsultacije.gov.ba preko koje sve institucije moraju provesti javne konsultacije za propise i druge akte, a čime je civilnom društvu omogućeno aktivno sudjelovanje, davanje prijedloga i komentara, te obaveza institucije da kroz Izvještaj o provedenim konsultacijama ponudi jasna obrazloženja na one prijedloge i komentare koji nisu usvojeni. Trenutno je 51 institucija Bosne i Hercegovine registrovana i provodi javne konsultacije putem web aplikacije ekonsultacije.gov.ba

Sektor za pravnu pomoć i razvoj civilnog društva Ministarstva pravde BiH je nadležno tijelo sa suradnju sa civilnim društvom koji kroz svoj rad i aktivnosti nastoji podstaknuti aktivnije sudjelovanje i saradnju Vijeća ministara BiH sa civilnim društvom, kreiranjem pravnog i institucionalnog okvira za razvoj civilnog društva u Bosni i Hercegovini.

1.2.10. Javna diplomacija

BiH je svjesna velike važnosti podrške javnog mijenja procesima pridruživanja BiH evropskim i evroatlantskim integracijama, odnosno unaprjeđenja javne svijesti u tom pogledu. U tom cilju BiH je izradila „NATO komunikacijsku strategiju za podršku šire javnosti u vezi nastavka procesa integracije u BiH u NATO“. Na osnovu ove strategije, razvijen je akcioni plan, sa naglaskom na informisanje široke javnosti kroz organizovanje seminara, radionica i konferencija za ciljane grupe (lokalne vlasti, univerziteti, nevladin sektor) u ovoj oblasti, te provođenju informativnih kampanja s ciljem obavještanja javnosti u BiH o značaju integracije u NATO.

Takođe, akcionim planom je predviđeno i upoznavanje državnih službenika u institucijama sa programima i projektima NATO, pogotovo SPS. Iskustva stečena primjenom akcionog plana omogućila su nastavak i intenziviranje upoznavanja šire javnosti sa NATO integracijskim procesom u BiH.

1.2.11. Nauka

Da bi se BiH mogla razvijati kao društvo koje se zasniva na znanju potrebno je jačanje institucija na svim nivoima vlasti koje su nadležne za nauku. Isto tako potrebno je uložiti napore za jačanje kapaciteta samih naučnoistraživačkih institucija u zemlji. Potrebno je veće izdvajanje sredstava za istraživanje i razvoj u cilju implementacije Revidiranog okvirnog dokumenta „Strategije razvoja nauke u BiH za period 2017-2022“ koja je utvrdila ključne prioritete.

U cilju jačanja naučnoistraživačkog potencijala u zemlji kontinuirano se provode različite vrste obuka u institucijama i organizacijama koje obavljaju naučnoistraživački rad. Također, na bazi bilateralnih sporazuma i multilateralnih sporazuma vrše se međunarodne razmjene naučnih radnika. BiH je zainteresovana da koristi i raspoložive NATO fondove u oblasti nauke, posebno mogućnosti koje se nude kroz saradnju sa NATO SPS.

1.2.12. Zaštita životne sredine

Bosna i Hercegovina će nastaviti sa unapređenjem sistema zaštite životne sredine i saradnjom sa NATO-om u oblasti bezbjednosti životne sredine.

Oblast zaštite životne sredine u BiH regulisana je zakonima za zaštitu životne sredine usvojenim na nivou entiteta i Brčko Distrikta. U skladu sa ustavnim nadležnostima i zakonskom regulativom, u oblasti zaštite životne sredine, BiH će provesti strateške planove, uključujući strategije investiranja, te povećati investiranje u infrastrukturu za zaštitu životne sredine, sa posebnim naglaskom na prikupljanje i obradu otpadnih voda, obezbjeđenje pitkom vodom i upravljanje čvrstim otpadom.

Posebna pažnja posvetiće se klimatskim promjenama i negativnim poslasticama koje ove promjene mogu izazvati, obzirom da se BiH nalazi u području veoma osjetljivom na klimatske promjene i da je u tom pogledu veoma ranjiva.

Nastojaćemo da implementiramo sve međunarodne okolinske sporazume i da aktivno učestvujemo u tim procesima na domaćem i međunarodnom planu.

BiH će i dalje razvijati aktivnosti u okviru Inicijative za okolinu i bezbjednost (ENVSEC) u cilju sveobuhvatnog pristupa okolinskim prioritetima sa šest partnerskih organizacija ENVSEC-a, NATO, OSCE, UNECE, UNDP i Regionalni okolinski centar za Centralnu i Istočnu Evropu (REC).

Također, BiH će nastaviti rad na ratifikaciji međunarodnih konvencija iz oblasti zaštite životne sredine, koje do sada nisu bile ratifikovane.

U narednom periodu BiH će posebnu pažnju posvetiti:

- Nastavku sprovođenja zakonodavstva o procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa ustavnim nadležnostima i zakonskom regulativom;
- Daljnjem radu na jačanju administrativnih kapaciteta institucija koje se bave zaštitom životne sredine, te raditi na poboljšanju koordinacije i komunikacije između njih;
- Nastavku rada na postepenom harmonizovanju zakona sa EU direktivama, standardima NATO-a i partnerskih zemalja, sa posebnim naglaskom na zaštitu voda, klimatske promjene, upravljanje otpadom, kvalitetom vazduha, zaštiti prirode i integrisanoj kontroli i sprečavanju zagađenja;
- Radu na ratifikaciji i implementaciji međunarodnih konvencija iz oblasti zaštite životne sredine.

1.2.13. Kontrola na obavještajno-sigurnosnim sistemom

Jedan od preduslova koje BiH treba da ispuni jeste i vršenje efikasne civilne (demokratske) kontrole nad obavještajno-sigurnosnim sektorom. Zajednička komisija PS BiH za kontrolu nad radom OSA BiH (u daljnjem tekstu: ZK OSA) zadužena je za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH, kao i nadzor nad primjenom Zakona o zaštiti tajnih podataka u svim institucijama i organima na svim nivoima vlasti i ustrojstva BiH.

U provođenju parlamentarnog nadzora u skladu sa zakonom, ZK OSA razmatra različite zakonom utvrđene ili okolnostima uslovljene materijale (usmene i pismene izvještaje izvršnih tijela iz nadležnosti ZK OSA, prijedloge budžeta i kapitalnih investicija, predstavke upućene na adresu ZK OSA, sugestije za poboljšanje rada i dr.).

U svim dosadašnjim sazivima ZK OSA, u parlamentarnu proceduru bili su upućeni različiti prijedlozi za izmjene i dopune kako Zakona o OSABIH, tako i Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH (ZOZTP), te prijedlog sasvim novog Zakona o parlamentarnom nadzoru u BiH, koji nisu uspjeli biti usvojeni. Jednako tako predlagane su i izmjene i dopune Zakona o odbrani, Zakona o javnim nabavkama, Zakona o reviziji, Zakona o zaštiti ličnih podataka i drugih zakona, ali ništa od toga nije usvojeno, prvenstveno radi protivljenja zastupnika i članova radnih tijela iz RS-a.

Na osnovu pozitivnih iskustava u predhodnom periodu, ZK OSA će u narednom periodu posebno posvetiti pažnju pitanjima unaprjeđenja interparlamentarne saradnje, saradnje sa nevladinim organizacijama, kao i ambasadama i međunarodnim organizacijama u BiH (NATO HQ Sa, OSCE Misija u BiH, Jedinica za reformu obavještajnog sektora (IRU) pri OHR-u, Norveški institut za međunarodne odnose (NUPI), USAID, National Democratic Institute (NDI), Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), Međunarodni program pomoći u kriminalističkoj obuci Ministarstva pravde SAD-a (ICITAP) i dr.)

Imajući u vidu nadležnosti ZK OSA, neophodno je obrazovanje, stalna i trajna stručna edukacija članova. Edukacija će se provoditi učešćem članova ZK OSA na seminarima, kursovima i studijskim putovanjima, posjetama ambasadama i parlamentima demokratski razvijenim državama.

U poslovima u oblasti rada i kontrole nad obavještajno-sigurnosnim sektorom, veoma je važna međusobna saradnja svih segmenata društva, uz ostale i nevladinog sektora, medija, akademske zajednice, te entiteskih komisija za kontrola nad radom sigurnosnog sektora, čemu će se posvetiti posebna pažnja.

1.2.14. Demokratska kontrola i kontrola na Oružanim snagama (ZKOS)

Članovi Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH (ZKOS) su kroz svoje aktivnosti u funkciji parlamentarnog kontrole sektora odbrane i sigurnosti u potpunosti uključeni u proces provođenja Sigurnosne i Odbrambene politike BiH. Godišnjim planom rada organizirane su posjete institucijama, te se na taj način realizira jedna posebna aktivnost koja je postavljena u realiziranju njegovih ciljeva.

ZKOS kontinuirano prati tok saradnje bh institucija iz oblasti odbrane i sigurnosti sa UN, OSCE, NATO i EU. Pored redovnih polugodišnjih i godišnjih informacija koje se razmatraju na sjednicama ZKOS, bh institucije informišu ZKOS o toku realiziranja svih značajnijih projekata i programa sa navedenim međunarodnim institucijama. Vidljivo je stalno unapređenje saradnje, sve ozbiljniji pristup u realiziranju definiranih ciljeva kao i napredak u interesornom djelovanju bh institucija kada je u pitanju ispunjavanje postavljenih ciljeva.

Saradnja sa nadležnim parlamentarnim komisijama entiteta se odvija planski i temeljem usvojenih godišnjih planova. Godišnjim planom rada se definiraju prioriteta saradnje sa parlamentarnim tijelima drugih država. Ova godina je karakteristična po vrlo uspješnoj regionalnoj saradnji sa parlamentarnim tijelima Republike Crne Gore, Republike Hrvatske i Republike Srbije. Izvanredna saradnja je ostvarena sa UNDP Uredom u Sarajevu, NATO Štabom u BiH, OSCE Misijom u BiH, EUFOR Komandom u BiH, DCAF iz Ženeve, RACVIAC Zagreb. Odnosi su partnerski, daju konkretne rezultate i u buduće će se još više intenzivirati u projektima koji trebaju jačati funkciju parlamentarnog kontrole koja je definisana poslovnica oba doma i ZKOS.

Članovi ZKOS Godišnjim planom rada definišu ciljeve u ovoj sferi. Svake godine članovi ZKOS obiđu dvije brigade Oružanih snaga BiH (OS BiH), dvije komande OS BiH te jedan od sektora unutar MO BiH. Korist od tih posjeta je više nego izvanredna i obostrano je korisna. Članovi ZKOS su na taj način u poziciji da sagledaju pravo stanje i probleme u OS BiH. Tradicionalno se održava godišnji sastanak generalskog kora OS BiH sa članovima ZKOS gdje se razgovara o svim značajnim pitanjima iz sektora odbrane i sigurnosti. Prisustvo ministra obrane i njegovih zamjenika kao i njihovih ovlaštenih predstavnika sjednicama i aktivnostima ZKOS je stalna i jako je dobar primjer u odnosima zakonodavne i izvršne vlasti.

Implementacija zakonskih rješenja se prati kroz polugodišnje i godišnje informacije o radu MO BiH kao i tokom posjeta institucijama i jedinicama OS BiH. Očito je da se pojedina zakonska rješenja trebaju mijenjati i dograđivati. Stvaranje priuštivih vojnih snaga traži poštovanje i provođenje sadašnjih zakonskih rješenja. NATO standardi su vrlo bitni u opredjeljenju članova ZKOS za donošenje odluka iz sfere odbrane i sigurnosti, što će biti primjenjivano i u budućem radu. Izrada nove i dogradnja postojeće legislative koja je u skladu sa NATO standardima biće jedan od prioriteta ZKOS.

Godišnjim planom rada ZKOS definira prioritete u obilasku institucija iz sektora sigurnosti. Najmanje jedanput godišnje članovi ZKOS posjete sve policijske agencije u okviru Ministarstva sigurnosti BiH. Tokom mandata u prilici su obići i obilaze sve regionalne urede Granične policije BiH. Time neposredno na terenu stiču uvid o stanju na granici, analiziraju podatke i informacije koje dobijaju u redovnim izvještajima. Svaka posjeta policijskoj agenciji ili instituciji iz oblasti sigurnosti rezultira posebnim zaključcima koji se dalje prosljeđuju domovima Parlamentarne skupštine BiH. Stalno se analizira stepen realiziranja zaključaka koje definiraju ZKOS.

Izborni sistem

U BiH je od 1995. godine održano 7 opštih izbora. Izborni proces organizovan od strane bh institucija - Centralne izborne komisije BiH (CIK), ocjenjen je od strane svih posmatrača, kao fer i demokratski.

Članovi Predsjedništva BiH biraju se neposredno u svakom entitetu na mandate od četiri (4) godine. Predsjedavajući Predsjedništva BiH u odlasku saziva konstitutivnu sjednicu novoizabranog Predsjedništva u roku ne dužem od petnaest (15) dana, računajući od datuma potvrde izbornih rezultata od nadležnog organa. Članovi Predsjedništva između sebe biraju Predsjedavajućeg Predsjedništva BiH, saglasno Izbornom zakonu BiH ili drugom zakonu usvojenom od Parlamentarne skupštine BiH. Predsjedavajući Predsjedništva BiH biva zamijenjen nakon osam mjeseci, po principu rotiranja članova Predsjedništva, a saglasno Izbornom zakonu BiH.

Predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH imenuje Predsjedništvo BiH, kod svakog novog mandata Parlamentarne skupštine BiH. Odluka o imenovanju donosi se najkasnije osam (8) dana nakon održavanja konstitutivne sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

1.3. Ekonomska pitanja

1.3.1. Opšti makroekonomski pokazatelji

Tabelarni prikaz

Makroekonomski pokazatelji za period 2016-2021

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nominalni BDP u mil KM	30.862	31.826	33.266	34.909	36.685	38.652
Nominalni rast u %	4,0	3,1	4,5	4,9	5,1	5,4
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,1	100,1	101,3	101,4	101,3	101,7
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	30.531	31.801	32.846	34.435	36.202	37.995
Realni rast u %	2,9	3,0	3,2	3,5	3,7	3,6
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-1,1	1,3	1,6	1,5	1,6	1,4
Potrošnja u mil KM	30.042	30.832	31.773	32.793	33.764	34.775
Realni rast u %	1,4	1,4	1,8	1,6	1,3	1,4
Vladina potrošnja u mil KM	6.266	6.366	6.494	6.611	6.723	6.831
Realni rast u %	0,1	0,1	0,8	0,3	0,2	0,1
Privatna potrošnja u mil KM	23.776	24.466	25.280	26.182	27.041	27.945
Realni rast u %	1,8	1,7	2,1	1,9	1,6	1,7
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	5.189	5.479	6.077	6.651	7.249	7.904
Realni rast u %	2,5	5,3	10,6	9,0	8,4	8,5
Vladine investicije u mil KM	697	764	1.031	1.227	1.472	1.752
Realni rast u %	31,3	7,9	33,4	17,2	18,2	17,2
Privatne investicije u mil KM	4.491	4.716	5.046	5.424	5.777	6.152
Realni rast u %	-0,9	4,9	6,9	7,3	6,2	6,3
Uvoz u mil KM	15.636	17.074	18.162	19.224	20.330	21.521
Nominalni rast u %	2,8	9,2	6,4	5,8	5,8	5,9
Realni rast u %	7,0	4,7	4,8	3,8	3,6	3,7
Izvoz u mil KM	10.588	11.875	13.007	14.061	15.186	16.432

Nominalni rast u %	7,1	12,2	9,5	8,1	8,0	8,2
Realni rast u %	9,5	9,1	7,3	6,0	5,8	5,0
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	14,4	14,9	15,6	16,4	17,4	18,9
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.435	-1.455	-1.468	-1.568	-1.673	-1.670
Rast u %	-8,9	1,4	0,8	6,8	6,7	-0,1
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-4,7	-4,6	-4,4	-4,5	-4,6	-4,3

1.3.2. Planirane aktivnosti ekonomskog razvoja

Prema trenutno raspoloživim podacima, 2017. godinu obilježilo je povećanje ekonomske aktivnosti i jačanje ekonomskog rasta u širem i užem okruženju. Tako su zemlje EU28 u 2017. godini zabilježile ekonomski rast od 2,4%, dok je prosječna stopa rasta u zemljama zapadnog Balkana iznosila oko 2,5% u odnosu na prethodnu godinu. Imajući u vidu činjenicu da eksterno okruženje predstavlja ključnu strukturalnu odrednicu ekonomskih kretanja u BiH može se zaključiti da su ova dešavanja uz evidentan rast domaće tražnje predstavljala glavni oslonac ostvarenog ekonomskog rasta u BiH. U nedostatku zvaničnih podataka o nacionalnim računima a na osnovu raspoloživih kratkoročnih indikatora se može zaključiti da je Bosna i Hercegovina u 2017. godini ostvarila ekonomski rast u rangu prošlogodišnjeg. Ako se posmatra struktura ostvarenog rasta po komponentama evidentno je da je najznačajniji doprinos rastu BDP-a u 2017. godini ostvaren u domenu privatne potrošnje. Podaci o povećanju broja zaposlenih, povećanju tekućih priliva iz inostranstva, porastu uvoza roba, porastu prometa u maloprodaji kao i povećanje prihoda od indirektnih poreza ukazuju na povećanje privatne potrošnje. S druge strane, imajući u vidu proces fiskalne konsolidacije i blokadu aranžmana (EFF) sa MMF-om, za očekivati je da je javna potrošnja u BiH tokom 2017. godine stagnirala.

Bosnu i Hercegovinu baš kao i sve zemlje regiona karakteriše nizak nivo učešća investicija u stalna sredstva u okviru BDP-a koji je u 2017. godini iznosio oko 17%. Ovako nizak nivo investicija u okviru BDP-a predstavlja ograničavajući faktor za ostvarivanje više stope ekonomskog rasta. Ako se ovome pridoda da je uz skroman rast privatnih investicija tokom 2017. godine finansiranje javnih investicija bilo u određenoj mjeri usporeno zbog blokade aranžmana sa MMF-om, može se zaključiti da je doprinos investicija u okviru rasta BDP-a u 2017. godini bio neutralan.

S druge strane, kada su u pitanju ekonomska dešavanja u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu na osnovu raspoloživih podataka sa sigurnošću se može zaključiti da su ona bila u znaku vanjskog sektora, gdje se posebno ističe vanjskotrgovinska razmjena sa svijetom. Naime, tokom godine Bosna i Hercegovina je zabilježila je značajna povećanja ukupne vanjskotrgovinske razmjene, izvoza i uvoza gdje su nominalne stope rasta u odnosu na prethodnu godinu bile čak i dvocifrene. Ovo se posebno odnosi na izvoz roba koji je

zahvaljujući jačanju izvozne tražnje i povećanju cijena pojedinih proizvoda ostvario nominalni rast od 14%. S druge strane, ovo povećanje izvoza i generalno viši nivo ekonomske aktivnosti u zemlji uz prisustvo cjenovnog efekta doveli su istovremeno i do povećanja robnog uvoza od skoro 10%. Međutim, potrebno je također istaći da su ove stope rasta u realnom smislu bile nešto niže u odnosu na nominale, odnosno da je vanjskotrgovinski bilans u realnom smislu smanjen za 4,5% u odnosu na prethodnu godinu. Ako se ima u vidu da pozitivan bilans u domenu izvoza usluga, rast novčanih priliva iz inostranstva, te pozitivan trend rasta direktnih stranih ulaganja sa sigurnošću se može zaključiti da je vanjski sektor obilježio 2017. godinu u ekonomskom smislu.¹¹

Referentne međunarodne institucije u 2018. godini nagovještavaju nastavak trenda pozitivnih ekonomskih prilika kako u svijetu, tako i u neposrednom eksternom okruženju kada je u pitanju Bosna i Hercegovina. Ovaj nastavak povoljnog eksternog ambijenta uz pojačani doprinos internih dinamika bi trebao rezultirati dodatnim jačanjem ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Prema projekciji DEP-a očekuje se da bi stopa realnog rasta BDP-a u 2018. godini mogla iznositi 3,2%. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta u 2018. godini trebala predstavljati domaća tražnja. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanja industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka, a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina pretstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u BiH i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u 2018. godini se ne očekuje značajniji rast javne potrošnje.

Investicije bi u 2018. za razliku od prethodnih mogle imati značajniji rast a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a u 2018. godini. Tokom 2018. godine očekuje se povećanje privatnih i naročito javnih investicija. Poboljšanje proslovnog ambijenta kroz reformske procese bi mogle povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u BiH. S druge strane, deblokada aranžmana sa MMF-om usljed usvajanja zakona o akcizama omogućio je Bosni i Hercegovini povlačenje kreditnih sredstava međunarodnih finansijskih institucija (EBRD, EIB) koji su prošlosti predstavljali glavni izvor finansiranja javnih investicija. Ova sredstava, uz najave povećanja investicija iz budžeta sa svih nivoa vlasti nesumnjivo će podstaknuti ekonomski rast u BiH.

Povoljno eksterno okruženje koje bi se trebalo manifestovati kroz pojačanje izvozne tražnje u 2018. godini trebalo bi omogućiti nastavak visokog nivoa vanjskotrgovinske razmjene u BiH. Tako se u 2018. godini u Bosni i Hercegovini očekuje povećanje izvoza od 7,3% u realnom smislu, pri čemu je projicirana stopa rasta izvoza roba 8,1% usljed povećanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije, dok je očekivani rast izvoza usluga 5%. S druge strane, jačanje ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivani rast investicija rezultirala bi realnim povećanjem uvoza od 4,8% u odnosu na prethodnu godinu. Očekivani rast uvoza roba je 4,9%, dok je očekivana

---

¹¹ Projekcije DEP-a, mart 2018. godine.

stopa rasta uvoza usluga nešto niža i iznosi 3%. Usljed ovog trenda kretanja izvoza i uvoza, u 2018. godine se očekuje stagnacija vanjskotrgovinskog bilansa tako da bi vanjskotrgovinski bilans imao neutralan doprinos na očekivani ekonomski rast u BiH u 2018. godini.

Pod pretpostavkom nastavka stabilnog eksternog okruženja u srednjoročnom vremenskom okviru koji obuhvata period 2019.-2021. godina u Bosni i Hercegovini se očekuje nastavak ekonomskog rasta po prosječnim stopama rasta od 3,6%. U ovom vremenskom periodu očekuje se da domaća tražnja kroz privatnu potrošnju i investicije bude glavni oslonac ekonomskog rasta. S druge strane, tokom posmatranog perioda očekuje se stagnacija javne potrošnje što će rezultirati smanjenjem njenog učešća u strukturi BDP-a, odnosno njenog doprinosa u ekonomskom rastu Bosne i Hercegovine.

S druge strane, reformske mjere koje su usmjerene ka poboljšanju poslovnog ambijenta u zemlji trebale bi rezultirati većim investicionim ulaganjima (domaćim i inostranim) što bi ojačalo privatni sektor, zaposlenost i u konačnici bh. vanjskotrgovinsku robnu razmjenu sa svijetom. Tako se u periodu 2019.-2021. godina očekuje izvozni rast od 5,6%, dok je prosječni rast uvoza u navedenom periodu 3,7%. Usljed ovakovog kretanja izvoza očekuje se da bi udio izvoza u BDP-u trebao biti uvećan sa 40,3% u 2019. godini na 42,5% u 2021. godini, dok bi uvoz trebao ostati na približno istom nivou. Više stope rasta izvoza u odnosu na uvoze uz povećanje udjela izvoza u odnosu na uvoz rezultirat će smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita odnosno poboljšanjem pokrivenosti uvoza izvozom koja bi na kraju 2021. godine mogla iznositi 76,4%.

Industrijska proizvodnja u BiH 2018-2021. godine

Raspoloživi podaci BHAS-a za 2017. godinu ukazuju da je Bosna i Hercegovina u 2017. godini ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,1% u odnosu na prethodnu godinu, te da je ovaj rast bio praćen povećanjem broja zaposlenih lica u okviru iste.¹² Ovo predstavlja nastavak trenda rasta iz prethodne godine i uglavnom je posljedica izrazito povoljnog međunarodnog ekonomskog okruženja kako u zemljama EU, tako i u zemljama regiona. Međutim, vrijedi također istaći da je ostvarena stopa rasta nešto niža u odnosu na stopu rasta iz prethodne godine (2016/2015 4,3%), što je isključivo posljedica slabljenja proizvodnje u okviru

---

¹² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2017. godine", 20.01.2018.

sektora za proizvodnju električne energije na godišnjem nivou od oko 4%. Naime, tokom 2017 godine nepovoljni hidrološki uslovi doveli su do smanjenja proizvodnje u hidroelektranama od oko 30%, što je bio i ključni razlog pada ukupne proizvodnje električne energije u BiH. S druge strane, bh. prerađivačka industrija koja ima viši stepen diverzifikacije proizvoda i izvozne orijentacije zabilježila je povećanje proizvodnje od 5,3% u odnosu na prethodnu godinu, što više u odnosu na rast 2016/2015. godina kada je ostvaren rast od 3,4%. Povoljno eksterno okruženje, povećanje cijena pojedinih izvoznih proizvoda predstavljali su ključne determinate stvarnog rasta. Pored prerađivačke industrije, tokom 2017. godine došlo je i do povećanja proizvodnje u okviru sektora rudarstvo čija kretanja su determinisama domaćom tražnjom. Tako je proizvodnja u bh. rudnicima u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu uvećana za oko 5% što je posljedica povećanja proizvodnje u rudnicima uglja, ruda i kamena dok je proizvodnja u okviru rudnika metalne rude stagnirala.

Određeni indikatori poslovnog povjerenja i povjerenja potrošača kao što je ESI (Economic Sentiment Index), kao i neki kratkoročni pokazatelji ukazuju da se trend visokog nivoa ekonomske aktivnosti u zemljama EU nastavlja i u 2018. godini. Ako se ima u vidu visok stepen izvozne orijentacije industrijske proizvodnje u BiH posebno prerađivačke industrije, kao i činjenica da eksterna dešavanja predstavljaju glavnu strukturnu odrednicu njenih kretanja onda se može zaključiti da će ova dešavanja imati pozitivne implikacije u okviru bh. industrije. Ovo eksterna dešavanja uz očekivano povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji trebali bi rezultirati nastavkom trenda rasta industrijske proizvodnje u 2018. godini. Pored prerađivačke industrije gdje izvozna tražnja ima primarnu ulogu, tokom 2018. godine očekuje se i značajniji doprinos sektora za proizvodnju električne energije. Naime, pod pretpostavkom povoljnijih hirloških prilika tokom 2018. godine očekuju se bolji rezultati u proizvodnje električne energije samim tim i veći doprinos rastu industrijske proizvodnje. Tako se uz pretpostavku nastavka trenda rasta proizvodnje u prerađivačkoj industriji, povećanje proizvodnje električne energije i tradicionalno dobre rezultate u okviru sektora rudarstvo prema projekcijama DEP-a u Bosni i Hercegovini u 2018. godini može očekivati rast fizičkog obima proizvodnje od oko 5%.¹³

Tokom ovog perioda u BiH se očekuje osjetniji ekonomski napredak u okviru kojeg bi dešavanja u industrijske proizvodnje trebala imati centralnu ulogu. Pored očekivanih povoljnih eksternih prilika u ovom srednjoročnom vremenskom okviru se očekuje i značajniji utjecaj internih dinamika u funkciji jačanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom ovog perioda očekuje se da bi reformske mjere na unaprijeđenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini trebale polučiti mjerljive rezultate. Poboljšanje poslovnog ambijenta trebalo bi rezultirati povećanjem investicionih ulaganja (domaćih i inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije

---

¹³ Projekcije DEP-a, mart 2018. godine.

bh. proizvođača kako na domaćem tako i na inostranim tržištima. Imajući u vidu sve navedene okolnosti tokom ovog perioda očekivane stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje prema projekciji DEP-a iznose preko 5% na godišnjem nivou.

Tržište rada u BiH

Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u periodu I-XII 2017. godine iznosi 746,3 hiljada što je za 2,8% više u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁴ Iako je broj zaposlenih lica u BiH uvećan u gotovo svim područjima djelatnosti, najznačajniji doprinos rastu bio je u djelatnostima prerađivačke industrije, trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala, te u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Istovremeno prosječan broj nezaposlenih lica u BiH je smanjen za 6,1% g/g, što je uticalo na smanjenje stope nezaposlenosti. Stopa registrovane nezaposlenosti u 2017. godini iznosila je 39,6%, dok je anketna stopa nezaposlenosti 20,5%. Prosječna neto plata u BiH u periodu I-XII 2017. godine iznosila je 851 KM i veća je za 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Zbog povećanja ukupnog nivoa cijena (inflacija) realni rast prosječne neto plate bio je znatno sporiji (0,2%).

Iako još uvijek nisu dostupni detaljni podaci za tržište rada u 2018. godini može se očekivati da će u posmatranoj godini nastaviti trend postepenog smanjenja stope nezaposlenosti, odnosno povećanja broja zaposlenih lica. Prema podacima za januar 2018. godine broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH je manji za 7% u odnosu na januar 2017. godine. Kao i prethodnih godina, intenzitet rasta broja zaposlenih lica ali i plata značajno će biti determinisan poslovnim ambijentom u BiH odnosno u regionu. Prema projekcijama Evropske komisije u EU 28 takođe se očekuje postepeno smanjenje stope nezaposlenosti u 2018. godini.¹⁵ Pored toga, nivo investicija i obim vanjsktrgovinske aktivnosti u BiH (DEP projekcije) bi mogao uticati na kreiranje radnih mjesta odnosno intenzitet zapošljavanja. Uz rast potražnje i bolje poslovni ambijent očekuju se veće mogućnosti zapošljavanja naročito u privatnom sektoru.¹⁶ Djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH (industrija i trgovina) mogle bi i u 2018. godini dati značajan doprinos zapošljavanju, odnosno obim poslovne aktivnosti u navedenim oblastima uticaće na stopu rasta broja zaposlenih lica. Prema navedenim dešavanjima u BiH se u 2018. godini može očekivati rast broja zaposlenih lica od 2,7% g/g, odnosno prosječne neto plate od 1,9%.

¹⁴ Privremeni podatak. Izvor: BHAS.

¹⁵ U EU 28 u 2018. godini se predviđa rast broja zaposlenih, odnosno smanjenje stope nezaposlenosti sa 7,8% (2017. godna) na 7,3%. Izvor: Evropska komisija, European Economic Forecast, jesen 2017.

¹⁶ Na taj način broj zaposlenih u javnoj upravi ne bi trebao imati značajan doprinos ukupnom rastu broja zaposlenih u BiH.

U periodu 2019-2021. godine prema projekcijama DEP-a očekuje se rast obima investicija, trgovine, industrijske proizvodnje što bi trebalo imati pozitivan uticaj na zapošljavanje i plate u BiH.¹⁷ Pored svega navedenog, nivo sporovođenja strukturnih reformi u BiH uticaće na intenzitet smanjenja stope nezaposlenosti, što je pored pretpostavljenog ekonomskog rasta jedan od bitnih faktora za ostvarenje projekcija na tržištu rada i kreiranje novih radnih mjesta. S obzirom na to da je u 2016-17. godini prosječan rast neto plate u području djelatnosti javne uprave, zdravstva i obrazovanja bio nešto sporiji u odnosu na ostala područja djelatnosti, sličan trend se očekuje i u narednim godinama. Uzimajući u obzir sva navedena dešavanja u bh. ekonomiji i okruženju koji utiču na kretanja na tržištu rada u BiH u periodu 2019-2021. godine se može očekivati rast broja zaposlenih lica oko 2,5%-2,6% g/g, odnosno neto plata 2,4%-2,8% g/g.

Cijene

U Bosni i Hercegovini u periodu I-XII 2017/I-XII 2016. godine je zabilježena inflacija od 1,3%. Rast ukupnog nivoa cijena u BiH ostvaren je u gotovo svim odjeljcima CPI indeksa, ali je naznačajniji doprinos inflaciji bio u odjeljcima prevoza, alkoholnih pića i duvana, hrane i bezalkoholnih pića. Cijene u odjeljku prevoza u posmatranom periodu su uvećane za 5,6% g/g podstaknute rastom cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U I-XII 2017. godine u odjeljku alkoholnih pića i duvana cijene su uvećane 5,2% g/g. U pomenutom odjeljku cijene su uvećane zbog rasta cijena duvana i cigareta (nastavak harmonizacije akciza na cigarete i duvan sa EU legislativom), ali i zbog politike povećanja cijena cigareta pojedinih proizvođača. Iako su u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u posmatranom periodu cijene uvećane 1% g/g, doprinos ovog odjeljka rastu inflacije bio je evidentan zbog velikog udjela u CPI indeksu.

Kretanje ukupnog nivoa cijena u BiH u 2018. godini značajno će determinisati dešavanja na svjetskom tržištu energenata (naročito sirove nafte), kao i nekoliko bitnih domaćih faktora poput povećanja akciza duvan i cigarete i goriva. Godišnji rast cijena sirove nafte nastavljen je u 2018. godini. Prema podacima Svjetske banke cijena sirove nafte (brent) u februaru 2018. godine iznosila je 65,4\$/barelu, što je više za 18% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Pored toga prema predviđanjima EK (zimске projekcije 2018) cijena sirove nafte u 2018. godini mogla bi biti veća za 24,6% u odnosu na prethodnu godinu. Slična predviđanja o kretanju cijena ovog energenta ima i ECB¹⁸. Na taj način EK očekuje nešto brži rast inflacije u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu (EU 28 1,9%). Pored toga, od domaćih faktora koji determinišu nivo inflacije uzet je u obzir nastavak postepenog povećanja akciza na

¹⁷ Detaljnije u poglavljima o ekonomskom rastu, industrijskoj proizvodnji, vanjskoj trgovini i investicijama.

¹⁸ Prema projekcijama ECB u 2018. godini očekuje se rast cijene sirove nafte od 19,5% g/g.

duvan i cigarete od januara 2018. godine (harmonizacija akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u EU)¹⁹, kao i poskupljenje tečnih goriva²⁰ od februara 2018. godine. Uzimajući u obzir sve navedene faktore koji utiču na rast cijena u 2018. godini se može očekivati inflacija od 1,6% g/g.

Projekcije inflacije za period 2019-2021. godine bazirane su na sličnim pretpostavkama. U 2019. godini raspoloživi podaci o kretanju cijena sirove nafte na svjetskom tržištu ukazuju na smanjenje cijene sirove nafte od 5,9% g/g, a inflacija u EU 28 bi mogla iznositi 1,8% (projekcije EK, zima 2018). U 2020. godini cijena sirove nafte bi također mogla biti manja za 4,7% g/g (projekcije ECB, mart 2018. godine). Uzimajući u obzir stabilne cijene hrane na svjetskom tržištu, nastavak postepenog povećanja cijena cigarete u BiH i bez značajnijih promjena cijena komunalija, u BiH se u 2019. godini očekuje inflacija od 1,5% odnosno 1,6% u 2020. godini i 1,4% u 2021. godini. Svaka odstupanja od pretpostavljenih kretanja cijena domaćih i eksternih faktora koji determinišu bh. cijene mogu uticati na ukupan nivo inflacije 2019-2021. godine. To su ujedno i osnovni rizici za projekcije.

Bankarski sektor

Pozitivni ekonomski tokovi u svijetu odrazili su se i na kretanja u bankarskom sektoru u 2017. godini. Došlo je do ubrzanijeg rasta kreditne aktivnosti u 2017. godini uz stopu rasta od 7,1% g/g na kraju godine i ukupne sume kredita od 18,42 mlrd. KM. Godišnja stopa rasta kredita plasiranih nefinansijskim poduzećima u 2017. godini iznosila je 8,0%. Krediti stanovništvu također su zabilježili brži rast u odnosu na prošlu godinu, 6,7% g/g. Ukupni depoziti za 2017. godinu su iznosili 19,7 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 10,8% g/g, odnosno 1,9 mlrd. KM.

Ukupni krediti

---

¹⁹ Povećanje akciza na cigarete i duvan od 01.01.2018. godine. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,60 KM, a specifična akciza 1,50 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje iznosi 104 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2018. godinu. Pored toga, povećanje cijena cigareta određenih proizvođača cigareta može biti i posljedica promjene poslovne politike proizvođača cigareta.

²⁰ Detaljnije o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH br. 91/17).

Ukupni krediti u prvom mjesecu 2018. godine su iznosili 18,36 mlrd. KM i poredeći sa istim periodom prošle godine su veći 1,16 mlrd. KM odnosno 6,9% g/g. Svi sektori sem kredita opštoj vladi su dali doprinos ovome rastu. Krediti stanovništvu su rasli 7,1% g/g i na kraju januara 2018. godine su iznosili 8,64 mlrd. KM. U isto vrijeme krediti nefinansijskim preduzećima iznosili su 8,68 mlrd. KM. i veći su za 8,1% g/g. Evidentan rast kredita u ove dvije oblasti (koje čine više od 94% ukupnih kredita) uz umjerene stope privrednog rasta i rasta stope zaposlenosti predstavljaju realnu pretpostavku da će se i u narednom periodu nastaviti kreditna ekspanzija.

Uz pretpostavku daljnjih pozitivnih ekonomskih trendova u BiH i zemljama koji su najznačajniji vanjskotrgovinski pratneri, za očekivati je nastavak rasta mase ukupnih kredita nešto umjerenijim stopama uz trend opadanja aktivnih kamatnih stopa²¹. Stopa rasta ukupnih kredita za period od 2018. – 2019. godine mogla bi se kretati oko 5,5% g/g i u razdoblju 2020. – 2021. godine, oko 4% g/g.

Ukupni depoziti

Ukupni depoziti u prvom mjesecu 2018. godine iznosili su 19,92 mlrd. KM uz rast od 11,2% g/g. Od ovoga iznosa na depozite stanovništvu se odnosilo 11,29 mlrd. KM uz rast od 5,4% g/g dok su depoziti nefinansijskih preduzeća iznosili 4,91 mlrd. KM uz rast od 19,5% g/g. Depoziti ova dva sektora čine najveći dio depozita na računima bh. banaka (preko 80%), tako da njihov rast glavna determinanta rasta ukupnih depozita. Prateći njihov konstantan rast uz umjerene stope privrednog rasta, poboljšanje uslova na tržištu rada i stabilnijeg rada cjelokupnog bankarskog sektora (praćen konstantnim poboljšanjem finansijskih pokazatelja CAR²², NPL²³), stvara realne pretpostavke za nastavak rasta ukupne količine i stope rasta depozita u periodu 2018.-2021. god. Za očekivati je i da će se zadržati nizak nivo pasivnih kamatnih stopa i u narednom periodu²⁴. Za period od 2018. – 2019. godine očekuje se daljnji rast ukupnih depozita po nešto umjerenijoj stopi između 6,0% g/g, a u razdoblju između 2020. – 2021. godine do 5,0% g/g.

Vanjski sektor

Platni bilans Bosne i Hercegovine

²¹ Na kraju 2017. godine aktivna kamatna na području BiH je iznosila 4,2% prema izvještaju entitetskih agencija za bankarstvo.

²² CAR- Capital Adequacy ratio-Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima.

²³ NPL-Non performing loans-nekvalitetni krediti.

²⁴ Na kraju 2017. godine pasivna kamatna na području BiH je iznosila 0,48% prema izvještaju entitetskih agencija za bankarstvo.

Prema dostupnim podacima CBBiH za prva tri kvartala te projekcijama DEP-a za četvrti kvartal 2017. godine deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine za 2017. godinu bi mogao iznositi oko 1,46 milijardi KM. U poređenju sa prethodnom 2016. godinom deficit tekućeg računa u 2017. godini bio bi niži za 4%.

Ovo smanjenje deficita tekućeg računa predstavljalo bi rezultat porasta tekućih neto priliva iz inostranstva kao i povećanja nominalnog rasta uvoza roba i usluga u posmatranom periodu od 9,2%, te porasta nominalne stope izvoza roba i usluga od 12,2%.

Na bazi DEP-ovih makroekonomskih projekcija obim spoljnotrgovinske razmjene nastavio bi sa rastom u periodu 2018-2021. godina, uz stopu nominalnog rasta uvoza (5,8-6,4%) i značajnu stopu izvoza (8-9,5%), što bi se svakako odrazilo na kretanje vanjskotrgovinskog deficita a samim time i deficita na tekućem računu BiH. Pretpostavka za deficit tekućeg računa u 2018. godini je da bi moglo doći do povećanja od 0,8%, dok bi se 2019. i 2020. godine mogao očekivati rast deficita za 6,8% odnosno 6,7%. U 2021. godini došlo bi do zanemarivog porasta tako da bi se deficit tekućeg računa kretao oko nule.

Dosadašnji trend finansiranja deficita tekućeg računa bi se nastavio i u razdoblju od 2018-2021. godine te bi i dalje bilo u velikoj mjeri omogućen prilivima finansijskih sredstva iz inostranstva (doznake građana iz inostranstva, socijalne beneficije, direktne strane investicije i stavke - ostalih investicija). U navedenom razdoblju se očekuje i nastavak kreditnog aranžmana sa Međunarodnim monetarnim fondom kako bi se prevazišli rizici finansiranja deficita na tekućem računu.

Pregled vanjskotrgovinske razmjene za 2017. i projekcija kretanja u 2018. godini

Iako je Bosna i Hercegovina tokom 2017. godine prema trenutno raspoloživim podacima zabilježila napredak u okviru većine makroekonomskih indikatora kao što su rast BDP-a, povećanje industrijske proizvodnje, zaposlenosti, poreskih prihoda i smanjenje javnog duga, ipak se čini da je najznačajniji iskorak napravljen u okviru vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Tako je Bosna i Hercegovina je u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježila dvocifren rast ukupne razmjene, izvoza i uvoza u nominalnom smislu, dok je pokrivenost uvoza izvozom poboljšana. Ovako intenzivan nivo vanjskotrgovinske razmjene uz općenito viši nivo ukupne ekonomske aktivnosti doveo je do povećanja vanjskotrgovinskog deficita u nominalnom smislu, iako je isti u realnom smislu smanjen usljed povećanja izvoznih i uvoznih cijena. Ključne determinante intenziviranja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u 2017. godini bile su: jačanje izvozne tražnje usljed poboljšanja ekonomskih prilika u glavnim trgovinskim partnerima, povećanje proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji i povećanje svjetskih cijena pojedinih proizvoda kao što su metali i energenti.

Bosna i Hercegovina je u 2017. godini je ostvarila izvoz u vrijednosti od preko 11 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 12,2%²⁵ u odnosu na prethodnu godinu. Osim toga, ovaj izvozni rast u BiH predstavlja najvišu stopu rasta izvoznog rasta u regionu izuzev Crne Gore. Međutim, potrebno je naglasiti da ove stope rasta predstavljaju nominalna povećanja, odnosno sadrže i već navedeni efekat povećanja cijena. No i unatoč tome realni rast bh. izvoza iznosio je skoro 10% što je najviša stopa rasta u posljednjih nekoliko godina. S druge strane, generalno viši nivo ekonomske aktivnosti u zemlji, već pomenuti snažan rast izvoza i cijena pojedinih uvoznih proizvoda kao što su energenti rezultirali su i povećanjem ukupnog bh uvoza od 9,2% u nominalnom smislu, dok je realni rast iznosio 4,7%. Intenziviranje vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom koje je potvrđeno visokim stopama rasta kako izvoza tako i uvoza roba rezultiralo je nominalnim povećanjem vanjskotrgovinskog deficita od 3%, dok je isti u realnom smislu smanjen za 4,5% usljed povećanja svjetskih cijena. Tako da je vanjskotrgovinska razmjena na kraju 2017. godine imala pozitivan doprinos ostvarenom ekonomskom rastu u BiH od 0,7 p.p.

Pretpostavlja se da bi trend rasta u svjetskoj trgovini trebao biti nastavljen i u 2018. godini što će imati pozitivne implikacije na region i u konačnici i na Bosnu i Hercegovinu i njenu vanjskotrgovinsku razmjenu sa svijetom. Prema projekcijama DEP-a, u 2018. godini u Bosni i Hercegovini se očekuje realno povećanje ukupnog izvoza 7,3%, pri čemu bi stope rasta izvoza roba iznosila 8,1% a rast izvoza usluga 5,0% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, uz ovaj rast izvoza uz očekivano povećanje ekonomske aktivnosti i domaće tražnje trebalo bi rezultirati realnim povećanjem ukupnog uvoza od 4,8% (roba 4,9%, usluge 3,0%) u odnosu na prethodnu godinu. Rezultat ovih kretanja uvoza i izvoza je blago smanjenje vanjskotrgovinskog deficita, bolja pokrivenost uvoza izvozom, dok bi doprinos vanjske trgovine u ekonomskom rastu za 2018. godinu trebao biti bio blago pozitivan.

Raspoložive projekcije međunarodnih institucija ukazuju nastavak trenda rasta svjetske ekonomije, što će imati pozitivne implikacije na region i u konačnici i na Bosnu i Hercegovinu. Ova eksterna dešavanja, uz dodatni doprinos internih dinamika koje se ogledaju kroz poboljšanje poslovnog ambijenta predstavljaju glavno uporište očekivanog ekonomskog napretka u BiH. Tako se tokom ovog perioda očekuje prosječni ekonomski rast od 3,6% u realnom smislu, povećanje investicija od skoro 10% na godišnjem nivou, povećanje zaposlenosti i intenziviranja vanjskotrgovinske razmjene sa svjetom.

Imajući u vidu navedene okolnosti, projekcija DEP-a je da bi se u BiH u periodu 2019.-2021. godina moglo očekivati povećanje ukupnog izvoza sa godišnjim stopama rasta od 6%, 5,8% i 5,0% u realnom smislu respektivno. S druge strane, viši nivo ekonomske

---

²⁵ Projekcija DEP-a mart 2018. godine. Potrebno je istaći da se su projekcije urađene na bazi raspoloživih podataka iz nacionalnih računa. Osim toga prilikom analize podataka o vanjskotrgovinskoj razmjeni u BiH primjećena su velika odstupanja podataka iz nacionalnih računa i statistike vanjskotrgovinske robne razmjene koje proizvodi BHAS.

aktivnosti dovest će to povećanja domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektora što će rezultirati i povećanjem bh. uvoza. Očekuje se da stope rasta uvoza budu nešto niže u odnosu na izvoze i trebale bi se kretati od 3,8% u 2019., 3,6% u 2020., i 3,7% u 2020. godini. Više stope rasta izvoza od uvoznih u srednjem roku bi trebale rezultirati povećanjem izvozne zastupljenosti u BDP-u uz stagnaciju učešća uvoza u okviru istog, stabilizirati bh. vanjskotrgovinski bilans, poboljšati pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini.

Strana direktna ulaganja za period 2018-2021. godina

Prema posljednjim podacima CBBiH u platnom bilansu za prva tri kvartala 2017. god. ukupna strana ulaganja su iznosila 630,8 mil. KM. Ovi rezultati djeluju obećavajući nakon pada kojeg su ostvarila SDU u 2016. godini. Time su ukupna SDU za devet mjeseci veća za 60,6 % u odnosu na isti period prošle godine. Prema ovome realno je očekivati da SDU u 2017. godini dostignu 700 mil. KM što bi bilo oko 2,2% BDP-a, kao odraz povećanog interesa ulagača za oblasti usluga, turizma i obnovljive izvore energije. Doprinos povećanju u proteklom periodu je svakako dala i uspješno završena privatizacija dijela Bosnalijek d.d. Sarajevo i Febrika duhana d.d. Sarajevo. Ova podatak je ohrabrujući pogotovo ako se zna da su SDU gledajući globalno, prema najnovijim podacima UNCTAD-a manji za 16% g/g, dok su prema zemljama u tranziciji manje čak 18% g/g.

Strana direktna ulaganja za period 2018-2021.god. bi se nakon porasta u prošloj godini kretala po stopi od 2,2%, 2,3%, 2,4% , 2,3% BDP u 2021.god.

SDU u 2018. godini bi iznosila oko 2,2% BDP. Povećan je interes investitora za ulaganje u obnovljive izvore energije tako da su najavljeni ili su već počela ulaganja u više vjetroelektrana (VE "Gradina" i VE "Kupres 1"²⁶ i „VE Trusina“ sa ulaganjem kompanija iz UK „Kermas“²⁷). A najavljen je početak ulaganja i u solarne elektrane kao što su „SFE Bančić“ Ljubinje, turskog investitora²⁸ „SFE Mostar“, „SFE Mrkovići“. Druga interesantna oblast su privatna ulaganja u sportsko rekreacione i rezidencijalne komplekse u okolini Sarajeva („Green Valley City“²⁹, „Compact Invest“³⁰, „Buroj ozone“ opština Trnovo³¹). Značajan doprinos daljnjem investicijama

²⁶ Gradina d.o.o. oko 150 mil Eur. ii Kamen dent d.o.o., procjena oko 70 mil. Eur.

²⁷ Vrijednost VE Trusina oko 65 mil. EUR, koncesija za izgradnju dodijeljena firmi Eol prvi iz Srbije.

²⁸ <http://fipa.gov.ba/novosti/aktivnosti/default.aspx?id=8180&langTag=en-US>

²⁹ <http://greenvalleyuae.com/projects.php?id=13&stat=gallery&lang=en>

³⁰ <http://cic.ba/bs/compact-invest-ulaze-50-mil-km-u-izgradnju-kompleksa-sarajevo-waves-na-ilidzi-2/>

³¹ „Buroj Property Development“ iz UAE.

svakako će donijeti najavljeno ulaganje u izgradnju autoputa Banja Luka-Prijedor-N.Grad na principu privatnog javnog partnerstva uz ulaganje u rekonstrukciju željezničke infrastrukture (sa kineskom kompanijom „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.“u vrijednosti 700 mil. Eur³²). Očekivani nastavak privatizacije manjinskog udijela državnog kapitala u firmama Sarajevo osiguranje d.d., Energoinvest d.d. Sarajevo i Aluminij d.d. Mostar mogu takođe doprinijeti novim investicijama.

Strana direktna ulaganja u 2019. godini bi se kretala oko 2,3% BDP. Uz pretpostavku da dodje do dugo najavljivane prodaje ili pronalazjenja strateškog partnera kompanija u državnom vlasništvu „BH Telekom“ d.d. Sarajevo i „HT Telekom“ d.d. Mostar došlo bi do značajnog priliva stranih sredstava³³. Uz promjenu uslova na elektroenergetskom tržištu došlo bi i do početka u realizaciji hidro i termoenergetskih projekata koji su trenutno u zastoju („TE Ugljevik 3“³⁴ te „HE Ulog“ i „HE Mrsovo“).

Učešće stranih direktnih ulaganja u 2020. godini bi se povećala do 2,4% od BDP dok bi u 2021. godini bi bila 2,3% od BDP. Uz nastavak ulaganja u elektroenergetske projekte, te sredstva od ulaganja u elektroenergetske projekte, doprinos bi svakako dalo i nastavak ulaganja u izgradnju puteva i modernizaciju željezničke infrastrukture ugovoren od strane kineskog partnera. U izradu projekcije nije uzeta u obzir moguća izgradnja projekata kao što su „HE Dabar“ i „TE Gacko 2“, koji su još u fazi pronalazjenja strateškog partnera.

1.3.3. Prometna politika

Strateški dokumenti Bosne i Hercegovine u oblasti prometa su:

- Okvirna prometna politika za razdoblje 2015 – 2030 (Sl. glasnik BiH br. 62/15);
- Okvirna strategija prometa Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH 71/16)

Sveukupan cilj Okvirne prometne politike Bosne i Hercegovine je održivi razvoj prometnog sistema zemlje, entiteta i Brčko Distrikta BiH utemeljen na očekivanom ekonomskom i društvenom razvoju zemlje, zadovoljenju potreba za poboljšanom mobilnošću tereta i ljudi, fizičkom pristupu tržištima, radnim mjestima, obrazovnim središtima i ostalim društvenim i ekonomskim zahtjevima. Povećati mobilnost tereta, kapitala i ljudi u novim procesima globalizacije i deregulacije slobodnih tržišta, integracija i drugim na području

³² <http://www.autoputevirs.com/aprs/Doc.aspx?cat=5&subcat=24&id=24&lang=cir&txt=295>

³³ Vrijednost nije uključena u projekciju.

³⁴ „TE Ugljevik 3“ bi gradila sa kineskom "China Power Engineering Consulting Group Corporation".

prometa. Postizanje sveukupnog cilja zahtijeva da svaka vrsta prometa, uključujući intermodalni i kombinirani promet, doprinosi postizanju sljedećih ciljeva:

- udovoljiti društvenoj i ekonomskoj potražnji,
- obaviti najviši nivo usluge uz najniže moguće troškove, ispuniti zahtjeve u pogledu informacijskog sistema i sigurnosti,
- biti finansijski održiv i na temelju glavnih izvora finansiranja zadovoljiti potrebe održavanja, poboljšanja i razvoja prometne infrastrukture,
- uređenost u skladu sa standardima i propisima EU i Ustavu Bosne i Hercegovine,
- minimalizirati dopušteni negativan utjecaj na okoliš i
- osiguranje razvoja prometa u funkciji evropske povezanosti Bosne i Hercegovine.

Okvirna prometna politika Bosne i Hercegovine pruža opći okvir djelovanja za postizanje novog željenog stanja (vizije) i definiranog sveukupnog cilja *Okvirne prometne politike za vremensko razdoblje od 2015. do 2030. godine*.

Okvirnu prometnu politiku i njenu implementaciju treba detaljno elaborirati, u skladu sa Ustavu Bosne i Hercegovine, kroz strateške dokumente i akcijske planove definirajući ciljeve, zadatke i konkretne aktivnosti koje će se poduzeti.

Okvirna strategija prometa predstavlja smjernicu za razvoj prometnog sektora u Bosni i Hercegovini u sljedećih 15 godina, detaljno opisujući provedbu prometne politike do 2030. godine. Okvirna strategija prometa utvrđuje postupke i programe koje treba poduzeti (administrativne reforme, regulatorno usklađivanje, izgradnja kapaciteta i investicijski programi), kao i pripadajuću raspodjelu odgovornosti, vremenskog okvira i ključne pokazatelje uspješnosti. Cilj ove Strategije je utvrđivanje metodologije, viša razina i posebni ciljevi Strategije i Akcijskog plana kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera do 2030. godine. Okvirna strategija prometa je uspostavljena uzimajući u obzir institucionalne sposobnosti u prometnom sektoru kako bi se utvrdila jasna odgovornost za provođenje Okvirne strategija prometa.

Cilj ovih dokumenata je održivi razvoj svih vidova prometa i prometne infrastrukture, njihova modernizacija i raspoloživost za društveno-ekonomski razvoj zemlje uz poštivanje međunarodnih i domaćih standarda i zaštite čovjekove životne sredine.

Bosna i Hercegovina se u oblasti prometa također oslanja i na strateške okvire definirane za jugoistočnu Evropu, kroz sljedeće ugovore i dokumente:

- Memorandum o razumijevanju o razvoju osnovne regionalne prometne mreže jugoistočne Evrope (MoU Development of Core Regional Transport Network in South East Europe) - SEETO

- Ugovor o osnivanju prometne zajednice između Evropske unije i zemalja jugoistočne Evrope
- TEM i TER Master Plan
- Okvirni sporazum o bazenu rijeke Save (Framework Agreement on the Sava River Basin)

Prema obavezama proisteklim iz Adenduma na MoU i usvojenom Planu implementacije Adenduma u oblasti željezničkog prometa napravljen je interni Akcijski plan BiH za implementaciju tih ciljeva. Za svaku aktivnost definirane su podaktivnosti sa rokom implementacije, te je imenovan nositelj aktivnosti u BiH. U 2016. godini usvojen je petogodišnji Multi akcijski plan (MAP) 2016.-2020., za razvoj osnovne regionalne prometne mreže u jugoistočnoj Evropi, koja uključuje željeznice, ceste, unutrašnje vodne puteve i zračne luke.

Na inicijativu Evropske komisije, u junu 2008. godine, pokrenut je postupak pregovora o usvajanju Ugovora o uspostavljanju Prometne zajednice u regiji zapadnog Balkana. Bosna i Hercegovina je 18.09.2017. u Briselu potpisala Ugovor o uspostavljanju Prometne zajednice u regiji zapadnog Balkana, čime je ostvarila ravnopravan status kao i ostale zemlje potpisnice.

Cilj Ugovora je osnivanje Prometne zajednice u oblasti cestovnog, željezničkog, unutrašnjeg vodnog i pomorskog prometa, kao i razvoj prometne mreže između Evropske unije i strana potpisnica, a zajednica će se zasnivati na progresivnoj integraciji prometnih tržišta strana potpisnica Jugoistočne Evrope u prometno tržište Evropske unije na temelju pravne stečevine, kao i oblasti tehničkih standarda, interoperabilnosti, sigurnosti, upravljanja prometom, javnih nabavki i životne sredine, za sve vidove prometa, izuzev zračnog prometa.

U okviru IPA 2011. prihvaćena je projektna ideja izrade Prometne strategije i podsektorske strategije, uključujući i Strategiju sigurnosti cestovnog prometa. Kroz sredstva IPA II 2014-2020 BiH je bila uskraćena u finansijskoj podršci za sektor prometa, te nakon usvajanja strateških dokumenata (Okvirna strategija prometa BiH 2016-2030 i Okvirna prometna politika 2015-2030) odobrena su IPA II sredstva za oblast prometa 2017-2020. U sklopu IPA II izrađeni su SPD (Sektorski planski dokument) 2018-2020 te AD (Akcijski document) IPA II 2017 za oblast prometa.

U oblasti razvoja cestovne infrastrukture nastavljene su aktivnosti na nadogradnji Paneuropskog koridora Vc. Autocesta na koridoru Vc kroz BiH je dužine 336 km (do sada je u upotrebi 102 km). U oktobru 2010. godine imenovani su članovi ekspertnih timova za infrastrukturne projekte od zajedničkog interesa za Republiku Hrvatsku i BiH, a odnose se na zajedničku izgradnju mostova Svilaj i Gradiška. (Projekt izgradnje međudržavnog mosta preko rijeke Save kod Svilaja na koridoru Vc realizira se na osnovu Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o izgradnji međudržavnog mosta preko rijeke Save kod Svilaja i priključnih graničnih dionica autoceste na koridoru Vc („Službeni glasnik BiH“-Međunarodni ugovori, broj 7/11). S tim u vezi, 15.07.2016. godine potpisan je Ugovor o izgradnji mosta preko rijeke Save (*dionica autoceste u Republici Hrvatskoj: Sredanci-*

granica Bosne i Hercegovine i dionica autoceste u Bosni i Hercegovini: Odžak-granica Republika Hrvatska, međudržavni most Svilaj), između Naručitelja: Ministarstvo komunikacija i prometa BiH i Hrvatske autoceste d.o.o. Zagreb. Izvođač radova zvanično je uveden u posao 02.09.2016. godine, i u skladu s članom 8.1. Ugovora o izvođenju radova, taj datum se smatra datumom početka radova od kojeg teče rok za izgradnju. Krajnji rok za izgradnju mosta je kraj maja 2019. godine.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske su potpisale Sporazum o izgradnji međudržavnog mosta preko rijeke Save kod Gradiške i priključnih dionica međudržavne ceste E-661, u Sarajevu, 03.11.2011. godine. Sporazum je ratificiran s obje strane, te je stupio na snagu 27.05.2012. godine, čime je uspostavljen pravni okvir za zajedničku izgradnju mosta preko rijeke Save kod Gradiške. S tim u vezi obzirom na dosadašnje aktivnosti objava javnog poziva za nabavu izvođača radova za izgradnji mosta trebala biti u planiranom roku, odnosno do 01.08.2018. godine).

U toku su pregovori za izradu Nacrta Sporazuma za održavanje mostova na međudržavnoj granici između BiH i R. Hrvatske, za izgradnju graničnih prijelaza na cestovnom koridoru Vc (Svilaj i Bijača) i Gradiška (na cestovnoj dionici Banja Luka-Gradiška-Okučani/koridorX), te na razvoju Jadransko-jonske autoceste. Provođi se ugovor za usluge „Izrada planersko studijske dokumentacije za Jadransko-jonsku autocestu na dijelu kroz Bosnu i Hercegovinu (Počitelj-Neum-Trebinje-granica sa Crnom Gorom)“. Cilj ugovorene usluge je izrada sljedeće studijske i projektne dokumentacije: tehnička studija sa idejnim rješenjem, analiza postojeće prostorno-planske dokumentacije, prethodna studija uticaja na okoliš, prometna studija i prethodna studija izvodljivosti.

Po pitanju željezničke infrastrukture, u toku je rehabilitacija željezničke infrastrukture na osnovu kreditnih sredstava EBRD i EIB. Zakonom o željeznicama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 52/05) definiran je put restrukturiranja željezničkog sektora u BiH.

Ministar komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine i ministar mora, prometa i infrastrukture Republike Hrvatske, su u Zagrebu, dana 11. maja 2017. godine potpisali Zajedničku inicijativu, kojom su se usaglasili da Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i Vladi Republike Hrvatske predlože uspostavljanje Zajedničkog operativnog tijela, koje bi činili članovi iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, sa zadatkom da izvrše detaljnu analizu trenutnog stanja i izrade elaborat obnove, modernizacije i stavljanja u promet Unske pruge. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 120. sjednici, održanoj 9.11.2017. godine usvojilo Zaključak kojim je zadužilo Ministarstvo komunikacija i prometa BiH za uspostavu Zajedničkog operativnog tijela, koje bi činili predstavnici Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, sa zadatkom da detaljno analiziraju stanje i izrade elaborat obnove, modernizacije i stavljanja u promet Unske pruge. Po prijedlogu Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Vijeće ministara BiH je na 141. sjednici održanoj 4.5.2018. godine, usvojilo Odluku o imenovanju članova Zajedničkog operativnog tijela iz Bosne i Hercegovine.

Na području unutrašnjih plovnih puteva u toku su pripreme aktivnosti na unaprijeđenju plovidbe na rijeci Savi i pokretanju tri projekta:

- Rehabilitacija rijeke Save od Siska do Beograda,
- Rehabilitacija i modernizacija međunarodne luke Brčko i
- Rehabilitacija luke Šamac.

BiH aktivno sudjeluje u provođenju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save i u radu Međunarodne komisije za sliv rijeke Save. BiH je prihvatila sva pravila koja se tiču unutrašnje plovidbe na rijeci Savi i njenim pritokama, koja je donjela Međunarodna komisija za sliv rijeke Save. Također, za dalji napredak u razvoju unutrašnje plovidbe značajan je bilateralni Ugovor o plovidbi plovim putevima unutrašnjih voda i njihovom obilježavanju i održavanju, između Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Hrvatske, koji regulira međusobne odnose vezano za plovidbu na Savi i pritokama te razvoj i olakšavanje međunarodnog i međudržavnog prometa na unutrašnjim plovim putevima. Odredbama navedenog Ugovora utvrđeno da će Ugovorne strane sporazumno, održavati međudržavne plovne puteve i obilježavati ih za sigurnu plovidbu (što se i realizira), a Međudržavna komisija koordinira i prati provedbu njegovih odredbi. Sve bilateralne aktivnosti u vezi s rehabilitacijom plovnog puta rijeke Save i uređenjem najkritičnijih dionica plovnog puta rijeke Save su paralelne sa prioritetima Međunarodne komisije za sliv rijeke Save kao koordinatora razvoja i projekata obnove na čitavom slivu Save.

BiH je postala punopravan član JAA 03.12.2008. godine. Zakon o zrakoplovstvu BiH objavljen je u „Službenom glasniku BiH“, broj 39/09 od 19. 05. 2009. godine. Zakon o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH objavljen je u „Službenom glasniku BiH“, broj 43/09, od 02. 06. 2009. godine. BiH je transponirala značajan broj propisa iz oblasti sigurnosti zračne plovidbe (safety), sigurnosti civilnog zrakoplovstva (security), upravljanja zračnim prometom (ATM), te određeni dio ekonomskih propisa iz Aneksa I ECAA Sporazuma. BHDCA je prošla EASA standardizaciju po pitanju izdavanja pilotskih dozvola, te ušla u proces bilateralnih zajedničkih prepoznavanja pilotskih dozvola sa državama članicama EU. ECAA se provodi bez bilo kakvih dodatnih administrativnih ograničenja. U toku su aktivnosti koje se vode sa ciljem preuzimanja potpune kontrole zračnog prostora BiH od strane nadležnih institucija u BiH, s planiranim rokom preuzimanja potpune kontrole zračnog prostora u decembru 2019. godine.

Zakon o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH propisuje Strategiju sigurnosti cestovnog prometa u BiH. U skladu sa tim, pristupljeno je pripremi teksta Nacrta strategije. Strategija će sadržavati značajna obilježja postojećeg stanja sigurnosti prometa, dugoročne i kratkoročne ciljeve, smjernice, ključne oblasti rada i rokove za donošenje Plana za implementiranje strategije. Strategija polazi od principa proklamiranih standardima Evropske unije, međunarodnih konvencija i sporazuma čija je potpisnica BiH.

II ODBRAMBENA I VOJNA PITANJA

2.1. Odbrambene reforme

Elementi, temeljni principi i ciljevi sigurnosne politike BiH, zasnovani na dokumentu Sigurnosna politika BiH koji je donesen 2006. godine, ostaju nepromijenjeni. Aktivno učešće u izgradnji kolektivne sigurnosti kroz uključivanje u regionalne, evropske i evroatlantske integracione procese, a naročito EU i NATO i dalje su glavni vanjskopolitički i sigurnosni ciljevi BiH definirani dokumentima Sigurnosna politika BiH i Opći pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike BiH. Odbrambena politika BiH usmjerena je na izgradnju efikasnih odbrambenih sposobnosti koje, u okviru kolektivnih sigurnosnih organizacija, omogućavaju zaštitu suvereniteta, teritorijalnog integriteta, pomoć civilnim strukturama i doprinos međunarodnim misijama podrške miru.

Izrada dokumenta „Pregled odbrane“ pokrenuta je 2008. godine. Izradom i usvajanjem dokumenta Pregleda odbrane i Plana razvoja i modernizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (OS BiH) u novembru 2016. godine, kao njegovog sastavnog dijela, stečene su neophodne pretpostavke za nastavak provođenje odbrambenih reformi, s ciljem razvoja priuštivih, fleksibilnih i modernih oružanih snaga, koje će zadovoljiti sigurnosne potrebe države i biti održive unutar raspoloživih resursa. Kontinuitet procesa pregleda odbrane i nastavak provođenja reformi osiguran je izradom i provođenjem Plana implementacije dokumenta Pregled odbrane i Akcijskog plana implementacije Plana razvoja i modernizacije OS BiH. Aktiviranjem Akcijskog plana za članstvo BiH u NATO (MAP) steći će se pretpostavke za implementiranje nove Odluke Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH, koja je također usvojena u novembru 2016. godine.

Akcijskim planom za implementaciju Plana razvoja i modernizacije Oružanih snaga BiH planirana je izrada i implementacija 16 projekata modernizacije naoružanja, opreme i infrastrukture Oružanih snaga BiH. Tokom 2017. godine od 16 planiranih izrađeno je 13 idejnih projekata. Za tri projekta je u toku izrada projektne dokumentacije. Realizacija projekata odvijace se u skladu sa definiranim prioritetima i raspoloživim sredstvima do 2027. godine.

Vodeći se potrebom da pitanje izgradnje integriteta, prevencije i borbe protiv korupcije treba biti riješeno sistemski, MO BiH je 31.12.2013. godine odobrio Politiku izgradnje integriteta, smanjenja rizika i borbe protiv korupcije u MO i OS BiH (u daljem tekstu: Politika). U međuvremenu, Savjet ministara BiH je 07.05.2015. godine usvojio Strategiju za borbu protiv korupcije 2015-2019. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2015-2019. godine. Na osnovu smjernica i obaveza proisteklih iz Strategije i Akcionog plana MO BiH je uradilo Plan integriteta i borbe protiv korupcije Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine za

period 2015.-2019. (u daljem tekstu: Plan integriteta). Plan integriteta je alat koji omogućava MO BiH procjenu stanja, dizajniranje i implementaciju specifičnih mjera za korigovanje identifikovanih propusta u oblasti profesionalizma, etike, integriteta i rizika od korupcije u odbrambenom sektoru. Specifične aktivnosti, jasno identifikovani nosioci i rokovi, uz pokazatelje uspješne implementacije, su sistemski obuhvaćeni u cilju jačanja integriteta i smanjenja rizika od korupcije i drugih oblika neprofesionalnog ponašanja kako bi se podigli etički standardi i principi dobrog upravljanja.

U proteklom periodu, MO BiH je takođe prepoznalo značaj koji Sjevernoatlantski savez posvećuje inicijativi izgradnje integriteta u odbrambenom i bezbjednosnom sektoru. Ovaj program obezbjeđuje državama učesnicama praktičnu pomoć u jačanju integriteta, transparentnosti i odgovornosti te smanjuje rizike od korupcije u odbrambenom sektoru. Tako smo pored ostalog, pristupili NATO procesu samoprocjene izgradnje integriteta u odbrambenom sektoru. Kao rezultat, NATO HQ iz Brisela je krajem septembra 2014. godine dostavio u MO BiH konačan izvještaj („Samoprocjena izgradnje integriteta – Izvještaj o kolegijalnoj ocjeni Bosne i Hercegovine“) o statusu integriteta koji je zasnovan na analizi odgovora MO BiH na standardizovani upitnik i intervjuima/razgovorima koji je u martu 2014. g., stručni tim NATO HQ vodio sa ključnim osobljem MO BiH i OS BiH, kao i sa predstavnicima pojedinih institucija i agencija BiH, te nevladinih organizacija.

Jedan od značajnih procesa kojim se potvrđuje opredjeljenost BiH u provođenju predmetne strategije je i donošenje Pravilnika o procjeni rizika od korupcije u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine. Komisija za procjenu osjetljivosti radnih/formacijskih mjesta na korupciju u Ministarstvu odbrane je izvršila prvu procjenu i izradila Specifikacije koje je odobrila ministrica odbrane BiH. Ukupno je urađeno 320 specifikacija u MO BiH, a u julu 2018. godine predviđena je evaluacija i izvršenje predloženih mjera za period 01.01.2018. – 01.07.2018. godine.

Takođe potrebno je da se istakne značaj saradnje sa Zajedničkom komisijom za odbranu i bezbjednost BiH, Parlamentarnim vojnim povjerenikom BiH, Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, NATO, EUFOR, TI i drugim organizacija u pogledu aktivnosti prevencije i borbe protiv korupcije.

2.2. Odbrambeno planiranje

Unutar reforme procesa planiranja i programiranja budžeta u institucijama BiH, Ministarstvo odbrane BiH (MO BiH) je razvilo interne procedure i od 2009. godine implementira operativni proces upravljanja resursima odbrane - Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI, engl. PPBES), koji povezuje sistem odbrambenog planiranja sa dostupnim odbrambenim resursima.

U okviru postojećih procedura programskog planiranja budžeta kontinuirano se provode aktivnosti na unapređenju ukupnog procesa planiranja i programiranja. U protekle tri godine provedene su aktivnosti na pripremi softverske podrške ovom sistemu unutar MO BiH. U toku je testiranje modula, a puna implementacija planirana je od 2019. godine.

U Ministarstvu odbrane uspostavljen je Sistem srednjoročnog planiranja koji proističe iz Strateškog okvira za vremenski ciklus od tri godine po ROLL UP principu. Srednjoročno planiranje podrazumijeva definiranje hijerarhije ciljeva: opšti/razvojni ciljevi, strateški ciljevi, srednjoročni ciljevi i specifični ciljevi. Podrška dostizanju ciljeva se proicira kroz utvrđivanje programskih aktivnosti sadržanih unutar programa i projekata.

PARP Procjena će i dalje služiti za izradu i ažuriranje svih drugih relevantnih planskih dokumenata i biti integrirana u redovni sistem odbrambenog planiranja. Alati PARP-a će biti korišteni kao osnovni mehanizmi za odbrambeno planiranje. Aktivnosti institucija BiH uključenih u proces odbrambenog planiranja trebaju biti zasnovane na implementaciji zakonskih rješenja u oblasti odbrane i opredjeljenja iskazanih u Sigurnosnoj politici BiH i Odbrambenoj politici BiH, te povezane kroz adekvatno finansijsko planiranje.

U tom smislu, kroz odbrambeno planiranje treba stvoriti pretpostavke da institucije odbrane i OS BiH budu sposobne: osigurati izvršavanje zakonskih zadataka i podršku ispunjavanju državnih ciljeva u oblasti sigurnosti i odbrane; osigurati stalni razvoj vlastitih odbrambenih sposobnosti koje odgovaraju okruženju i omogućavaju izvršenje dodijeljenih misija; osigurati visok nivo saradnje sa NATO i EU i ispuniti obaveze BiH na putu priključivanja u evropske i evroatlantske integracione procese; osigurati efikasno planiranje i upravljanje raspoloživim državnim resursima za odbranu; razviti NATO kompatibilnu strukturu snaga usklađenu sa državnim potrebama i mogućnostima; osigurati NATO interoperabilnost snaga; razviti sposobnosti za razmjestivost snaga u misije izvan zemlje, efikasnu komandu i kontrolu i odgovarajuće kapacitete za podršku operacijama; podržati sposobnosti snaga kroz sistem obuke i doktrinu upotrebe snaga; razviti i unaprijeđivati odbrambenu saradnju.

2.3. Vojna interoperabilnost

Kako bi se omogućila i pojačala saradnja sa zemljama članicama NATO i Partnerstva za mir, te kako bi se omogućilo veće učešće u misijama u inostranstvu, BiH će nastaviti sa fokusiranjem na poboljšanje interoperabilnosti u svim vojnim i odbrambenim aspektima, uključujući NATO Program ocjenjivanja operativnih sposobnosti (OCC E&F) za pripremu, ocjenjivanje i sertifikovanje vojnih jedinica za operacije pod vodstvom NATO; standardizaciju i kodifikaciju; operativni koncept za upotrebu OS; logistički koncept, koncept komande i kontrole; te aktivno učešće u vježbama.

OS BiH će, u skladu sa odobrenim planovima, učestvovati na međunarodnim vježbama u cilju podizanja operativnih sposobnosti prvenstveno deklariranih jedinica. Vježbe na kojima će OS BiH učestvovati sa jedinicama (vod – četa) i štabnim personalom su: „REGEX 18“, „REGEX 19“, „SABER JUNCTION 18“, „SABER JUNCTION 19“, „PLATINUM WOLF 18“, „PLATINUM WOLF 19“, „STEADFAST FLOW 18“, „STEADFAST FLOW 19“, „VIKING 18“, „EFES 18“, „BALKAN RESPONSE 18“, „THRACIAN SWORD 18“, „IMMEDIATE RESPONSE/SABER GUARDIAN 19“, „ADRIATIC STRIKE 19“, „CAPABLE LOGISTICIAN 19“, „JOINT REACTION 19“.

U pogledu implementacije Partnerskih ciljeva saradnje BiH sa NATO (PC) u aprilu i maju 2018. godine održani su sastanci predstavnika NATO i BiH tokom kojih je, sa obje strane, generalno ocijenjeno da je implementacija PC zadržala pozitivan trend iz prethodnih godina, a što je potvrđeno i tokom sastanka procjene implementacije obaveza iz Procesu planiranja i revizije i PC u maju 2018. godine. Novim paketom PC 2018, BiH ima ukupno 34 PC od čega je 19 PC u nadležnosti OS BiH. Iz razloga što se žele održati postignute sposobnosti i povećati nivo deklarisanja jedinica OS BiH na lakoj pješadijskoj bataljonskoj grupi (Light Infantry Battalion Group – LIBG), BiH odnosno OS BiH su dobile 6 NOVIH PC vezanih za podršku deklariranoj LIBG. U Procesu planiranja i revizije, odnosno OCC E&F, trenutno su OS BiH deklarirale tri pješadijske čete, logističku četvu, vod za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava (EOD vod), vod vojne policije, vod veze, vod inženjerije, artiljerijsku bateriju (-), te specijalizovane timove CIMIC i HUMINT. Namjera je da od 2023. godine, doprinos borbenom jedinicom bude umjesto pješadijske čete ekvivalentan jedinici veličine lake pješadijske bataljonske borbene grupe.

MO BiH planira nastaviti aktivnosti usmjerene na intenziviranje edukacije i obuke pripadnika MO BiH i Oružanih snaga BiH, u svrhu povećanja stepena interoperabilnosti po pitanju edukacije i obuke. MO BiH BiH će definirati potrebe za međunarodno sponzorisanom obukom, kako bi se osiguralo ekonomično korištenje raspoloživih resursa. U potrebama za obukom definirat će se ciljevi, vrste i oblik, mogućnosti, učesnike, izvođače, prioritete stručnog usavršavanja, finansijska sredstva za realizaciju, visinu naknade i vremenske rokove ostanka u službi nakon usavršavanja.

U cilju povećanja interoperabilnosti kroz program učenja stranih jezika, MO BiH BiH planira zadržati postojeće kapacitete za učenje engleskog jezika, a dodatnom obukom instruktora i menadžera za upravljanje programom učenja engleskog jezika, kroz IMET program poboljšati će kvalifikacijske sposobnosti personala. Nastaviti će se testiranje pripadnika MO BiH i Oružane snage BiH od strane STANAG tima. U svrhu poboljšanja programa edukacije i obuke. MO BiH izvršiti će ažuriranje Pravilnika o školovanju i usavršavanju PVL u MO i OS BiH, kako bi sistem edukacije i obuke bio u funkciji upravljanja karijerom i profesionalnim razvojem personala.

2.4. Vojne operacije

U skladu sa Zakonom o odbrani, jedan od zadataka OS BiH je učešće u operacijama kolektivne sigurnosti i operacijama podrške miru. BiH je opredijeljena da svoje odbrambene potencijale i funkcije integriše u globalni sistem kolektivne sigurnosti, na osnovama međunarodne saradnje, angažovanja i partnerstva, na način da ponudi kvalitetne kapacitete i sposobnosti za učešće u mirovnim misijama. Kroz angažovanje pripadnika OS BiH u misijama podrške miru, BiH u skladu sa svojim mogućnostima aktivno učestvuje u sistemu kolektivne bezbjednosti. Pripadnici OS BiH već 17 godina uspješno pružaju pomoć na raznim kriznim žarištima širom svijeta (Etiopija i Eritreja, Irak, Avganistan, Kongo, Mali, CAR). U periodu od 2001. do 2008. godine, OS BiH su učestvovala sa vojnim posmatračima u UN misiji u Eritreji i Etiopiji (UNMEE). Za vrijeme trajanja misije ukupno je angažovan 61 vojni posmatrač.

Trenutno, pripadnici OS BiH učestvuju u izvršavanju različitih zadataka u ukupno 4 misije podrške miru širom svijeta: NATO vođenoj operaciji podrške miru „Odlučna podrška“ u Islamskoj republici Avganistan, Mirovnoj misiji UN-a u Demokratskoj Republici Kongo, Multidimenzionalnoj integrisanoj stabilizacijskoj misiji UN-a u Republici Mali i Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici sa ukupno 70 pripadnika OS BiH.

Učešćem Oružanih snaga BiH u NATO vođenim operacijama, BiH pokazuje institucionalnu sposobnost i političku spremnost da bude pouzdan i odgovoran partner u sistemu kolektivne bezbjednosti i na taj način doprinosi napretku u procesu približavanja evroatlanskim integracijama, te kroz međunarodno angažovanje sa članicama NATO i Partnerstva za mir doprinosi razvijanju povjerenja među državama. Kroz učešće u operacijama podrške miru postiže se izraženija interoperabilnost OS BiH u skladu sa standardima zemalja članica NATO. Od 2015.godine saradnja BiH i NATO u vezi vojnih operacija je fokusirana na NATO vođenu operaciju „Odlučna podrška“ u IR Avganistan. Misija je usmjerena na obuku, savjetovanje i pomoć avganistanskim nacionalnim odbrambenim i sigurnosnim snagama.

U fazi pripreme i obuke pripadnika i jedinica OS BiH za upućivanje u misiju, NATO realizuje certifikaciju iste. Praktična realizacija upućivanja i realizacije misije kontingenata OS BiH realizuje se u skladu sa planovima NATO, te u koordinaciji sa članicama NATO sa kojima OS BiH realizuju misiju.

U operaciji podrške miru „Odlučna podrška“ u Islamskoj Republici Afganistan pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine učestvuju sa ukupno 63 pripadnika (zaključno sa junom 2018.godine) i to: pješadijskom jedinicom sastava 45 pripadnika, jednom grupom od osam oficira, jednom grupom od dva podoficira i sa grupom od osam vojnih policajaca. Misija pješadijske jedinice OS BiH je unutrašnje osiguranje baze - Komande *USFOR RSM* u Bagramu, bez mogućnosti izlaska i izvođenja operacija izvan baze. Mandat rotacije pješadijske jedinice je šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana. Trenutno se u misiji nalazi (juni 2018.godine) osma rotacija sa 45 pripadnika pješadijske jedinice OS BiH . Od 2015.godine OS BiH su učestvovala sa ukupno 360 pripadnika pješadijske jedinice za osiguranje u misiji RSM.

Misija grupe oficira OS BiH je vršenje operativnih, administrativnih i drugih štabnih zadataka i poslova štaba Komande za obuku, savjetovanje i pomoć – Sjever (TAAC N). Mandat rotacije grupe oficira je šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana. Trenutno se u misiji nalazi (juni 2018.godine) osma rotacija sa 8 štabnih oficira OS BiH. Zaključno sa junom 2018.godine OS BiH su učestvovala sa ukupno 64 štabna oficira u misiji RSM.

Misija grupe podoficira OS BiH je vršenje operativnih, administrativnih i drugih štabnih zadataka i poslova štaba Komande za obuku, savjetovanje i pomoć – Sjever (TAAC N). Mandat rotacije grupe podoficira je šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana. Trenutno se u misiji nalazi (od februara 2018.godine) sedma rotacija sa 2 štabnih podoficira OS BiH. Zaključno sa junom 2018.godine OS BiH su učestvovala sa ukupno 14 štabnih podoficira u misiji RSM.

Misija grupe vojnih policajaca je izvršavanje zadataka iz oblasti vojnopolicijskih poslova koji obuhvataju kontrolu saobraćaja i održavanje javnog reda i mira unutar baze. Nakon nulte rotacije od 2 pripadnika vojne policije, prve rotacije sa 5 pripadnika vojne policije, trenutno se u misiji nalazi (juni 2018. godine) druga rotacija sa 8 pripadnika vojne policije. Mandat jedne rotacije je šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana. Od 2017.godine OS BiH su učestvovala sa ukupno 15 pripadnika vojne policije u misiji RSM.

Potpunu logističku podršku u misiji RSM pripadnicima OS BiH daju članice NATO u čijem sastavu učestvuju pripadnici i jedinice OS BiH uključujući vazdušni transport. Logistička podrška se realizuje na bilateralnoj osnovi.

Uzimajući u obzir značaj koje mirovne operacije imaju u procesu odbrambene reforme, povećanja vidljivost BiH u vrlo važnom segmentu regionalnih i međunarodnih odnosa, BiH je opredijeljena da zadrži dosadašnji nivo angažovanja, uz moguće određeno povećanje doprinosa, što zavisi od potreba na terenu, iskazanih zahtjeva partnerskih nacija i razvijenih sposobnosti i kapaciteta OS BiH. Iz tog razloga izvršeno je upućivanje dodatna tri pripadnika vojne policije u misiju „Odlučna podrška“ u Avganistanu (juna 2018. godine), a u toku su pripreme za učešće pripadnika EOD tima OS BiH za podršku misiji „Odlučna podrška“ u Avganistanu (5 pripadnika OS BiH od početka 2019. godine, po ispunjenju zakonskih procedura).

Pored učešća u NATO vođenim operacijama, pripadnici OS BiH učestvuju i u drugim operacijama podrške miru i to: Mirovnoj misiji UN-a u Demokratskoj Republici Kongo sa 3 vojnih posmatrača, Multidimenzionalnoj integrisanoj stabilizacijskoj misiji UN-a u Republici Mali sa 2 štabna oficira, te Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici sa 2 pripadnika.

OS BiH od 2002. godine imaju angažirane vojne posmatrače u misiji MONUSCO - UN misija u DR Kongu. Misija vojnih posmatrača je nadgledanje i verifikovanje povlačenja i demobilizacije snaga. Do sada je u misiji učestvovalo 78 vojnih posmatrača.

Prvih 15 rotacija vojnih posmatrača u misiji MONUSCO u DR Kongo su brojale po 5 vojnih posmatrača. Trenutno (od januara 2018.godine) u misiji se nalazi šesnaesta rotacija sa 3 vojna posmatrača . Dužina trajanja jedne rotacije je 12 mjeseci.

U UN misiji MINUSMA u Republici Mali OS učestvuju sa grupom od 2 štabna oficira. Misija oficira OS BiH je obavljanje štabnih dužnosti u sastavu nadležnih komandi i štabova UN-a. Do sada je u misiji učestvovalo 8 pripadnika OS BiH. Trenutno (od februara 2018. godine) u misiji se nalazi četvrta rotacija sa 2 štabna oficira, Mandat jedne rotacije je 12 mjeseci.

U Misiji obuke Evropske Unije u Centralnoafričkoj Republici (*MINUSCA*) Oružane snage Bosne i Hercegovine učestvuju sa dva (2) pripadnika štabnog osoblja, gdje obavljaju štabne dužnosti u Multinacionalnoj komandi Misije obuke Evropske unije. Mandat jedne rotacije je šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana. Trenutno je misiji (juli 2018.godine) treća rotacija sa 2 pripadnika OS BiH. Od 2017.godine OS BiH su učestvovala sa ukupno 6 pripadnika u misiji.

BiH takođe ima namjeru da poveća učešće u Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici za 1 pripadnika počevši od početka 2019.godine, kao i u Mirovnoj misiji UN-a u Demokratskoj Republici Kongo za 1 vojnog posmatrača po sticanju uslova od strane UN.

2.5. Upravljanje ljudskim resursima

Strukturu OS BiH u skladu sa Zakonom o odbrani BiH čine profesionalna vojna lica i pripadnici rezervnog sastava i uspostavljene su u tri nivoa komandovanja i kontrole. Strateški nivo je ZŠ OS BiH, operativni nivoi su OK OS BiH i KP OS BiH, dok su taktični nivoi podčinjene komande i jedinice operativnog nivoa. Operativna komanda i Komanda za podršku su podređenu načelniku Zajedničkog štaba. Operativna komanda ima tri pješadijske brigade, Brigadu zračnih snaga i protuzračne odbrane i Brigadu taktičke podrške (sve jedinice su djelomično popunjene). Komanda za podršku ima tri podređene komande (Komandu za upravljanje personalom, Komandu obuke i doktrine i Logističku komandu). Odobrena mirnodopska veličina Oružanih snaga, zajedno sa Ministarstvom odbrane je 10.000 vojnih lica u aktivnoj službi, 5.000 rezervista i 1.000 civila. Na dan 21.06.2018.godine, OS BiH su bile popunjene sa 8.558 vojnih pozicija (1.832 oficira, 2.991 podoficira i 3.735 vojnika) i 627 civilna lica; a u MO BiH uposlena su 248 civila i 50 vojnih lica. Prema sadašnjim planovima, Oružane snage bi trebale uključivati i 5.000 pripadnika aktivnih rezervnih snaga. Većina njih bi trebali biti obični vojnici koji bi primarno popunjavali jedinice koje nisu dovoljno popunjene, pa su prema tome “prazne” u mirnodopskim uslovima. Ali, koncept rezervnih snaga još uvijek nije razvijen.

Sistem za upravljanje personalom je funkcionalan, ali još uvijek nije dovoljno efikasan. Manja efikasnost sistema uslovljena je komplikovanim, i u svim segmentima nedefinisanim, procedurama rada organa personala. Identifikovane su proceduralne slabosti sistema i u tom kontekstu smo do polovine 2018. godine izvršili ažuriranje i izradu sljedećih pravilnika:

- Pravilnik o unaprjeđenju profesionalnih vojnih lica u MO i OS BiH,
- Pravilnik o ocjenjivanju rada vojnih lica u MO i OS BiH,
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u MO i OS BiH,
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sistemu klasifikacije u MO i OS BiH,
- Pravilnik o stanjima u toku službe za profesionalna vojna lica.
- Pravilnik o ocjeni zdravstvene sposobnosti za vojnu službu,
- Pravilnik o ocjenjivanju poznavanja stranih jezika,
- Pravilnik o nagradama i pohvalama u MO i OS BiH,
- Pravilnik o upravljanju personalnom evidencijom u MO i OS BiH.

U fazi izrade je „Politika rodne ravnopravnosti u MO i OS BiH“, Pravilnik o školovanju u MO i OS BiH i Izmjena i dopuna Odluke o posebnim dodacima na plate, dok je u pripremi Odluka MO BiH o formiranju komisije za usklađivanje Pravilnika o profesionalnom razvoju sa Zakonom o odbrani BiH i sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o službi u OS BiH („Sl. glasnik BiH“ broj: 38/2018).

Sistem profesionalnog razvoja i upravljanja karijerom predstavlja ključni izazov za MO BiH i Oružane snage BiH. On i dalje nije u potpunosti efikasan, ali se preduzimaju mjere na njegovom poboljšanju i dovođenju do stepena kada bi smo mogli reći da je potpuno funkcionalan. Jedna od poteškoća u ovom segmentu jeste i činjenica da Zakon o PIO u Republici Srpskoj nije usklađen sa Zakonom o službi, što PVL iz Republike Srpske onemogućava ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu penziju, u skladu sa Zakonom o službi. Ovakva situacija izazva niz komplikacija i umanjuje operativnost i funkcionalnost sistema upravljanja ljudskim resursima.

Zaključno sa 31.12.2013. godine uspješno je završena implementacija dva NATO povjerenička fonda koji su bili uspostavljeni sa ciljem pomoći Bosni i Hercegovini u toku reforme odbrambenih institucija (prvi NATO Trust Fond za BiH – od juna 2006. do 30.09.2009. godine i drugi NATO - „Perspektiva“ program za BiH – od 01.10.2010. - 31.12.2013. godine).

Kroz ova dva NATO povjerenička fonda za BiH izvršena je tranzicijska asistencija i reintegracija iz vojnog u civilni život ukupno 5.494 otpuštena pripadnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (otpušteni tokom reforme odbrane 2004., 2006./2007. i 2010. – 2013. godine) i uspješno je izgrađen vlastiti program tranzicije i zbrinjavanja otpuštenih lica, tako da, počevši od 01.01.2014. godine, Ministarstvo odbrane i Oružane snage Bosne i Hercegovine implementiraju vlastiti „Perspektiva“ program tranzicije i zbrinjavanja personala, otpuštenog usljed primjene člana 101. stav 1. Zakona o službi u OS BiH, kojim je definirano ograničenje godina starosti i dužine vojne službe profesionalnih vojnih lica.

Kroz "Perspektiva" program tranzicije i zbrinjavanja, u periodu 01.01.2014. – 20.03.2018. godine, izvršena je tranzicijska asistencija i uspješna reintegracija iz vojnog u civilni život ukupno 232 lica, za šta utrošeno 677.611,59 KM budžetskih sredstava.

Počevši od 2016. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na prijedlog Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, donijelo Odluku o uspostavljanju tzv. višegodišnjeg „Perspektiva“ projekta tranzicije i zbrinjavanja za period 2016. - 2020. godine, kojim su obezbjeđeni svi potrebni preduslovi (normativno-pravni, organizacijsko-tehnički i finansijski) za uspješnu tranziciju i zbrinjavanje otpuštenih lica do kraja ovog perioda.

Za prve tri godine realizacije ovog tzv. višegodišnjeg „Perspektiva“ projekta (2016. - 2018.), zaključno sa 20.03.2018. godine, asistirano je ukupno 120 otpuštenih lica i utrošeno 344.333,33 KM, a preostala finansijska sredstva iz budžeta za 2016., 2017. i 2018. godinu u iznosu od 898.666,67 KM, prenose se i udružuju sa sredstvima koja će biti odobrena u budžetima za 2019. i 2020. godinu, radi tranzicijske asistencije svih lica koja će biti otpuštena u narednom periodu dok traje ovaj tzv. višegodišnji projekat tranzicije.

Pomjeranje starosne granice i dužine vojne službe za vojnike, koje je regulisano Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o službi u OS BiH („Sl. glasnik BiH“ broj: 38/2018), kojim je starosna granica i dužina vojne službe za vojnike pomjerena sa dosadašnjih 35 odnosno 38 godina starosti na 40 godina starosti i 20 godina vojne službe, dovelo je do situacije da će proces tranzicije i zbrinjavanja otpuštenog vojnog personala tokom 2018. i u narednih nekoliko godina biti usporen ili skoro u potpunosti zaustavljen (period 2019. – 2020. godine), a nakon toga će biti pojačan kada vojnici OS BiH kojima je sada produžena profesionalna vojna služba dostignu novu starosnu granicu (period 2021. – 2023. godina).

U vezi sa tim, MO BiH će u narednom periodu, u saradnji sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, raditi na uspostavi novog tzv. višegodišnjeg „Perspektiva“ projekta tranzicije i zbrinjavanja za period 2021. - 2025. godine, kojim bi se obezbjedili svi potrebni preduslovi za uspješnu tranziciju i zbrinjavanje većeg broja lica koja će iz OS BiH biti otpuštena u tom perioda.

Pored implementacije vlastitog „Perspektiva“ programa tranzicije i zbrinjavanja otpuštenog personala, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, već četvrtu godinu, uspješno implementira i vlastiti, funkcionalan i samoodrživ, „Preventiva“ projekat, koji je usmjeren na oblast zaštite mentalnog zdravlja i psiho-socijalne asistencije pripadnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, a koji je uspješno izgrađen tokom realizacije međunarodnog „Preventiva“ projekta u periodu 23.09.2013. - 15.06.2017. godine.

U ovom periodu, zajedničkim naporima i nesebičnim radom i zalaganjem predstavnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Međunarodne organizacije za migracije (IOM), vojno-diplomatskih i drugih predstavnika Kraljevine Danske, Kraljevine Norveške i Kraljevine Švedske, kao i entitetskih organa u oblasti zdravstva, realiziran je veliki broj značajnih implementacijskih aktivnosti, obuka, studijskih posjeta i radionica, održano 12 sjednica Upravnog odbora, od čega dvije u 2017. godini, provedena info kampanja i uređenje linka „Preventiva“, kao i suorganizacija 5. Kongresa psihologa BiH - Simpozijuma vojne psihologije.

Isto tako, u toku ovog perioda, kroz „Preventiva“ projekat realiziran je i niz značajnih aktivnosti koje su bile usmjerene na zaštitu mentalnog zdravlja i psiho-socijalnu asistenciju pripadnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, a na trodnevnoj psiho-socijalnoj relaksaciji (u Banji Vrućici – Teslić i Reumalu – Fojnica) do sada je boravilo ukupno 209 pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine koji su se vratili iz mirovnih i drugih misija u inostranstvu (Afganistan, Mali, Kongo), za šta je utrošeno 54.426,39 KM.

Završna nezavisna eksterna evaluacija, koju su, pri kraju „Preventiva“ projekta, izvršili Subur consulting (Španija) i Custom Concept (Bosna i Hercegovina), konstatirala je da je Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine uspjelo izgraditi trajnu, stabilnu i samoodrživu strukturu kapaciteta za zaštitu mentalnog zdravlja i psiho-socijalnu asistenciju i rehabilitaciju pripadnika Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, koji su u potpunosti operativni, jer zapošljavaju 6 psihologa i imaju uspostavljenu odgovarajuću budžetsku liniju i definirane potrebne podzakonske propise, pravila i procedure za rad.

2.6. Vojna infrastruktura, pokretna i nepokretna imovina

Odlukom Predsjedništva o izmjenama i dopunama Odluke o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine broj 01-50-1-1067-10/12 od 18.04.2012. godine, koja je stupila na snagu danom donošenja smanjen je broj perspektivnih vojnih lokacija sa dotadašnjih 69 na 63 perspektivne vojne lokacije za MO BiH i OS BiH. Na temelju navedene Odluke pristupilo se procesu knjiženja i od 63 perspektivne vojne lokacije Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine u suradnji sa Pravobraniteljstvom Bosne i Hercegovine do

sada je uspjelo da uknjiži 33 perspektivne vojne lokacije, te kroz prikupljenu imovinsko-pravnu dokumentaciju stvorilo preduvjete da se ovaj proces nastavi i za preostalih 30 lokacija koje do sada nisu uknjižene. Kada je u pitanju neperspektivna vojna imovina u posjedu MO BiH i OS BiH su 24 lokacije.

Prema Odluci Predsjedništva Bosne i Hercegovine o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine broj: 01-50-1-4629-29/16 od 24.11.2016. godine, (koja nije stupila na snagu) a stupit će na snagu danom aktiviranja Akcionog plana za članstvo u NATO, broj perspektivnih vojnih lokacija iznosit će 57. Tako što će od sadašnjih 63 perspektivne vojne lokacije njih sedam postati neperspektivno, dok će iz sadašnjih 24 neperspektivne vojne lokacije jedna postati perspektivna.

Težišne aktivnosti u vezi sa lokacijama skladištenja naoružanja i MiMES-a odvijaju se kontinuirano sa akcentom na dostizanje sigurnosnih standarda skladištenja i čuvanja istog, kao i na infrastrukturnom uređenju i stvaranju uslova za unapređenje prateće infrastrukture.

OS BiH raspolažu sa cca 18.000 tona MiMES-a od čega se u kategoriji viškova nalazi cca 10.500 tona kao i sa cca 40.000 komada raznog naoružanja. Svi viškovi naoružanja, municije i minsko eksplozivnih sredstava rješavaju se u skladu sa definiranim principima rješavanja viškova i to: prodajom, donacijom i uništavanjem.

MO BiH je intenziviralo aktivnosti na demilitarizaciji viškova MiMES-a, prije svega kroz operacije koje se realizuju vlastitim tehnološkim kapacitetima, kao i u regionalnim kapacitetima za demilitarizaciju, u čemu je pružena značajna podrška od strane UNDP, EU, OSCE, NATO, EUFOR te drugih zemalja partnera u oblasti operacija rješavanja viškova MiMES-a. Daljnjom implementacijom projekata EXPLODE, EXPLODE+, EUSTAR, koji su finansirani od strane EU, te Tehničkog aranžmana potpisanog između Vijeća ministara BiH i State Departmenta SAD postiže se planirana stopa demilitarizacije MiMES-a i kompleksnih sistema naoružanja a što se direktno odražava na poboljšanje uslova bezbjednosti skladištenja.

Tokom 2013. godine uspostavljen je Strateški komitet za naoružanje i MiMES-a (Komitet) pod predsjedavanjem Ministra odbrane BiH, koji ima mandat upravljanja, kontrole i usmjeravanja svih aktivnosti koje se odnose na naoružanje, MiMES-a u OS BiH, a zajedno sa predstavnicima međunarodne zajednice u BiH koji su ujedno članovi Komiteta. Razvijen je Plan operacija sa MiMES-a u tekućoj godini, po aktivnostima: formiranje borbenih kompleta, demilitarizacija MiMES-a, kontrolno-tehnički pregledi, inspekcije lokacija skladištenja municije i naoružanja.

Težišne aktivnosti u narednom periodu usmjerene su na 100% kvalitativne i kvantitativne inspekcije skladišta MiMES-a, odvajanje perspektivnih i neperspektivnih sredstava te rješavanje viškova naoružanja i MiMES-a. Uporedo sa tim nastaviće se proces rješavanja viškova ostale pokretne imovine (koja nije naoružanje i MiMES-a).

2.7. Ekonomika odbrane

Odbrambeni budžet u 2017. i 2018. godini se kreće u nivou od oko 29% budžeta institucija BiH. Izdvajanja za odbranu bilježe pad u odnosu na raniji period kada su dostizala nivo od oko 31%. Izvor finansiranja BiH institucija je najvećim dijelom oslonjen na raspodjelu prihoda Uprave za indirektno oporezivanje. Mehanizam raspodjele prihoda ostaje nepromijenjen, sredstva se prvo izdvajaju za finansiranje institucija BiH na državnom nivou, a preostala sredstva raspoređuju se između dva entiteta i Brčko distrikt, uz napomenu da prioritet finansiranja inostrani dug.

Finansiranje institucija BiH na državnom nivou, uključujući i Ministarstvo odbrane, ostaje u direktnoj konkurenciji s finansiranjem oba entiteta i Brčko Distrikta, što predstavlja ograničavajući faktor za povećanje izdvajanja na državnom nivou. Već duži niz godina finansiranje institucija BiH je „zamrznuto“ na nivou od 950 mil. KM (485.83 mil. eura) godišnje, što onemogućava povećanje izdvajanja za odbrambene troškove, posebno u dijelu opremanja i infrastrukture.

Ograničenja uzrokovana modelom i nivoom finansiranja institucija BiH su se odrazila na kontinuirani pad izdvajanja za odbrambene troškove, tako da se trend izdvajanja u zadnjih nekoliko godina kreće oko 0.95 – 1%, što značajno usporava opremanje i modernizaciju OS BiH. U trenutnim okolnostima finansiranja od velikog značaja su programi podrške partnerskih zemalja, kako u dijelu opremanja i modernizacije, tako i u dijelu obuke i usavršavanja pripadnika MO i OS BiH u cilju održavanja i daljeg jačanja operativnih sposobnosti OS BiH.

III PITANJA RESURSA

3.2. Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI)

Unutar reforme procesa planiranja i programiranja budžeta u institucijama BiH, MO BiH je razvilo interne procedure i od 2009. godine implementira operativni proces upravljanja resursima odbrane - Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI, engl. PPBES), koji povezuje sistem odbrambenog planiranja sa dostupnim odbrambenim resursima. Obzirom da je u

pitanju složen i obiman proces, uporedo sa reformskim procesima na nivou institucija, u proteklom periodu su kontinuirano vršena unapređenja elemenata i faza ovog procesa unutar MO BiH, u cilju njegove što kvalitetnije implementacije.

Za punu implementaciju je neophodna odgovarajuća informaciona i tehnička podrška, tako da je u protekle 3 godine razvijana interna softverska podrška, koja bi u potpunosti podržavala programsko budžetiranje u svim njegovim fazama, sa posebnim akcentom na fazu izvršenja budžeta, što kroz trenutne propise i tehničku podršku nije osigurano u cjelosti, niti u MO BiH, niti na nivou institucija BiH. U toku su aktivnosti testiranja pripremljenih softverskih modula, kako bi se izvršio prijem novih aplikacija čija primjena je planirana od januara 2019 godine.

SPPBI se temelji na strateškim dokumentima BiH i ciljevima i prioritetima koje određuje rukovodstvo MO BiH:

- Dokumenti strateškog planiranja su: Sigurnosna politika BiH, Odbrambena politika BiH i Vojna strategija.
- Dokumenti planiranja uključuju: Smjernice odbrambenog planiranja, Dokument okvirnog budžeta i Dugoročni plan modernizacije Oružanih snaga BiH (čija je izrada i usvajanje u sklopu Pregleda odbrane).

Za punu implementaciju SPPBI potreban je dugoročni period i odgovarajuća informaciona i tehnička podrška, tako da je u protekle 3 godine razvijana interna softverska podrška, koja bi u potpunosti podržavala programsko budžetiranje u svim njegovim fazama, sa posebnim akcentom na fazu izvršenja budžeta, što kroz trenutne propise i tehničku podršku nije osigurano u cjelosti, niti u MO BiH, niti na nivou institucija BiH. U toku su aktivnosti testiranja pripremljenih softverskih modula, kako bi se izvršio prijem novih aplikacija čija primjena je planirana od januara 2019 godine. Razvoj kvalitetnog SPPBI je od ključnog značaja za sistem odbrane, a njegova implementacija i unapređenje predstavljaju stalni zadatak.

3.3. Vojni budžet

U 2017. godini raspoloživa sredstva u budžetu odbrane su iznosila 302,86 mil. KM (180.74 mil. eura – oko 1.26 % GDP-a), što je oko 0.95 % GDP-a i znatno ispod nivoa koji se očekuje u partnerskom programu. Nivo finansiranja odbrambenih troškova nije bio zadovoljavajući što se odrazilo na nepovoljnu strukturu troškova. Operativni troškovi u budžetu za 2017. godinu su iznosili oko 94,03% od čega se na personalne troškove odnosilo oko 78.68%. Izdvajanja za opremanje (glavna operma prema NATO definiciji) su bila u nivou od oko 5.4 %.

Raspoloživa sredstva u budžetu odbrane za 2018. godinu koja obuhvataju i prenesena sredstva za odobrene projekte u proteklom periodu, iznose 307.23 mil. KM/157.08 mil. eura, što je oko 0.94% procijenjenog GDP-a za 2018. godinu.

Obzirom da nivo finansiranja ima blagu tendenciju opadanja, i dalje je struktura troškova nezadovoljavajuća sa visokim udjelom personalnih troškova, tako da u 2018. godini operativni troškovi čine oko 91.6 %, od čega su personalni troškovi oko 77,5 %, dok izdvajanja za glavnu opremu čine oko 7.4% raspoloživih sredstava.

Stopa izdvajanja za kapitalne izdatke nije zadovoljavajuća, što se odražava na niži stepen stepen opremanja i modernizacije OS BiH. Iako je u proteklih sedam godina brojno stanje „zamrznuto”, nije bilo pozitivnih efekata u pogledu povećanja izdvajanja za opertivne i kapitalne izdatke, tako da su izdvajanja za značajnije kapitalne projekte uglavnom proistekla iz vlastitih ušteda i prenosa neutrošenih sredstava, usljed nerealiziranih nabavki na godišnjem nivou.

Trenutno su u MO i OS BiH aktivna 3 (tri) kapitalna projekta, u sljedećim iznosima raspoloživih sredstava: 7.48 mil. KM projekat remonta helikoptera, 7.07 mil. KM projekat nabavke motornih vozila (nedostajuća popuna i znavljanje) i 6.2 mil. KM (plus dodatnih 5 mil. US \$ iz donatorskog programa Vlade SAD-a) za projekat nabavke novih helikoptera za potrebe OS BiH. Realizacija navedenih projekata je od krucijalnog značaja za održavanje i razvoj potrebnih operativnih sposobnosti OS BiH za realizaciju osnovne misije i zadataka.

Rješavanje neperspektivnih lokacija i viškova naoružanja i vojne opreme doprinijet će poboljšanju vojnog budžeta, jer sredstva koja se izdvajaju za ove namjene, bit će preusmjerena za funkcionisanje i opremanje OS BiH.

Nivo rashoda je i dalje nepovoljan da bi omogućio potreban nivo održavanja opreme i infrastrukture i programe modernizacije koji su neophodni za razvoj upotrebljivih vojnih sposobnosti. Prosječna godišnja izdvajanja za operacije podrške miru su oko 5 – 5.5 mil. KM.

NATO i PfP aktivnosti se i dalje finansiraju kroz pomoć partnerskih zemalja i djelimično iz budžeta odbrane, a godišnja izdvajanja su iz budžeta za ove namjene su oko 450.000 - 500.000 KM.

Za tranziciju personala je razvijen projekat podrške, sa raspoloživim sredstvima u iznosu od oko 0.9 mil. KM. Projekat je višegodišnji a usklađuje se sa dinamikom očekivanog kretanja personala.

Sadašnji obim rashoda odbrane je i dalje prenizak da bi omogućio pravilan nivo održavanja opreme i infrastrukture i ne podržava programe modernizacije koji su neophodni za razvoj upotrebljivih vojnih sposobnosti. Za izgradnju pune sposobnosti vojnih jedinica potrebno je osigurati povoljne uslove i potrebna budžetska sredstva.

Srednjoročna projekcija rashoda

Kroz srednjoročnu projekciju rashoda za period 2019-2021. godina, MO BiH je iskazalo potrebe povećanja finansijskih izdvajanja u cilju realizacije Plana modernizacije u narednom višegodišnjem periodu, koji je usvojen od strane nadležnih institucija u okviru dokumenta Pregled odbrane, međutim, prema usvojenom srednjoročnom okviru rashoda od strane nadležnih institucija, nivo finansiranja i dalje ostaje na istom nivou, što onemogućava značajnije povećanje budžeta u narednoj fiskalnoj godini.

IV SIGURNOSNA PITANJA

Bosna i Hercegovina se potpisivanjem Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Evropske unije o sigurnosnim procedurama za razmjenu povjerljivih informacija obavezala na ispunjavanje zahtjeva iz sigurnosnih politika Evropske unije. Slijedom toga, 2005. godine je usvojen Zakon o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 97/05) kojim su ispunjeni minimalni uslovi sigurnosnih politika Evropske unije.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je svojom odlukom od 26.01.2006. godine odredilo Ministarstvo sigurnosti BiH kao Državni sigurnosni organ koji prati provedbu Zakon o zaštiti tajnih podataka i drugih propisa donesenih na osnovu njega. Sporazum između BiH i EU o sigurnosnim procedurama za razmjenu povjerljivih informacija je ratificiran 23.02.2006. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 02/06). Poslije ratifikacije Sporazuma Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u 2006. godini donijelo set provedbenih akata iz oblasti zaštite tajnih podataka koji su objavljeni u Službenom glasniku BiH, broj 97/06. Također, sa ciljem usklađivanja Zakona o zaštiti tajnih podataka sa propisima Evropske unije, u 2009. godini su usvojene određene izmjene Zakona o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 12/09).

Sporazum o sigurnosti informacija između Bosne i Hercegovine i NATO-a je potpisan 16.03.2007. godine te je uspostavljena kontinuirana saradnja i komunikacija između Državnog sigurnosnog organa Bosne i Hercegovine i NATO Ureda za sigurnost (NOS

NATO). Memorandum o razumijevanju između SHAPE-a i Ministarstva sigurnosti BiH o prijenosu klasificiranih podataka je potpisan 25.10.2012. godine. NATO Ured za sigurnost je u toku II kvartala 2018. godine inicirao potpisivanje detaljnijih oblika administrativnih aranžmana, te se okončanje neophodnih procedura za potpisivanje novih administrativnih aranžmana očekuje tokom 2018. godine.

Državni sigurnosni organ Bosne i Hercegovine, Sigurnosni ured Generalnog sekretarijata Vijeća EU (GSCSO) i Sigurnosni direktorat Europske komisije (ECSD) su 2010. godine potpisali aranžmane za zaštitu i čuvanje tajnih podataka čime su potvrđeni zajednički standardi za međusobnu zaštitu tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO razmijenjenih između Bosne i Hercegovine i Evropske unije.

4.1. Uloga Državnog sigurnosnog organa (NSA)

Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine od 26.01.2006. godine, određeno je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine kao državni sigurnosni organ BiH (DSO-NSA). Od potpisivanja Sigurnosnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i NATO-a, održavan je stalni kontakt i koordinacija sa NATO NOS-om (NATO Ured za sigurnost).

Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine od 12.01.2006. godine, uspostavljen je Centralni registar NATO tajnih podataka u Bosni i Hercegovine. Predstavnici NATO Ureda za sigurnost su obavili prvi sigurnosni pregled u BiH od 22.08.-24.08.2007. godine. Ovo je ujedno bila prva službena inspeksijska posjeta od strane NATO Ureda za sigurnost od pristupa Bosne i Hercegovine programu Partnerstva za mir (PfP).

Nakon prvog sigurnosnog pregleda, Centralni registar u BiH je bio certificiran za prijem NATO tajnih dokumenata do nivoa i uključujući stepen tajnosti INTERNO (RESTRICTED) u papirnoj formi. Od tada je učinjen značajan napredak u dostizanju kompatibilnih sigurnosnih standarda sa NATO, što je i pokazao i drugi službeni sigurnosni kontrola od strane NATO Ureda za sigurnost od pristupanja Bosne i Hercegovine PfP programu, proveden je od 08.02.-11.02.2010. godine.

U periodu 03.06.-05.06.2013. godine je izvršena sljedeća inspeksijska posjeta predstavnika NATO Ureda za sigurnost prilikom koje je izvršen obilazak Centralnog registra i podregistara određenih za rukovanje NATO tajnim podacima.

U periodu 29.06.-02.07.2015. godine je izvršena posljednja inspeksijska posjeta sistemu zaštite NATO tajnih podataka u Bosni i Hercegovini predstavnika NATO Ureda za sigurnost, tokom kojeg je izvršen obilazak Centralnog registra i podregistara određenih za rukovanje NATO tajnim podacima. Od perioda ove posjete Državni sigurnosni organ Bosne i Hercegovine je uveo praksu periodičnog izvještavanja o izvršenim aktivnostima koje se dostavljaju NATO Uredu za sigurnost.

U Misiji BiH pri NATO-u u Briselu uspostavljen je podregistar, putem kojeg se u skladu sa NATO standardima vrši prijem, dostavljanje i dalji rad sa NATO tajnim podacima, odnosno isti podaci se dostavljaju u Centralni registar za NATO tajne podatke. Trenutna mogućnost razmjene tajnih dokumenata sa NATO je do nivoa i uključujući nivo tajnosti TAJNO (SECRET).

Sporazumi

U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom pristup, korištenje, čuvanje i zaštita tajnih podataka druge države, međunarodne ili regionalne organizacije vrši se u skladu sa sporazumom koji se zaključuje između Bosne i Hercegovine i druge države, međunarodne ili regionalne organizacije. Ukoliko određena pitanje nisu regulirana navedenim sporazumima primjenjuje se Zakon o zaštiti tajnih podataka i podzakonski propisi izdati na osnovu ovog zakona. Time je Bosna i Hercegovina stvorila uslove za razmjenu tajnih podataka sa drugim državama i međunarodnim organizacijama. Bosna i Hercegovina je zaključila sporazume iz oblasti međusobne razmjene i zaštite tajnih podataka sa sljedećim državama Slovačka, Republika Češka, Bugarska, Republika Slovenija, Republika Srbija, Crna Gora, Makedonija, Albanija, Poljska, Španija i Hrvatska, a u toku su aktivnosti zaključivanja sporazuma i inicijative u različitim fazama pregovora sa Portugalom, Njemačkom, Italijom, Austrijom, Mađarskom, Turskom, i Luksemburgom.

Zakonodavstvo

Sporazumom o sigurnosti informacija između Bosne i Hercegovine NATO-a i utvrđene su osnove za usklađivanje sigurnosnih standarda. Na osnovu Zakona o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 97/05 i 12/09) donešeno je niz pravilnika koji regulišu pitanja iz oblasti zaštite tajnih podataka, uključujući i rukovanje NATO tajnih dokumenata:

- Pravilnik o načinu i obliku oznaka tajnosti podataka te fizičkim, organizacionim i tehničkim mjerama i postupcima za čuvanje tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 97/06),
- Pravilnik o unutrašnjem nadzoru nad provođenjem Zakona o zaštiti tajnih podataka i propisa donijetih na osnovu Zakona („Službeni glasnik BiH“, broj: 97/06),
- Pravilnik o načinu vršenja sigurnosnih provjera i izvorima podataka pri vršenju sigurnosnih provjera (“Službeni glasnik BiH”, broj: 63/13),
- Pravilnik o industrijskoj sigurnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 55/17).

Tokom 2007. godine doneseni su pravilnici i procedure koje su neophodne za postupke provjera i izdavanja sigurnosnih dozvola u nadležnosti Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine:

- Pravilnik o uspostavi kontrolnih sigurnosnih mjera i sistema zaštite sigurnosnih područja,
- Pravilnik o evidenciji tajnih podataka i sigurnosnih dozvola,
- Pravilnik o načinu uništavanja tajnih dokumenata,
- Pravilnik o prenosu tajnih podataka,
- Pravilnik o unutrašnjem nadzoru.

U cilju unapređenja pravnog okvira iz oblasti zaštite tajnih podataka Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine također je izmijenilo postojeće podzakonske akte i donijelo sljedeće propise:

- Instrukciju o načinu određivanja i označavanja tajnosti podatak od 29.12.2016. godine,
- Pravilnik o programu edukacije iz oblasti zaštite tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“ broj 29/17),
- Pravilnik o izgledu i sadržaju dozvole za pristup tajnim podacima, sigurnosnih upitnika, izjava i drugih dokumenata propisanih zakonom o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“ broj 56/14 i 96/15).

Važno je napomenuti da je potpisan Memorandum o razumijevanju između NATO SHAPE-a i Ministarstva sigurnosti BiH u vezi sa transportom klasifikovanog materijala, a potpisani su i Tehnički aranžmani između SHAPE-a i Ministarstva sigurnosti BiH za prijevoz klasifikovanih informacija. S tim u vezi je izvršena i obuka kurira za prijenos NATO klasifikovanih informacija.

U parlamentarnoj proceduri su bile izmjene i dopune Zakona o zaštiti tajnih podataka kojima bi se u potpunosti Zakon uskladio sa NATO sigurnosnim standardima. Ove izmjene i dopune Zakona su odbijene od strane Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine.

Sektor za zaštitu tajnih podataka-Državni sigurnosni organ u proteklom periodu, tokom 2017. i 2018. godine, radio je na izradi Pravilnika o postupku izdavanja sigurnosnog odobrenja ili akreditacije sistema informaciono-komunikacionih tehnologija za rukovanje tajnim podacima koji bi trebalo usvojiti Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Nakon pribavljenih i integriranih mišljenja predstavnika NATO-a i EU, prijedlog Pravilnika je prosljeđen entitetskim vladama na mišljenje.

Planirane aktivnosti:

- U narednom periodu osigurati da institucije u BiH koje rukuju sa NATO tajnim podacima poduzmu aktivnosti da se sigurnosna područja certificiraju i izvrši sigurnosno provjeravanje osoblja koje se nalazi na radnim mjestima koje rukuje sa NATO tajnim podacima,
- Uspostavljanje sistema kontinuiranog obučavanja sigurnosnih službenika u sigurnosnim područjima/podregistrima iz oblasti zaštite tajnih podataka,
- Unaprijeđenje i dalji razvoj Sistema podregistara NATO tajnih podataka,
- Nastaviti razvoj i opremanje državnih organa za informatičku sigurnost pri prenosu, obradi i pohrani tajnih podataka i kadrovsko popunjavanje istih (NCSA, NDA, SAA, NTAA),
- Nastaviti aktivnost implementiranja industrijske sigurnost u oblastima i kompanijama za koje se ukaže potreba, budući da je usvojen Pravilnik o industrijskoj sigurnosti.

4.2. Informatička sigurnost (INFOSEC)

Odlukom Vijeća ministara BiH od 11.02.2010. godine određeni su Državni organi za informatičku sigurnost sistema za obradu, prenos i pohranu tajnih podataka i definirane njihove aktivnosti i obaveze. Ovi organi su:

- Državni sigurnosni komunikacijski organ (NCSA), koji je zadužen za sigurnost komunikacija i koji treba osigurati da su kriptografski sistemi, proizvodi i mehanizmi za zaštitu tajnih podataka, djelotvorno i efikasno odabrani, upotrebljavani i održavani.
- Državni organ za sigurnosne akreditacije IKT sistema (SAA), koji je odgovoran za sigurnosno odobrenje i akreditaciju državnih IKT sistema koji rade sa EU i NATO tajnim podacima i IKT sistema za rad sa državnim tajnim podacima.
- Državni organ za sigurnosne akreditacije IKT sistema će primarno obavljati funkciju kontakt tačke za zaštitu sigurnosnog elektromagnetnog zračenja IKT opreme (TEMPEST), što predstavlja posredovanje sa EU i NATO-om prilikom njihovih TEMPEST mjerenja sigurnosnih područja u BiH i praćenje standarda i politika vezanih za TEMPEST.
- Državni distribucijski organ (NDA), koji je odgovoran za upravljanje Kripto-materijalima EU i NATO-a unutar BiH i osiguranje poštivanja odgovarajućih procedura, sigurnog rukovanja, pohrane i distribucije EU i NATO Kripto-materijala.

Svi ovi organi funkcioniraju u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH, odnosno Sektora za zaštitu tajnih podataka-Državnog sigurnosnog organa (DSO-NSA).

U proteklom periodu izvršena je akreditacija osnovnog sistema registara i podregistara za prijem, obradu i čuvanje tajnih podataka NATO-a u elektronskoj formi a u toku je akreditacija sistema registara za prijem, obradu i čuvanje tajnih podataka BiH u elektronskoj formi koji je u ekspanziji.

Također, uspostavljen je CHIASMUS sistem za elektronsku razmjenu tajnih podataka koji trenutno koriste 10 BiH institucija i agencija na 17 različitih lokacija. Razmjena tajnih podataka u elektronskoj formi putem CHIASMUS sistema ograničena je na nivo tajnosti „INTERNO“ [eng. RESTRICTED].

Predstavnici Državnog sigurnosnog organa zaduženi su za upravljanje i održavanje dva zaštićena sistema za elektronski prenos NATO tajnih podataka u elektronskoj formi:

- PEM-HEART (samo za stepen tajnosti „INTERNO“ eng. NATO RESTRICTED). Sistem je uspostavljen između 4 institucije i 16 različitih lokacija i
- MOTOROLA (do stepena tajnosti „TAJNO“ eng. NATO SECRET). Sistem je uspostavljen između 3 institucije i 4 različite lokacije.

U okviru Državnog sigurnosnog organa uspostavljen je interni e-learning sistem za obuku za rukovanje tajnim podacima baziran na „Moodle“ platformi.

Bitno je napomenuti da od 2011. godine unutar Državnog sigurnosnog organa djeluje potpuno operativan TEMPEST tim koji je do sada obavio preko 150 TEMPEST prostornih zoniranja u BiH i državama u regionu (Makedonija, Srbija i Crna Gora). U posljednjih nekoliko godina, kako oblast zaštite tajnih podataka dobija na svom značaju, potreba za TEMPEST mjerenjima je višestruko povećana. Kombinacija intenzivnih aktivnosti i starosti TEMPEST opreme (oko 15 godina) dovodi do čestih kvarova i potrebe za češćim i skupim servisiranjem opreme i vozila. Sveobuhvatno rješenje za navedeni problem predstavlja nabavka novog seta TEMPEST opreme za mjerenje i zoniranje te novog specijaliziranog vozila. U ovom momentu Bosna i Hercegovina, odnosno Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine raspolaže sa vrlo ograničenim budžetskim sredstvima za realizaciju takve nabavke te nabavku nove opreme i vozila nije moguće realizovati zbog finansijskih ograničenja.

Planirane aktivnosti:

- Nastaviti rad na unaprijeđenju legislative koja reguliše oblast informatičke sigurnosti, a koja je potpuno usklađena sa NATO sigurnosnim standardima za ovu oblast. U okviru ove oblasti planira se izrada Pravilnika o kriptu zaštiti u IKT sistemima za obradu, prenos i pohranu tajnih podataka sa listom opreme koju je dozvoljeno koristiti u IKT sistemima za obradu, prenos i pohranu tajnih podataka.

- Kroz aktivnosti finansirane kroz program IPA 2017 planirana je uspostava sistema za elektronsku razmjenu tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO na do 22 lokacije u različitim institucijama u BiH. Ova aktivnost obuhvata izradu dizajna i projektnog rješenja budućeg sistema za elektronsku razmjenu tajnih podataka i nabavku opreme. Finansiranje ove aktivnosti je odobreno od strane EU. Kroz aktivnosti IPA 2018-2020 sistem bi se proširio na dodatne 23 lokacije čime bi se, zajedno sa lokacijama uspostavljenim kroz program IPA 2017, zaokružila cjelina sistema za razmjenu tajnih podataka u elektronskom obliku stepena tajnosti TAJNO u BiH i obuhvatile sve relevantne institucije u BiH koje u radu koriste tajne podatke. Ovo je druga faza proširenja sistema za razmjenu tajnih podataka.
- U toku su aktivnosti na uspostavi Informacionog sistema sigurnosnog provjeravanja i izdavanja sigurnosnih dozvola u Bosni i Hercegovini. Izrađeno je projektno rješenje i tehnička dokumentacija za predmetni projekat. Trenutno se vrši analiza dostavljene tehničke dokumentacije od strane finansijera projekta EU. Također, u toku su i aktivnosti na pripremi projekta vođenja elektronske evidencije tajnih podataka (DMS sistem za tajne podatke).
- Nastaviti sa razvojem i opremanjem državnih organa za informatičku sigurnost pri prenosu, obradi i pohrani tajnih podataka i kadrovsko popunjavanje istih (NCSA, SAA, NDA, NTAA).

4.3. Sigurnosne provjere osoba

U okviru personalne sigurnosti Državni sigurnosni organ preduzima sveobuhvatne aktivnosti kako bi se izvršila sigurnosna provjera svih osoba u BiH koje rukuju sa NATO tajnim podacima. Ove obaveze su propisane Zakonom o zaštiti tajnih podataka i Sporazumom između BiH i NATO-a. U svim institucijama i organima u Bosni i Hercegovini je propisana obaveza sačinjavanja Lista radnih mjesta za pristup tajnim podacima druge države, međunarodne ili regionalne organizacije, što uključuje i pristup NATO tajnim podacima. Sve osobe koje posjeduju Dozvolu za pristup tajnim podacima su dužne da prođu odgovarajuće edukacije iz oblasti zaštite tajnih podataka, koja obaveza je propisana Zakonom o zaštiti tajnih podataka. Pristup tajnim podacima vrši se u skladu sa standardnim principom „Potrebno znati“- „Need to now“.

Planirane aktivnosti:

- U narednom periodu osigurati da institucije u BiH koje rukuju sa NATO tajnim podacima poduzmu aktivnosti da se izvrši sigurnosno provjeravanje osoblja koje se nalazi na radnim mjestima koje rukuje sa NATO tajnim podacima.

4.4. Sigurnost dokumenata

Odlukom Vijeća ministara BiH od 12.01.2006. godine, uspostavljen je Centralni registar NATO tajnih podataka u Bosni i Hercegovini. Prijem, distribucija i rukovanje sa tajnim dokumentima je regulisano slijedećim zakonskim aktima:

- Zakonom o zaštiti tajnih podataka,
- Pravilnik o načinu i obliku oznaka tajnosti podataka, te fizičkim, organizacijskim, tehničkim mjerama i postupcima za čuvanje tajnih podataka,
- Pravilnik o evidenciji tajnih podataka i izdatih sigurnosnih dozvola,
- Pravilnik o načinu uništavanja tajnih podataka,
- NATO sigurnosne regulative C-M (2002)49.

Sve osobe koje rade u NATO Centralnom registru su sigurnosno provjerene do nivoa VRLO TAJNO i posjeduju sigurnosnu dozvolu. Tajni dokumenti se registruju u knjigama evidencija prilikom prijema, kao i prilikom distribucije i rukovanja sa dokumentima.

Vrlo bitno je napomenuti da su i druge institucije i organi u BiH (OSA BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, SIPA i dr.), kao i svi drugi organi i institucije u BiH koje rukuju sa tajnim podacima obavezni da ispune NATO standarde u cilju implementacije navedenog Sigurnosnog sporazuma, kao i obaveza koje proizilaze iz Zakona o zaštiti tajnih podataka. Svi klasificirani dokumenti se u skladu sa Pravilnikom o evidencijama evidentiraju u odgovarajuće knjige evidencije. Uveden je jedinstven sistem evidentiranja svakog klasificiranog podatka.

U Misiji BiH pri NATO-u u Briselu formiran je podregistar, putem kojeg se u skladu sa NATO standardima vrši prijem, dostavljanje i dalji rad sa NATO tajnim podacima, odnosno isti podaci se dostavljaju u Centralni registar za NATO. Isto tako dostava tajnih

dokumenata vrši se u skladu sa utvrđenim standardima i procedurama od podregistra u Briselu do Centralnog registra za NATO u Sarajevo.

Planirane aktivnosti:

- Certifikovanje podregistara sa aspekta dokument sigurnosti.
- Redoviti kontrola nad primjenom postojećih propisa, dakle, nad načinom prijema, distribucije i rukovanja tajnim podacima.
- Daljnja obuka osoblja registara o načinu prijema, distribucije i rukovanja tajnim podacima.

4.5. Fizička sigurnost

U ovoj oblasti ostvarena je saradnja sa institucijama na svim nivoima državne organizacije u BiH u cilju implementacije NATO standarda koji tretiraju oblast fizičke sigurnosti, tj. u cilju implementacije odredbi NATO Direktive o fizičkoj sigurnosti AC/35-D/2001.

Izvršeno je unutarnje građevinsko uređenje i prilagođavanje prostorija Centralnog registra NATO tajnih podataka, koje zadovoljava sigurnosne NATO standarde. Isto tako nabavljena je sofisticirana sigurnosna oprema radi pune implementacije NATO standarda koji se odnose na čuvanje tajnih podataka.

Centralni registar NATO tajnih podataka je smješten u zgradi Parlamentarne Skupštine BiH, odnosno unutar službenih prostorija Ministarstva sigurnosti. Zaštita vanjskog ruba/perimetra zgrade je obezbijedena od strane Direkcije za koordinacije policijskih tijela BiH. Centralni registar se sastoji od prostorije za čuvanje informacija sa sigurnosnom klasifikacijom koja je u skladu sa odgovarajućim NATO zahtjevima, te prostorija za prijem i obradu NATO tajnih podataka kao što je opisano u NATO Direktivi o fizičkoj sigurnosti AC/35-D/2001-REV1. Svi primjenjivi standardi fizičke sigurnosti su sprovedeni za zonu Centralnog registra. Podregistri su uspostavljeni u Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu odbrane, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji-OSA, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i Misiji BiH pri NATO-u Brisel.

Posjete NATO NOS Inspeksijskog Tima su pokazale da, što se tiče Centralnog registra i podregistara, standardi fizičke sigurnosti su sprovedeni u skladu sa NATO standardima.

Planirane aktivnosti:

- Nakon usvajanja izmjena i dopuna Zakona o zaštiti tajnih podataka, kompletiranje legislative koja reguliše oblast fizičke sigurnosti, a koja je potpuno usklađena sa NATO i EU sigurnosnim standardima za ovu oblast,
- Uspostavljanje sistema kontinuiranog obučavanja sigurnosnih službenika u sigurnosnim područjima/podregistrima iz oblasti fizičke sigurnosti,
- Nastavak aktivnosti na daljem razvoju sistema i certifikaciji podregistara NATO tajnih podataka iz oblasti fizičke sigurnosti.

4.6. Industrijska sigurnost

Planirane aktivnosti:

- Kontinuirano vršiti obuku kadrova iz industrijske sigurnosti.
- Razviti industrijsku sigurnost u kompanijama koje rade sa tajnim podacima.

4.7. Cyber sigurnost

Na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 93. sjednici održanoj 8.3.2017. godine usvojio Odluku o određivanju Tima za odgovor na računarske incidente za institucije Bosne i Hercegovine (CERT) za tijela i institucije Bosne i Hercegovine, koja je objavljena u „Službenom glasniku BiH“ br. 25/17, čime je uspostavljen CERT i smješten u Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Republika Srpska je 2011. godine usvojila Zakon o informacionoj sigurnosti (Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 70/11). Zakonom se definišu osnovni postulati informacione sigurnosti, odnosno zaštita i pravovaljanost podataka u elektronskom obliku. Detaljnije se utvrđuju mjere i standardi informacione sigurnosti, zaštita podataka u institucijama RS kao i nadležna tijela za donošenje,

provođenje i nadzor mjera i standarda informacione sigurnosti. Shodno pomenutom zakonu, shodno navedenom zadatku, u Agenciji za informaciono društvo Republike Srpske uspostavljeno je Odjeljene za informacionu bezbjednost, tj. CERT RS, sa zadatkom koordinacije prevencije i zaštite od računarskih sigurnosnih incidenata te zaštite cyber infrastructure javnih organa, pravnih i fizičkih lica.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na 134. sjednici održanoj 11.1.2018. godine oformila Interrestornu radnu grupu za odgovor na računarske incidente Federacije Bosne i Hercegovine.

U nadležnim policijskim agencijama na entitetskom nivou uspostavljene su specijalizirane jedinice za borbu protiv cyber kriminala, koje se bave krivičnim djelima u visokotehnološkom, tj. cyber okruženju te obavljaju digitalnu forenziku. Digitalna forenzika računara i mobilnih telefona se osim u navedenim insitucijama obavlja i u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, Agenciji za forenzička ispitivanja i vještačenja, Policiji Brčko Distrikta, te u kantonalnim MUP-ovima.

Planirane aktivnosti:

- Institucionalno, tehničko i operativno jačanje CERT-a za institucije Bosne i Hercegovine;
- Kontinuirani rad na ostvarivanju strateških ciljeva CERT-a;
- Definisane načina komunikacije i koordinacije između nadležnih institucija za cyber sigurnosti u BiH i CERT timova u BiH, te u okviru ove komunikacije i saradnje razmotriti načine rješavanje problema donošenja strateških dokumenata iz oblasti cyber sigurnosti u Bosni i Hercegovini;
- Izrada Zakona o informacionoj sigurnosti i sigurnosti mrežnih i informacionih sistema institucija BiH;
- Izrada strateških okvira za cyber sigurnost.

4.8. Učešće Bosne i Hercegovine u Mirovnim misijama Ujedinjenih naroda i Civilnim misijama Evropske unije

Upućivanje policijskih službenika u operacije podrške miru je utvrđeno Zakonom o učešću pripadnika oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni glasnik BiH“, br. 14/2005), te Pravilnikom o postupku upućivanja pripadnika policijskih službi u Bosni i Hercegovini u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu, izboru i obuci, pravima, obavezama i odgovornostima, postupanju pripadnika policijskih službi tokom trajanja operacije podrške miru, o pravima, obavezama i odgovornostima komandanta kontigenta („Službeni glasnik BiH“, br. 93/2006) koji je donio ministar sigurnosti BiH.

Od 2000 do 2017. godine 308 policijskih službenika je učestvovalo u Mirovnim misijama Ujedinjenih naroda, od toga 51 žene (16.56 %).

Trenutno u misijama ima 38 policijskih službenika od toga 9 žena (23.68%), od toga u Mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu ima 27 policijskih službenika, od čega 5 žena, a u Mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Kipru ima 11 policijskih službenika, od čega 4 žene.

- Mirovna misija Ujedinjenih naroda na Kipru (UNFICYP) - od 2004. godine učestvovalo 56 policijskih službenika, od toga 12 žena;
- Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu (UNMISS) - od 2011. godine učestvovalo 109 policijskih službenika, od toga 20 žena;
- Mirovna misija Ujedinjenih naroda Sudan (UNMIS) - od 2006 do 2011. godine učestvovalo 19 policijskih službenika, od toga 4 žene;
- Mirovna misija Ujedinjenih naroda Liberija (UNMIL) - od 2004. godine učestvovalo 81 policijski službenik, od toga 11 žena;
- Mirovna misija Ujedinjenih naroda Haiti (MINISTAH) – od 2004. do 2006. godine učestvovalo je 12 policijskih službenika, od toga 3 žene;
- Mirovna misija Ujedinjenih naroda Istočni Timor (UNMISSET) – 2000. do 2005. godine učestvovalo 31 policijski službenik, od toga 1 žena.

Ekspertske (poluprofesionalne i profesionalne) pozicije u okviru različitih UN struktura:

- Afganistan – UNAMA – 2 policijske službenice, završeno

- Južni Sudan – UNMISS– 2 policijska službenika, završeno
- Gvineja Bisao UNIOGBIS – 1 policijski službenik (još uvijek raspoređen)
- Brindizi logistička baza UN-a – 1 policijski službenik (još uvijek raspoređen)
- Kongo – MONUSCO – 5 policijskih službenika od toga 1 žena (još uvijek raspoređeni)
- Kipar- UNFICYP– 1 policijski službenik, završeno
- Libija – UNSMIL - 1 policijska službenica, završeno
- Somalija- UNSOM – 2 policijska službenika završeno

Navedeni podaci se odnose samo na učešće policijskih službenika organa za sprovođenje zakona u BiH u UN misijama. Policijski i državni službenici iz Bosne i Hercegovine još uvijek ne učestvuju u civilnim misijama Evropske unije.

V PRAVNA PITANJA

5.1. Ustavni aspekti pristupa BiH NATO-u

Analizom relevantnih odredbi Ustava BiH, a prije svega odredbi člana III, IV i V može se zaključiti da u Ustav BiH ne ograničava pristupanje BiH NATO-u, niti sprječava slanje pripadnika Oružanih snaga u odgovarajuće vojne operacije, a posebno na osnovu odredbe člana 5. Sjevernoatlanskog ugovora, koja se odnosi na tzv. kolektivnu odbranu.

Odredbom člana III.1. Ustava BiH propisano je da je pitanje vanjske politike u nadležnosti BiH, a članom V.3. da je Predsjedništvo BiH, između ostaloga, nadležno za vođenje vanjske politike BiH, odnosno za traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima BiH nije član. Također, Predsjedništvo BiH je nadležno za vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora BiH, otkazivanje i, uz saglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora. Odredbom člana V.5. propisano je da svaki član Predsjedništva, po službenoj dužnosti, vrši funkciju civilnog zapovjednika Oružanih snaga BiH. U skladu sa odredbama člana III.5. pitanje odbrane je preuzeto u nadležnost BiH.

Pitanje upućivanja pripadnika Oružanih snaga trenutno je regulisano odredbama Zakona o upućivanju pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu.

Također, u Ustavu BiH ne postoje prepreke za zaključivanje ugovora o podrški (HNS), te su takvi ugovori već zaključeni sa određenim brojem međunarodnih organizacija.

5.2. Domaće zakonodavstvo

Analizom važećih propisanih nivoa vlasti u BiH, utvrđeno je da određena pitanja procesa pristupanja BiH u NATO, a posebno u vezi sa primjenom NATO/PfP SOFA-e nisu regulisana u domaćem zakonodavstvu, odnosno određena pitanja su nedovoljno regulisana, te je Vijeće ministara je donijelo odluku o produžavanju mandata Ekspertnog tima za izradu cjelovitog prijedloga u vezi primjene i provođenja PfP/NATO SOFA, koji je sačinio sveobuhvatni spisak zakonskih i podzakonskih akata čija je izmjena i dopuna potrebna radi dosljednog provođenja PfP/NATO SOFA, te isti putem NATO Koordinacijskog tima Vijeća ministara BiH dostavio Vijeću ministara na usvajanje. Navedeni spisak zakonskih i podzakonskih akata je od strane Ministarstva vanjskih poslova BiH dostavljen svim relevantnim institucijama radi pokretanja postupka izmjena i dopuna, odnosno donošenja novih zakonskih i podzakonskih akata. Također, Ekspertni tim je sačinio i Uputstvo o sprovođenju NATO/PfP SOFA-e na teritoriji BiH kojim je detaljnije regulisana primjena NATO/PfP SOFA-e na teritoriji BiH.

U narednom periodu nadležna ministarstva i institucije na nivou BiH će, u skladu sa utvrđenim spiskom zakona i podzakonskih akata koji traže usaglašavanje, pokrenuti aktivnosti na usklađivanju istih.

Proces usklađivanja zakona i podzakonskih akata sa pravnom legislativom NATO-a BiH namjerava provoditi u tijesnoj saradnji i koordinaciji sa relevantnim institucijama NATO-a, posebno koristeći mogućnosti dodatnih konsultacija u okviru „Intenziviranog dijaloga“ BiH – NATO.

TABELARNI DIO

I POLITIČKA I EKONOMSKA PITANJA

1.1. Vanjska i sigurnosna politika

1.1.1. Odnosi BiH sa NATO Savezom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.1.1.	Ispunjenje svih obaveza proisteklih ulaskom BiH u NATO program „Partnerstvo za mir“ (PfP) i nastojanja za pristupanje MAP-u		
Akcija 1	Izrada, implementiranje i ažuriranje Godišnjeg nacionalnog programa	2019-2020	Potrebna NATO ekspertna pomoć
Akcija 2	Implementiranje MAP uslova iz Tallina-knjiženje perspektivnih lokacija OS BiH ³⁵	2019-2020	Ne
Akcija 3	Učešće u procesu Plana i revizije i ispunjenje Partnerskih ciljeva proisteklih iz PARP-a	2019-2020	Potrebna NATO ekspertna pomoć
Akcija 4	Implementiranje PfP SOFA ³⁶	2019-2020	Potrebna

³⁵ Akcija razvijena i u dijelu II Odbrambena i vojna pitanja

			NATO ekspertna pomoć
Akcija 5	Implementiranje NATO komunikacijske strategije ³⁷	2019-2020	Potrebna NATO pomoć
Akcija 6	Organiziranje i kordiniranje „mreže“ eksperata BiH koji učestvuju u radu pojedinih NATO komiteta ³⁸	2019-2020	Ne
Akcija 7	Poboljšanje institucionalnih kapaciteta BiH u saradnji sa NATO	2019-2020	Ne
Akcija 8	Osiguranje efikasne interresorne saradnje i koordinacije aktivnosti ministarstava i institucija BiH putem NATO Koordinacijskog tima VM BiH, u cilju implementacije obaveza BiH koje proističu iz članstva u PFP	kontinuirano	Ne
Akcija 9	Nastavak efikasne saradnje sa NATO Štabovima u Briselu i Sarajevu	kontinuirano	Ne
Cilj 1.1.1.2.	Nastaviti korištenje mehanizma saradnje sa NATO-om u okviru MAP-a		
Akcija 1	Nastavak saradnje u okviru programa Nauka za mir i sigurnost	kontinuirano	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Nastavak periodičnih konsultacija po pojedinim poglavljima „Inicijalnog dokumenta za diskusiju-IDP“ (opcionalno)	2019-2020	Ne
Akcija 3	Zaključenje aktuelnog ANP (opcionalno)	2020	Ne

³⁶ 10.05.2012 SM BIH usvojio listu zakonskih i podzakonskih akata, čije su izmjene potrebne u cilju omogućavanja potpune implementacije PFP SOFA-e. Za detaljnije informacije takođe viditi tabelarni dio 5.2. „Domaće zakonodavstvo“.

³⁷ Akcenat će biti na unaprjeđenju sistema informiranja građana o NATO integracionom procesu kroz medijske nastupe i pokretanje web stranice NKT-a.

³⁸ Nastavljene su aktivnosti nominiranja eksperata iz ministarstava BiH za određen broj NATO komiteta, čime je osiguran kontinuitet učešća u cilju kvalitetnog predstavljanja BiH u NATO.

1.1.2. Odnosi BiH sa Evropskom unijom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.2.1.	Unaprjeđenje procesa integracije u EU		
Akcija 1	Koordinacija u procesu evropskih integracija	Kontinuirano	Ne
Akcija 2	Program integriranja BiH u Evropsku uniju	* ³⁹	Ne
Akcija 3	Izvještavanje o napretku BiH u procesu evropskih integracija	Kontinuirano	Ne
Akcija 4	Priprema za pregovore o pristupanju BiH EU	Kontinuirano	Ne
Akcija 5	Implementacija Odluke o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU	Kontinuirano	Ne
Akcija 6	Rad u radnim grupama za izradu propisa koji su predmet usklađivanja	Kontinuirano	Ne
Akcija 7	Koordinacija aktivnosti TAIEX-a	Kontinuirano	Ne
Akcija 8	Razvijanje funkcionalne koordinacije na usklađivanju pravnog sistema BiH sa <i>acquis-em</i>	Kontinuirano	Ne
Akcija 9	Uspostavljanje Pravnog informacionog sistema Bosne i Hercegovine (PIS BiH)	Kontinuirano	Ne
Akcija 10	Analiza i razvoj okvira za korištenje IPA II u BiH skladu sa IPA II regulativom	Kontinuirano	Ne
Akcija 11	Podrška i koordinacija korištenja državnog programa IPA II	Kontinuirano	Ne
Akcija 12	Koordinacija učešća BiH i operativni rad na implementaciji novih šest programa teritorijalne saradnje 2014-2020 (IPA II)	Kontinuirano	Ne
Akcija 13	Podrška i koordinacija korištenja pomoći u okviru Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF)	Kontinuirano	Ne
Akcija 14	Praćenje učešća BiH u programima EU i pružanje podrške institucijama u BiH u pogledu učešća u ovim programima	Kontinuirano	Ne

³⁹ *Glavni preduslovi za izradu Programa integrisanja Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju su politička saglasnost za izradu ovog programskog dokumenta, korištenje tijela u mehanizmu koordinacije za odgovarajuće faze u radu institucija na ovom dokumentu, te korištenje jedinstvenog informacijskog sistema.

Akcija 15	Koordinacija aktivnosti vezano za učešće BiH u provedbi Višedržavnog programa IPA	Kontinuirano	Ne
Akcija 16	Koordinacija učešća BiH, sa aspekta institucije nadležne za upravljanje sa EU pomoći odnosno Državnog IPA koordinatora, u provedbi SEE 2020, EU strategija za Dunavsku i Jadransko-jonsku makroregiju, te u drugim regionalnim inicijativama	Kontinuirano	Ne
Akcija 17	Realizacija aktivnosti predviđenih ulogom projektnog partnera u strateškim projektima Adrion FP i Panoramed	Kontinuirano	Ne
Akcija 18	Koordinacija aktivnosti vezano za usklađivanje bilateralnih programa pomoći namijenjenih BiH za potrebe EU pretpripravnih procesa sa IPA II programom pomoći	Kontinuirano	Ne
Akcija 19	Planiranje i provedba aktivnosti koje podrazumijevaju učešće civilnog društva za potrebe planiranja i programiranja IPA II	Kontinuirano	Ne
Akcija 20	Podrška, osiguranje i neposredna implementacija aktivnosti monitoringa i evaluacije za projekte iz IPA I i IPA II pod direktnim režimom implementacije	Kontinuirano	Ne
Akcija 21	Osiguranje podrške procesu monitoringa u okviru izabranih sektora kao dio sveukupnih aktivnosti na primjeni sektorskog pristupa u procesu programiranja, provođenja, monitoringa i kontrole korištenja EU fondova za IPA II	Kontinuirano	Ne
Akcija 22	Koordinacija procesa prevođenja dokumenata relevantnih za proces EI	Kontinuirano	Ne
Akcija 23	Razvijanje i uvođenje sistema koordinacije procesa prevođenja propisa u BiH na engleski jezik	Kontinuirano	Ne
Akcija 24	Izgradnja prevodilačkih kapaciteta potrebnih za proces EI	Kontinuirano	Ne
Akcija 25	Komuniciranje, promocija i informiranje javnosti o općim i specifičnim temama iz procesa pridruživanja i pristupanja EU	Kontinuirano	Ne
Akcija 26	Unapređenje kompetencija državnih službenika u BiH i drugih uključenih u proces europskih integracija za poslove koji iz njega proizlaze	Kontinuirano	Ne

1.1.3. Odnosi sa susjedima

1.1.3.1. Odnosi sa Crnom Gorom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.3.1.1	Poboljšanje bilateralne saradnje sa Crnom Gorom		
Akcija 1	Nastavak intenzivnog političkog dijaloga sa Crnom Gorom kroz realizaciju bilateralnih susreta i posjeta visokih zvaničnika	2019-2020	Ne
Akcija 2	Iniciranje zaključivanja preostalih bilateralnih ugovora u cilju unaprjeđenja ekonomske, kulturne, političke i sigurnosne saradnje; nastojati da se završi neophodna procedura i potpiše sporazum o granici i ugovor o izručenju između BiH i Crne Gore	2019-2020	Ne
Akcija 3	Održavanje bilateralnih i političkih konsultacija između ministarstava vanjskih poslova, a na osnovu potpisanog protokola o saradnji MVP BiH i MVP CG	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Organizacija susreta između resornih ministarstava, radnih i stručnih tijela i komisija, u cilju rješavanja pitanja od zajedničkog interesa i poboljšanja sveukupne saradnje dvije zemlje	kontinuirano	Ne
Akcija 5	Unaprjeđenje sveukupne privredne saradnje između dvije zemlje	2019-2020	Ne

1.1.3.2. Odnosi sa Republikom Hrvatskom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.3.2.1	Poboljšanje bilateralne saradnje sa Republikom Hrvatskom		
Akcija 1	Nastavak intenzivnog političkog dijaloga sa Republikom Hrvatskom kroz realizaciju	2019-2020	Ne

	bilateralnih susreta i posjeta visokih zvaničnika.		
Akcija 2	Iniciranje zaključivanja preostalih bilateralnih ugovora u cilju unaprjeđenja ekonomske, kulturne, političke i sigurnosne saradnje	2019-2020	Ne
Akcija 3	Održavanje bilateralnih i političkih konsultacija između ministarstava vanjskih poslova	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Organizacija susreta između resornih ministarstava, radnih i stručnih tijela i komisija ,u cilju rješavanja pitanja od zajedničkog interesa	kontinuirano	Ne
Akcija 5	Nastavak aktivnosti na rješavanju otvorenih graničnih pitanja sa Republikom Hrvatskom uključujući i pravo pristupa Bosne i Hercegovine otvorenom moru	2019-2020	Ne
Akcija 6	Nastavak aktivnosti na planu rješavanja drugih otvorenih pitanja sa RH (kao što su: Sporazum o Luci Ploče, imovinsko-pravni odnosi i dr.)	2019-2020	Ne
Akcija 7	Unaprjeđenje sveukupne privredne saradnje između dvije zemlje	2019-2020	Ne
Akcija 8	Nastavak saradnje sa RH u procesu evropskih i evroatlanskih integracija	2019-2020	Ne

1.1.3.3. Odnosi sa Republikom Srbijom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.3.3.1	Poboljšanje bilateralne saradnje sa Republikom Srbijom		
Akcija 1	Nastavak intenzivog političkog dijaloga sa Republikom Srbijom kroz realizaciju bilateralnih susreta i posjeta visokih zvaničnika	2019-2020	Ne
Akcija 2	Iniciranje zaključivanja preostalih bilateralnih ugovora u cilju unaprjeđenja ekonomske, kulturne, političke i sigurnosne saradnje	kontinuirano	Ne
Akcija 3	Održavanje bilateralnih i političkih konsultacija između ministarstava vanjskih poslova	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Organizacija susreta između resornih ministarstava, radnih i stručnih tijela i komisije, u cilju rješavanja pitanja od zajedničkog interesa	2019-2020	Ne

Akcija 5	Nastavak aktivnosti na rješavanju otvorenih graničnih pitanja sa Republikom Srbijom	2019-2020	Ne
Akcija 6	Unaprjeđenje sveukupne privredne saradnje između dvije zemlje	2019-2020	Ne

1.1.4. Regionalna saradnja

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.4.1.	Promoviranje regionalnog dijaloga, stabilnosti, dobrosusjedskih odnosa i saradnje		
Akcija 1	Održavanje sastanaka Foruma i Komiteta	2019-2020	Ne
Akcija 2	Održavanje sastanaka MARRI prijatelja – diplomatski brifing (održava se početkom godine) – prezentiranje godišnjeg Plana aktivnosti MARRI inicijative međ. organizacijama i predstavnicima diplomatskog kora	2019-2020	Ne
Akcija 3	Uspostava MARRI mreže – uspostava mreže stručnjaka i kontakt osoba za saradnju u oblasti radne migracije	2019-2020	Ne
Akcija 4	Održavanje sastanaka MARRI mreža – održavanje periodičnih sastanaka stručnjaka/članova uspostavljenih mreža za borbu protiv trgovine ljudima	2019-2020	Ne
Akcija 5	Saradnja sa zemljama regiona u sprovođenju Sporazuma o slobodnoj trgovini u srednoj Evropi (CEFTA)	2019-2020	Ne
Akcija 6	Održavanje seminara i radionica – najmanje jedan seminar o statistici migracija u skladu sa EUROSTAT-om i organiziranje četiri radionice u skladu sa predloženim prioritetima i implementacijom projekta	2019-2020	Ne
Akcija 7	Nastavak političkog dijaloga u Savjetu za regionalnu saradnju (RCC), te pružanje pomoći radu Sekretarijatu RCC	kontinuirano	Ne
Akcija 8	Imenovanje nacionalnih koordinatora za pojedine regionalne inicijative i formiranje tijela za koordinaciju aktivnosti subjekata iz BiH za učešće u regionalnim inicijativama	kontinuirano	Ne
Akcija 9	Ispunjavanje obaveza po sporazumu „Bečki dokumenti 1999“ (OSCE) – razmjena vojnih informacija	kontinuirano	Ne
Akcija 10	Ispunjavanje preuzetih obaveza kroz sporazum „Otvorena neba“	kontinuirano	Ne

Akcija 11	Aktivno učešće BiH u aktivnostima Američko-jadranske povelje (Albanija, Makedonija, Crna Gora, BiH, Hrvatska i SAD).	2019-2020	Ne
Akcija 12	Priprema i izdavanje publikacije MARRI RC (elektronske, štampane publikacije, periodični newsletter)	2019-2020	Ne
Akcija 13	Održavanje bilateralnih sastanaka sa stručnjacima i predstavnicima raznih međunarodnih organizacija i drugim strankama koje pokazuju interes za aktivnosti MARRI inicijative ili za posjet RC u Skoplju	kontinuirano	Ne

1.1.5. Međunarodne političke organizacije

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.5.1.	Poboljšati sveukupnu saradnju sa međunarodnim političkim organizacijama sa ciljem afirmiranja BiH u svijetu i ispunjenja vanjsko-političkih ciljeva BiH		
Akcija 1	Učešće u multilateralnim aktivnostima u sklopu sistema OUN, VE, OSCE i drugih međunarodnih organizacija.	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Intenziviranje aktivnosti na zaštiti kulturno-historijskog nasljeđa BiH u saradnji sa UNESCO	kontinuirano	Ne
Akcija 3	Realizacija planiranih aktivnosti za VE: a) Praćenje implementacije presude Evropskog suda za ljudska prava "Sejdic-Finci" protiv BiH b) Imenovanje predstavnika BiH u komitetima Vijeća Evrope: <ul style="list-style-type: none"> • Sudije BiH u Evropskom sudu za ljudska prava 	2019-2020	Ne

	<ul style="list-style-type: none"> • Venecijanskoj komisiji, • Evropskoj komisiji za sprječavanje mučenja (CPT), • Evropskoj komisiji za borbu protiv rasizma (ECRI), • Savjetodavni komitet Okvirne konvencije za zaštitu ljudskih prava 		
Akcija 4	Ispunjavanje međunarodnih obaveza koje proizilaze iz članstva u međunarodnim instrumentima.	kontinuirano	Ne

1.1.6. Međunarodne ekonomske i finansijske institucije

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.6.1	Poboljšati sveukupnu saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama sa ciljem intenziviranja privrednog rasta i razvoja		
Akcija 1	Nastavak reformi koje su potrebne za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravilima i obavezama WTO	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Kontinuirano unaprjeđenje saradnje sa Svjetskom bankom (WB), Međunarodnim monetarnim fondom (IMF), Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), Evropskom investicijskom bankom (EIB) i njihovim specijaliziranim institucijama, kao i pristupnim fondovima EU	kontinuirano	Ne

1.1.7. Odnosi BiH sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.3.1.	Postizanje postavljenih ciljeva nadležnih institucija u procesu procesuiranja KD Ratnog zločina		
Akcija 1	Usvajanje i provođenje Revidirane Strategije za rad na predmetima ratnih zločina ⁴⁰	U skladu sa rokovima predviđenim u Strategiji	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 2	Kontrola nad implementacijom Odluke o privremenim mjerama zamrzavanja fondova i ekonomskih sredstava lica optuženih pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju, koja su nedostupna tom sudu	kontinuirano	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 3	Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina pred Sudom BiH i Tužilaštvom BiH, a ostale predmete pred pravosudnim organima entiteta i Brčko distrikta	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 4	Redovno ažuriranje evidencija o svim predmetima ratnih zločina koji se nalaze pred BH pravosuđem na nivou Suda i Tužilaštva BiH;	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 5	Osigurati efikasno upravljanje predmetima ratnih zločina, odnosno njihovo raspoređivanje između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, koje će omogućiti procesuiranje u zadatom vremenskom periodu;	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE

⁴⁰ U narednom periodu Ministarstvo sigurnosti BiH će nastaviti aktivno participirati u implementaciji Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina BiH

Akcija 6	Dodatno ojačati kapacitete pravosuđa i policije u čitavoj BiH za rad na predmetima ratnih zločina;	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 7	Nastaviti obezbjeđivati i unapređivati zaštitu, podršku i isti tretman svih žrtava i svjedoka u postupcima pred svim sudovima u BiH;	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE
Akcija 8	Poboljšati ostvarenu saradnju sa zemljama u regiji po pitanju predmeta ratnih zločina u cilju napretka u cijelom regionu;	do 2023	Trenutna pomoć UNDP,CE; OSCE

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.3.1.	Saradnja sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju i Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove		
Akcija 1	Ostvarivanje potpune saradnje sa Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove	kontinuirano	

1.1.8. Stanje u pogledu kontrole naoružanja i vojne opreme

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.8.1.	Implementiranje strategije o SALW		
Akcija 1	Provođenje akcija na jačanju svijesti građana o negativnim posljedicama upotrebe SALW	kontinuirano	Trenutna pomoć UNDP
Akcija 2	Implementacija projekata prikupljanja SALW	kontinuirano	Trenutna pomoć UNDP, potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Razvoj kapaciteta za uništavanje viška oružja i nestabilne municije	kontinuirano	Trenutna pomoć donatorskih zemalja, potrebna pomoć NATO
Cilj 1.1.8.2.	Unapređenje legislative iz oblasti SALW-a		
Akcija 1	Harmonizacija Zakona o oružju sa direktivama EU	kontinuirano	Trenutna pomoć UNDP, EC, EUFOR, OHR

Akcija 2	Uspostavljanje Centralnog registra o kretanju oružja i vojne opreme	kontinuirano	Trenutna pomoć UNDP
Cilj 1.1.8.3.	Jačanje državne infrastrukture u borbi protiv nelegalne trgovine SALW		
Akcija 1	Jačanje saradnje između institucija u BiH u borbi protiv proliferacije SALW	kontinuirano	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Obuka službenika institucija BiH uključenih u borbu protiv proliferacije SALW	kontinuirano	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Uspostavljanje regionalne saradnje u borbi protiv nelegalne trgovine SALW	kontinuirano	Ne

1.1.9. Stanje u oblasti deminiranja

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.9.1.	Provođenje Strategije protivminskog djelovanja BiH			
Akcija 1	Do 2019. godine eliminisati 1/3 ukupne minski sumnjive opasne površine u BiH generalnim/netehničkim izviđanjem i tehničkim metodama i potpuno eliminisati sumnjive opasne površine potencijalno zagađene kasetnom municijom.	MCP/ BHM ⁴¹	kontinuirano do 2020.	
Cilj 1.1.9.2.	Osigurati uslove za kontinuirano i efikasno sprovođenje operacija humanitarnog deminiranja, u skladu sa potrebama zemlje, neophodnim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima i uz visok nivo osiguranja kvaliteta			
Akcija 1	Do 2019. godine eliminisati sumnjivu opasnu površinu I i II kategorije kroz generalno/netehničko, tehničko izviđanje i čišćenja mina.	MCP/ BHM	kontinuirano do 2020.	
Akcija 2	Kontinuirano unaprijeđivati Standarde za uklanjanje mina i Standardne operativne procedure, u skladu sa međunarodnim standardima za protivminsko djelovanje (IMAS) i na osnovu pozitivnih iskustava iz prakse.	MCP/ BHM	kontinuirano do 2020.	
Akcija 3	U periodu 2016–2017. godina Centar za uklanjanje mina u BiH će izvršiti pripremu novih i reviziju postojećih Akcionih Planova protivminskog djelovanja za opštine ugrožene minama/ESZR u BiH.	MCP/ BHM	do 2020.	
Akcija 4	Implementirati strategiju i operativne planove deminerskih kapaciteta Oružanih snaga BiH i civilnih zaštite u BiH.	MCP/ BHM	kontinuirano do 2020.	

⁴¹ Ministarstvo civilnih poslova BiH/Centar za uklanjanje mina u BiH

1.1.9.3.	Osigurati uslove za stabilno i kontinuirano finansiranje Strateškog plana protivmiskog djelovanja			
Akcija 1	Osigurati uslove i podsticati redovno i blagovremeno raspisivanje tendera za poslove humanitarnog deminiranja prije pocetka deminerske sezone.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	
Akcija 2	Razvijati i podrzavati kapacitete za provođenje odnosa sa donatorima.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	
Cilj 1.1.9.4.	Preduzimanjem opsežnih mjera upozoravanja na mine ESZR/kasetnu municiju, bitno smanjiti nivo opasnosti od mina po stanovništvo			
Akcija 1	Osigurati da se upozoravanje na mine provodi u svim ugroženim zajednicama i/ili opštinama kao dio integralnih i posebnih projekata, projekata vraćanja površine (Land Release) ili akcionih planova protivmiskog djelovanja ugroženih opština.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	Trenutno postoji pomoć EUFOR-a u realizaciji aktivnosti upozoravanja na mine, prvenstveno u osnovnim školama.

Akcija 2	Osigurati da se upozoravanje na mine kao i aktivnosti hitnog i trajnog obilježavanja provode u svim ugroženim zajednicama i/ili opštinama kroz operacije generalnog/netehničkog izviđanja kao i kroz projekte akreditovanih organizacija na principima povezivanja sa zajednicom.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	
Akcija 3	Kontinuirano podržavati obrazovni sistem u BiH u cilju obuhvatanja predškolske i školske djece programom upozoravanja na mine.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	
Akcija 4	Unaprijeđivati sistem planiranja, koordinacije, stručnog nadzora i izvještavanja svih aktera koji su uključeni u provođenje programa upozoravanja na mine.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	
Cilj 1.1.9.5.	Osigurati uslove za potpuno uključivanje žrtava mina u društvenu zajednicu, kroz razvoj sveobuhvatnog programa pomoći, koji podrazumijeva pružanje medicinskih, socijalnih i ostalih stručnih usluga.			
Akcija 1	Podrška razvoju održivog sistema medicinske i socijalne pomoći, kao i aktivnosti na integraciji i zapošljavanju žrtava mina, kroz realizaciju projekata vladinih, NVO i drugih organizacija.	MCP/ BHMACH	kontinuirano	
Akcija 2	Raditi na unaprjeđenju koordinacije između svih vladinih i nevladinih institucija na polju pomoći žrtvama od mina. Unaprijediti propise za jasnije definisanje obaveza i prava svih učesnika u pomoći žrtvama od mina.	MCP/ BHMACH	kontinuirano	
Akcija 3	Unaprijediti način prikupljanja i pohranjivanja podataka u sistem BHMAIS.	MCP/ BHMACH	kontinuirano	
Akcija 4	Usklađivanje i unaprjeđenje zakona i propisa koji reguliraju prava žrtava od mina.	MCP/ BHMACH	kontinuirano	
Cilj 1.1.9.6.	U skladu sa potrebama i stečenim iskustvima iz prakse, unaprjeđivati operativnu efikasnost i sigurnost protivminskog djelovanja			
Akcija 1	Uspostavljati stručnu saradnju s odgovarajućim domaćim i stranim institucijama radi unaprjeđivanja protivminskog djelovanja.	MCP/ BHMACH	kontinuirano do 2020.	

Akcija 2	Stalno vršiti stručno usavršavanje kadrova u skladu s razvojem protivminskog djelovanja u BiH i novim tehnološkim dostignućima u svijetu.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	
Akcija 3	Aktivno angažovati domaće i strane eksperte za realizaciju projekata na istraživanju i razvoju protivminskog djelovanja u BiH	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	
Akcija 4	Permanentno vršiti obuku kadrova i usklađivati unutrašnje procedure u cilju uvođenja ISO standarda.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	Trenutno postoji logistička pomoć EUFOR-a u organizovanju obuka iz domena upozoravanja na mine.
Akcija 5	U cilju omogućavanja odvijanja operativnih aktivnosti Centra za uklanjanje mina u BiH tokom trajanja strateškog plana, permanentno vršiti obnavljanje materijalno tehničkih sredstava.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	Potrebna pomoć NATO u realizaciji akcije.
Cilj 1.1.9.7.	Stalno unaprjeđenje komunikacije u cilju implementacije Strategije i uz obavezu promovisanja načela ratifikovanih međunarodnih Konvencija, postignutih rezultata i iskustava BiH			
Akcija 1	Unaprjeđenje saradnje sa medijima, lokalnim zajednicama i nevladinim sektorom, u cilju širenja poruka i podizanja svjesnosti o PMD.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	
Akcija 2	Redovno organizovati sastanke Odbora donatora u cilju prezentacije rezultata, te osiguranja i povećanja povjerenja i podrške donatora.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	.
Akcija 3	Kontinuirano obilježavanje važnih datuma iz protivminskog djelovanja i organiz. međ. simpozijuma o progresu protivminskog djelovanja u BiH.	MCP/ BHMAC	kontinuirano do 2020.	

1.1.10. Učešće u CSBMs i kontroli naoružanja⁴²

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.1.10.1.	Ispunjavanje obaveza BiH koje se tiču kontrole naoružanja i razoružanja i implementacije obuhvaćenih međunarodnim dokumenatima koji reguliraju ova oblast		
Akcija 1	Saradnja sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA): Kadrovske osposobljavanje i jačanje kapaciteta Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH.	2019-2020	Ne
Akcija 2	Izrada podzakonskih propisa iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti, propisa o upravljanju radioaktivnim otpadom i propis o sigurnom transportu radioaktivnih materijala u skladu sa međunarodnim standardima IAEA i direktivama EURATOM-a	2019-2020	Ne
Cilj 1.1.10.2.	Aktivnosti BiH u kontekstu ispunjavanja obaveza prema Konvenciji o kasetnoj municiji (CCM)		
Akcija 1	Realizacija aktivnosti tokom perioda u kom je BiH koordinator po pitanju pomoći nastradalim	2019-2020	Ne

⁴² Implementacija međunarodnih vojnih sporazuma “Bečki dokumenti 1999” i “Otvorena neba” pojašnjena je u tabelarnom dijelu 1.1.4. “Regionalna saradnja”

1.1.11. Upravljanje krizama i planiranje odgovora na vanredne situacije

1.2. Unutrašnja politika

1.2.1. Ljudska prava i zaštita manjina

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.1.1.	Programiranje zaštite ljudskih prava i zaštite manjina			
Akcija 1	Pripremiti Prijedloge programa rada Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH za period 2017-2019. g.	MLJPI ⁴³	2019-2020	
Akcija 2	Kreiranje i punjenje baze podataka Ministarstva, njeno popunjavanje i ažuriranje podacima iz općina i regionalnih centara. Baza će sadržava podatke o broju izbjeglica i raseljenih lica, obnovljenim kućama povratnika. Baza će sadržavati i rezultate popisa Roma u BiH	MLJPI	2019-2020	Pomoć putem projekta kojeg finansira EK
Akcija 3	Udruživanje finansijskih sredstava Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Federacije BiH i Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH u Fond za povratak BiH s ciljem finansiranja zajedničkih projekata koji proizilaze iz Revidirane strategije za implementaciju Aneksa VII DMS.	MLJPI	2019-2020	
Akcija 4	Izrada i donošenje projekata održivog povratka od strane Državne komisije za izbjeglice i raseljene osobe BiH, a koji su usmjereni na završetak procesa elektrifikacije povratničkih kuća, obnova komunalne i socijalne infrastrukture	MLJPI	2019-2020	
Cilj 1.2.1.2.	Implementacija zaštite ljudskih prava i zaštite manjina			

⁴³ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

Akcija 1	Obnova povratničkih kuća ili stanova na teritoriji BiH. Zatvaranje kolektivnih centara.	MLJPI	2019-2020	Projekti se finansiraju jednim dijelom iz donatorskih, a drugim iz kreditnih sredstava
Akcija 2	Monitoring procesa održivog povratka i preduzimanje mjera i aktivnosti na povratku svih raseljenih lica na predratna mjesta življenja.	MLJPI	2019-2020	
Akcija 3	Prikupljanje podataka, praćenje i provođenje svih preuzetih međunarodnih konvencija o zaštiti ljudskih prava; praćenje i realizacija obaveza po pitanju zaštite izbjeglica u BiH iz drugih država koje imaju dozvolu boravka i status izbjeglice u BiH, bez obzira da li su smješteni u Izbjegličko-prihvatni ili Readmisioni centar Salakovac ili se nalaze u drugim oblicima smještaja	MLJPI	2019-2020	
Akcija 4	Saradnja sa vjerskim zajednicama koje djeluju u BiH i Međureligijskim vijećem BiH	MLJPI	2019-2020	MLJPI svake godine izdvaja novac za rad Međureligijsko g vijeća
Akcija 5	Uspostavljena saradnja sa lokalnim zajednicama i zavodima za zapošljavanje, te zavodima za javno zdravstvo s ciljem nastavka provođenja projekata stambenog zbrinjavanja, zapošljavanja i zdravstvene zaštite Roma	MLJPI	2019-2020	
Akcija 6	Jačanje ravnopravnosti polova u BiH i; poduzimanje aktivnosti za veću zastupljenost žena u parlamentima i izvršnim organima; Implementacija FIGAP projekta, implementacija Rezolucije UN 1325 „Žene mir sigurnost“, realizacija aktivnosti na sprečavanju nasilja nad ženama u porodici i mobinga na radnom mjestu;	MLJPI	2019-2020	Potrebna ekspertska pomoć VE

Akcija 7	Saradnja sa nevladinim organizacijama na jačanju ljudskih prava i prava djece; poduzimanje mjera i aktivnosi na prevenciji i maloljetničke delikvencije; unaprijeđenje ostvarivanja prava djeteta; unaprijeđenje zaštite osoba sa invaliditetom	MLJPI	2019-2020	
Akcija 8	Zaštita ljudskih prava lica lišenih slobode i lica na izdržavanju zatvorskih kazni u BiH	MLJPI	2019-2020	
Akcija 9	Saradnja sa vjerskim zajednicama, Međureligijskim Vijećem BiH, Crvenim krstom/križom BiH i Institutom za nestala lica BiH na ostvarivanju zakonskih nadležnosti	MLJPI	2019-2020	
Akcija 10	Kreiranje politike Bosne i Hercegovine prema iseljeništvu	MLJPI	2019-2020	
Cilj 1.2.1.3.	Promocija ravnopravnosti polova u BiH			
Akcija 1	Podrška Agenciji za ravnopravnost polova i Gender centrima	MLJPI	2019-2020	
Akcija 2	Poduzimanje aktivnosti za veću zastupljenost žena u parlamentima i izvršnim organima	MLJPI	2019-2020	
Akcija 3	Implementacija FIGAP projekta	MLJPI	2019-2020	
Akcija 4	Implementacija Rezolucije UN 1325 „Žene, mir sigurnost“,	MLJPI	2019-2020	
Akcija 5	Realizacija aktivnosti na sprečavanju nasilja nad ženama u porodici i mobinga na radnom mjestu	MLJPI	2019-2020	
Akcija 6	Unaprijeđenje spolnog balansa u sigurnosnom i odbrambenom sektoru	MLJPI	2019-2020	

1.2.2. Sektor pravde

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.2.1.	Nezavisnost pravosuđa i usklađenost zakona i sudske prakse u BiH		
Akcija 1	Konsolidovanje funkcija VSTV	2014-2020	
Akcija 2	Reforma žalbenog sistema Suda BiH, u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 2. Protokola) i mišljenjem Venecijanske komisije	2014-2020	
Akcija 3	Usklađivanje Zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija	2014-2020	
Akcija 4	Unapređenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH	2014-2020	
Akcija 5	Uspostavljanje usklađenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH	2014-2020	
Cilj 1.2.2.2.	Efikasnost i efektivnost pravosudnih institucija u BiH		
Akcija 1	Provesti odgovarajuće mjere sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta u izvršnom postupku	2014-2020	
Akcija 2	Rekonstrukcija i informatizacija pravosudnih institucija u BiH i veća ujednačenost u načinu upravljanja sudovima	2014-2020	
Akcija 3	Provođenje odgovarajućih mjera sa ciljem smanjenja zaostalih predmeta u izvršnom postupku	2014-2020	
Akcija 4	Povećanje efikasnosti istraga u krivičnom postupku u BiH	2014-2020	
Akcija 5	Unapređenje sistema alternativnog rješavanja sporova u BiH	2014-2020	
Akcija 6	Rasterećenje pravosudnih institucija u BiH izmještanjem pojedinih postupaka i prenosa	2014-2020	

	ovlaštenja		
Akcija 7	Praćenje primjene zakona o sudovima, tužilaštvima i svih procesnih zakona	2014-2020	
Akcija 8	Osiguranje organizacionih, infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad pravosudnih institucija u BiH	2014-2020	
Akcija 9	Unapređenje vještina rukovođenja pravosudnim institucijama u BiH	2014-2020	
Akcija 10	Unapređenje sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika	2014-2020	
Akcija 11	Unapređenje i usklađivanje statusa zaposlenog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH	2014-2020	
Cilj 1.2.2.3.	Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH		
Akcija 1	Unapređenje poštivanja standarada profesionalne etike i integriteta	2014-2020	
Akcija 2	Unapređenje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija u BiH	2014-2020	
Akcija 3	Modernizacija i ujednačavanje programa polaganja pravosudnih ispita u BiH	2014-2020	
Akcija 4	Unapređenje unutrašnje organizacije pravosudnih institucija u BiH, procedura, znanja i vještina za dosljednu primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH	2014-2020	
Akcija 5	Unapređenje obuka nosilaca pravosudnih funkcija u BiH	2014-2020	
Cilj 1.2.2.4.	Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH		
Akcija 1	Unapređenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima usluga i javnosti	2014-2020	
Akcija 2	Unapređenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti	2014-2020	

1.2.3. Reforma policije

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.4.2.1.	U potpunosti implementirati prvu fazu reforme policije		
Akcija 1	Uspostava <i>disaster/recovery site</i> -a (udaljene lokacije za oporavak od katastrofa) za Sistem elektronske razmjene podataka.	2019-2020	Projekat IPA 2015
Akcija 2	Unapređenje sistema elektronske razmjene podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava	2019-2020	

1.2.4. Borba protiv korupcije

Cilj 1.2.4.1.	Borba protiv korupcije		
Akcija 1	Implementacija Strategije za borbu protiv korupcije za period 2015 - 2019. godina i Akcioni plan za njenu provedbu	2019-2020	Ne
Akcija 2	Uspostaviti tijela za sprječavanje korupcije odgovarajućim na nivoima vlasti gdje to nije učinjeno i osigurati međusobnu saradnju i funkcionisanje uz koordinaciju Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK)	2019-2020	Ne
Akcija 3	Pristupiti izradi planova za borbu protiv korupcije za period 2018 - 2019. godina	2019-2020	Ne
Akcija 4	Pristupiti izradi inoviranih planova integriteta	2019-2020	Ne
Akcija 5	Poboljšati normativni okvir vezano za antikorupcione zakone	2019-2020	Ne

1.2.5. Borba protiv organizovanog kriminala

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.5.1.	Borba protiv organiziranog kriminala		
Akcija 1	Provođenje Strategije za borbu protiv organizovanog kriminala u BiH (2017-2020)	2019-2020	Ne
Akcija 2	Izrada Procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma	2019	Ne
Akcija 3	Izrada i provođenje Akcionog plana za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u BiH (2018-2022)	2019-2020	Ne
Akcija 4	Provođenje Strategije za borbu protiv organizovanog kriminala u BiH (2017-2020)	2019-2020	Ne
Akcija 5	Izrada Prijedloga Državnog akcionog plana borbe protiv zloupotrebe opojnih droga za period 2018-2023.	Decembar 2019	MS

1.2.6. Borba protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
1.2.6.	Borba protiv trgovine ljudima i nezakonitih migracija		
Akcija 1	Izmjena i dopuna Zakona o strancima	2020	
Akcija 2	Redovito prikupljanje i obrada podataka o zakonitim i nezakonitim migracijama	kontinuirano	
Akcija 3	Saradnja u oblasti imigracija sa zemljama regije i EU	kontinuirano	

Akcija 4	Realizacija ciljeva iz akcionog plana suprotavljanja trgovini ljudima u Bosni i Hercegovini 2016 – 2019.	2016-2019	Ne
Akcija 5	<i>Izrada i donošenje Strategije i Akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima u BiH 2020-2023</i>	2020	
Akcija 6	Održavanje redovnih sastanaka regionalnih monitoring timova za borbu protiv trgovine ljudima (Sarajevo, Tuzla, Mostar, Banja Luka)	kontinuirano	Trenutna pomoć OSCE
Akcija 7	Unaprijeđenje međuinstitucionalne saradnje u borbi protiv trgovine ljudima	kontinuirano	

1.2.7. Sigurnost granica

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.7.1.	Razmjena informacija na državnom i međunarodnom nivou		
Akcija 1	Unapređenje integralnog sistema granične kontrole na graničnim prelazima i opremanje GP savremenom opremom za kontrolu lica, vozila i dokumenata	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, IOM, DCAF
Akcija 2	Dogradnja i osavremenjavanje SPIN komunikacijske mreže, uključujući nabavku i implementiranje neophodne opreme za poboljšanje kvaliteta, sigurnosti i raspoloživosti mreže	kontinuirano	Trenutna pomoć EC
Akcija 3	Povezivanje susjednih graničnih prijelaza putem direktnih telefonskih linija /međunarodni nivo/	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, IOM, DCAF
Akcija 4	Nadogradnja i rekonstrukcija postojećeg informacionog sistema GP BiH	kontinuirano	
Akcija 5	Nabavka i implementiranje odgovarajuće opreme za kriptozastitu, koja omogućava bezbjedno slanje dokumenata shodno odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka, do nivoa regionalnih ureda /GU-TU/.	kontinuirano	
Akcija 6	Implementacija Sporazuma o međusobnoj saradnji između institucija uključenih u proces integrisanog upravljanja državnom granicom BiH (usklađivanje rada i unapređenje saradnje između organa koji vrše kontrolu prelaska i zaštitu državne granice, zajednička analiza rizika, sprovođenje zajedničkih akcija i drugih aktivnosti, pružanje stručne i tehničke pomoći i korištenje zajedničke opreme, određivanje i angažovanje službenika za kontakt, održavanje sastanaka, zajedničko obrazovanje i usavršavanje, razmjena podataka i zajedničko informisanje javnosti)	kontinuirano	
Cilj 1.2.7.2.	Obuka osoblja i upravljanje osobljem u skladu sa evropskim standardima		

Akcija 1	Razvijati sistem napredne obuke – obuka multiplikatora/instruktora	kontinuirano	Trenutna pomoć DCAF, EC, FRONTEX, ICITAP
Akcija 2	Obuka službenika GP BiH o međunarodnim propisima u oblasti zaštite granice, pitanje azila, viza i migracija, obuke jedinica za podršku i kontrolu, analize rizika, iz oblasti zaštite ličnih i tajnih podataka uključujući računarske vještine i učenje stranih jezika	kontinuirano	Trenutna pomoć DCAF, EC
Akcija 3	Osigurati početnu, specifičnu i povratnu obuka policijskih službenika GP na poslovima bezbjednosti aerodroma u skladu sa Programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva i ICAO standardima	kontinuirano	Trenutna pomoć
Cilj 1.2.7.3.	Razvoj međunarodne saradnje	kontinuirano	
Akcija 1	Implementacija Konvencije o policijskoj saradnji u Jugoistočnoj Evropi	kontinuirano	Trenutna pomoć DCAF, EC
Akcija 2	Uspostaviti procedure zajedničkog rada sa susjednim zemljama u skladu sa potpisanim sporazumima i najboljom EU praksom	kontinuirano	Trenutna pomoć DCAF, EC
Akcija 3	Razvoj kapaciteta za saradnju sa INTERPOL-om, EUROPOL-om FRONTEX-om, SECI itd	kontinuirano	Trenutna pomoć DCAF, EC
Cilj 1.2.7.4.	Razvijanje kapaciteta u oblasti kriminalističkih istraga		
Akcija 1	Jačanje krim. obavještajnih kapaciteta na svim nivoima GP BiH	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Osigurati programe za funkcionisanje uređaja za identifikaciju telefonskih brojeva	kontinuirano	Ne

1.2.8. Borba protiv terorizma

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.8.1.	Razvijanje kapaciteta za prevenciju i borbu protiv terorizma		
Akcija 1	Implementiranje Strategija BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (za razdoblje 2015-2020) Jačanje uloge Tijela za nadzor nad provedbom provedbom Strategije, potpuno implementiranje svih relevantnih Akcijskih planova (2015-2020) i svih vezanih Projekata posebno za uspostavu lokalnih referalnih mehanizama, saradnje sa nevladinim organizacijama i akademskim sektorom putem GoF-a, analize opsega i suzbijanja pojave zloporabe interneta u terorističke svrhe posebno u svrhe terorističke i ekstremističke propagande i govora mržnje, uspostave gov CERTa; Ostale aktivnosti navedene su u dokumentu Strategije	2015-2020	Da Osigurana pomoć više partera i međunarodnih organizacija posebno u domenu preventivnih aktivnosti, u fazi traženja je pomoć donatora za EXIT program kao i CERTBiH
Akcija 2	Nastavak jačanja civilno-vojne saradnje u domenu borbe protiv terorizma (u segmentima prevencije, zaštite kritične infrastrukture, te odgovora na posljedice terorističkih napada; Izrada novog Plana CIMIC i SOP; organiziranje vježbe za stolom na temu CBRN (TTX)	Do kraja 2020	Da Djelomično očekuje se jača potpora NATO u implementir

			anju Plana i SOPa
Akcija 3	Nastavak specijalističke obuke za službenike sudstva, tužilaštva, policije na temu prevencije i borbe protiv terorizma sa posebnim osvrtom na novu dinamiku terorističkih prijetnji i izazova, te sigurnosne prijetnje koje su povezane sa terorizmom (do kraja 2020)	Do kraja 2020	Da Djelomično osigurana potpora očekuje se i potpora od NATO HQ
Akcija 4	Analiza učinka i mogućih negativnih implikacija migrantske krize na stanje sigurnosti u Bosni Hercegovini posebno u kontekstu moguće povezanosti ovog izazova sa mrežama međunarodnog organiziranog kriminala i terorizmom	2018	Da (osigurana podrška)

1.2.9. Civilno društvo

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.9.1	Jačanje civilnoga društva u BiH		
Akcija 1	Aktivnosti na jačanju i sektorskom umrežavanju civilnoga društva kako bi preuzeo značajnu ulogu u kreiranju javnih politika	2014-2020	

1.2.10. Javna diplomacija

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.10.1.	Unaprijediti javnu svijest o pridruživanju NATO-u, procesu ostvarivanja partnerskog odnosa između BiH i NATO-a, uključenosti i saradnji sa Alijansom		
Akcija 1	Dodatno razviti mehanizme upoznavanja javnosti sa svim aspektima NATO integracijskog procesa	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Predstavnici BiH zaduženi za NATO integracijski proces će u saradnji sa NATO PDD razvijati nova znanja i vještine iz oblasti javne diplomacije u cilju što veće efikasnosti, te usklađivanja aktivnosti u BiH sa djelovanjem NATO PDD.	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć NATO

1.2.11. Nauka

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.2.11.1	Naučna saradnja		
Akcija 1	Unaprijediti saradnju sa univerzitetima u BiH i drugim naučno-istraživačkim institucijama u skladu sa potrebama koje proizilaze iz procesa pridruživanja NATO-u	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć
Akcija 2	Uspostaviti saradnju sa naučnim institucijama i institucijama vlasti nadležnim za nauku u BiH i njihovo uključivanje u izradu strateških dokumenata iz oblasti borbe protiv terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, trgovine ljudima i zaštite i spašavanja , te	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć

	nominirati naučnike i eksperte za saradnju s NATO u oblasti nauke i ekspertnih tijela (komiteta i odbora)		
Akcija 3	Uključiti nauku u aktivnosti iz više oblasti civilnog planiranja za vanredne situacije (rukovođenje u katastrofama, krizno komuniciranje, zaštita kritične infrastrukture, antiteroristička NHBR zaštita, medicinska zaštita i spašavanje i sl.) i time dati prilog kontribuciji BiH NATO-u kroz Partnerstvo za mir	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć
Cilj 1.2.11.2	Doprinijeti unaprjeđenju sigurnosti i stabilnosti u regionu Jugoistočne Evrope.		
Akcija 1	Saradnja kroz Program naukom do sigurnosti	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Uspostaviti saradnju i intenzivirati aktivnosti u oblasti zaštite od bioterorističkih prijetnji	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Unaprjeđenje sigurnosti kroz aktivnosti u okviru Agencije za sigurnost hrane	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć
Akcija 4	Poduzimanje aktivnosti u smjeru podizanja ukupnih kapaciteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija u BiH a posebno kada je u pitanju naučna ekspertiza	2019-2020	Potrebna ekspertna pomoć
Cilj 1.2.11.3	Jačanje institucija i izgradnja kapaciteta u nauci i istraživačkom sektoru, uključivanje oblasti nauke, istraživanja, razvoja i inovacija u službu društveno-ekonomskog razvoja zemlje		
Akcija 1	Implementacija Akcionog plana “Revidirane strategije razvoja nauke u BiH 2017-2022”	2019-2020	Potrebna pomoć EC
Akcija 2	Obuka pojedinaca iz institucija u ovoj oblasti (Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo nauke i tehnologije RS i Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH, Brčko Distrikt, kantoni, univerziteti, istraživački centri, mala i srednja preduzeća, razvojne agencije, socijalni partneri, kao i odgovarajuće akademije, industrija, biznis i javni i privatni sektori)	2019-2020	Potrebna pomoć EC, NATO
Akcija 3	Izgradnja kapaciteta za učešće u programu COST	kontinuitano	Potrebna pomoć EC

Akcija 4	Izgradnja kapaciteta za učešće u programu EUREKA	kontinuirano	Potrebna pomoć EC
Akcija 5	Izgradnja kapaciteta za učešće u programu H2020	kontinuirano	Potrebna pomoć EC
Akcija 6	Implementacija projekta EURAXESS BiH	kontinuirano	Potrebna pomoć EC
Akcija 7	Harmonizacije propisa i definiranje različitih strategija u oblasti nauke u skladu sa međunarodnim standardima	2019-2020	Potrebna pomoć EC
Akcija 8	Obuka nove generacije naučnika na univerzitetima u BiH ili u inostranstvu	kontinuirano	Potrebna pomoć EC,NATO
Akcija 9	Razvoj istraživačke infrastrukture (eksperimentalna oprema, kompjuteri, informacione mreže i biblioteke) prema međunarodnim standardima	2018-2019	Potrebna pomoć EC,NATO

1.2.12. Bezbjednost i zaštita životne sredine

Ciljevi Akcije	Ciljevi Bosne i Hercegovine Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.	Unaprijediti sistem zaštite životne okoline i razviti saradnju sa NATO SPS-om u ovoj oblasti			
Akcija 1.	Nastaviti sa provedbom zakonodavstva o procjeni utjecaja na životnu sredinu u skladu sa ustavnim nadležnostima i zakonskom regulativom.	Nadležne entitetske institucije MVTEO koordinira aktivnosti	2019-2020	Da
Akcija 2.	Dalje jačati administrativne kapacitete institucija koje se bave životnom	Nadležne	2019-2020	Ne

	sredinom, te poboljšati komunikaciju i koordinaciju između tih institucija	entitetske institucije MVTEO koordinira aktivnosti		
Akcija 3.	Nastavak rada na postepenom harmonizovanju zakona sa standardima NATO-a i partnerskih zemalja, sa posebnim naglaskom na upravljanje otpadom, kvalitetom voda, kvalitetom vazduha, zaštiti prirode i integrisanom sprečavanju i kontroli kvaliteta zagađenja, rješavanje pitanja okolinskih hot-spotova, preventivne akcije na sprečavanju okolinskih akcidenata, okolinski pregled – audit vojnih lokacija, kako perspektivnih tako i neperspektivnih.	Nadležne entitetske institucije MVTEO koordinira aktivnosti	2019-2020	Potrebna pomoć NATO za razvoj zajedničkih projekata sa stručnjacima iz NATO-a u okviru SPS programa
Akcija 4.	Provesti strateške planove, uključujući strategije investiranja, te povećati investiranje u infrastrukturu za zaštitu životne sredine, sa posebnim naglaskom na prikupljanje i obradu otpadnih voda, obezbjeđenje pitkom vodom, te upravljanje čvrstim otpadom	Nadležne entitetske institucije MVTEO koordinira aktivnosti	2019-2020	Da
Cilj 2.	Ratifikovati i implementirati međunarodne konvencije iz oblasti zaštite životne sredine			
Akcija 1	Harmonizacija okolinskog zakonodavstva sa međunarodnim standardima	Nadležne entitetske institucije MVTEO koordinira aktivnosti	2019-2020	Da

Akcija 2	Aktivno učestvovanje u svim procesima i projektima koji se tiču okolinsko-sigurnosnih aktivnosti u okviru NATO SPS programa	MVTEO	kontinuirano	Ne
----------	---	-------	--------------	----

1.2.13. Kontrola na obavještajno-sigurnosnim sistemom

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.7.1.1.	Osigurati odgovarajući nadzor i kontrolu rada Obavještajno-sigurnosne agencije BiH (OSA), kroz zakonitost rada, način poslovanja i upravljanja, planiranje i utrošak sredstava, djelovanje u skladu sa Konvencijama o ljudskim pravima			
Akcija 1	Razmatranje redovnih i specijalnih izvještaja koje Komisiji podnose direktor Agencije, generalni inspektor Agencije i predsjedavajući Vijeća ministara BiH (o radu i troškovima Agencije, o bilateralnim ili međunarodnim sporazumima o saradnji koje je Agencija sklopila, itd.)	ZKNRO ⁴⁴	2019-2020	
Akcija 2	Razmatranje predstavki građana, žalbi uposlenika OSABiH, te mjerodavnih medijskih izvještaja o aktivnostima Agencije	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 3	Provedba nadzornih posjeta sjedištu i terenskim ispostavama Agencije	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 4	Obavijesni sastanci sa drugim organima javne uprave koji saraduju sa Agencijom	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 5	Provedba komisijskih istraga i/ili saslušavanje odgovarajućih osoba pred Komisijom	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 6	Analiza revizorskih izvještaja (Ureda za reviziju Institucija BiH) o načinu utroška budžetskih sredstava dodijeljenih Agenciji	ZKNRO	2019-2020	

⁴⁴ Zajednička komisija PS BiH za nadzor nad radom OSA BiH

Akcija 7	Traženje posebnih izvještaja o bilo kojem pitanju koje Komisija ocijeni bitnim za provedbu svoje funkcije nadzora (od bilo kojeg rukovodioca ili uposlenika Agencije, ili bilo kojeg državnog službenika, imenovanog dužnosnika ili građanina BiH)	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 8	Kontinuirana edukacija članova Komisije o poslovima iz njene nadležnosti	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 9	Kontinuirana edukacija osoblja u Uredu sekretara o poslovima iz nadležnosti Komisije	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 10	Promoviranje međuinstitucijske saradnje u obavještajno-sigurnosnim poslovima i nadzornim aktivnostima	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 11	Doprinos Komisije u procesu izrade Zakona o parlamentarnom nadzoru (putem 4 člana Komisije koji su također i članovi radne grupe koja priprema tekst Zakona o parlamentarnom nadzoru)	ZKNRO	2019-2020	
Akcija 12	Približavanje poslova i ovlasti Komisije i Agencije građanima (putem organiziranja javnih tribina, okruglih stolova i slično)		2019-2020	

1.2.14. Demokratska kontrola i kontrola na Oružanim snagama

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.7.2.1.	Osiguranje demokratske kontrole i nadzora nad OS BiH od strane Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH			
Akcija 1	Praćenje aktivnosti u provođenju, inoviranju i dopuni Sigurnosne politike BiH i Odbambene politike BiH	ZKOS ⁴⁵	2019-2020	

⁴⁵ Zajednička komisija PS BiH za odbranu i sigurnost

Akcija 2	Nadzor nad budžetom za potrebe sektora odbrane i rješavanje problema u procesu javnih nabavki	ZKOS	2019-2020	
Akcija 3	Praćenje sktivnosti na rješavanju problema nepokretne i pokretne vojne imovine	ZKOS	2019-2020	
Akcija 4	Radne posjete i razgovor sa predstavnicima MO BiH, Zajedničkog štaba, Operativne komande i jedinica OS BiH	ZKOS	2019-2020	
Akcija 5	Praćenje implementacije i dogradnje zakonskih i podzakonskih rješenja u sektoru odbrane	ZKOS	2019-2020	
Akcija 6	Praćenje toka aktivnosti u vezi deminiranja u OS BiH	ZKOS	2019-2020	
Akcija 7	Praćenje efikasnosti i pomoći lokalnom stanovništvu u prirodnim i drugim katastrofama	ZKOS	2019-2020	
Akcija 8	Praćenje toka uništavanja viškova municije i minsko-eksplozivnih sredstava	ZKOS	2019-2020	
Akcija 9	Saradnja s nadležnim parlamentarnim komisijama entiteta BiH, drugih država, kao i s međunarodnim organizacijama i drugim tijelima iz oblasti	ZKOS	2019-2020	
Akcija 10	Ostvarenja aktivne uloge Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost u realizaciji NATO Programa (Jadranska povelja format A-5, parlamenti i parlamentarna tijela)	ZKOS	2019-2020	
Akcija 11	Obilazak i razgovor sa predstavnicima nadležnih ministarstava i policijskih agencija iz sektora sigurnosti te razgovor o načinu unapređenja nivoa koordinacije u suprotstavljanju aktuelnim sigurnosnim izazovima	ZKOS	2019-2020	
Akcija 12	Praćenje toka implementacije dokumenta „Pregled odbrane“ -područje parlamentarnog nadzora i aktivnosti PS BiH i ZK za odbranu i sigurnost BiH	ZKOS	2019-2020	
Akcija 13	Realizacija aktivnosti ZKOS PS BiH i PS BiH u saradnji sa parlamentarnim vojnim povjerenikom BiH u provođenju nadzora u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda u OS BiH i MO BiH	ZKOS	2019-2020	
Akcija 14	Praćenje aktivnosti stalnih i privremenih delegacija BiH u međunarodnim i međuparlamentarnim institucijama iz oblasti sigurnosti	ZKOS	2019-2020	
Akcija 15	Razmatranje i dostavljanje mišljenja PS BiH o ratifikaciji i provođenju	ZKOS	2019-2020	

	međunarodnih ugovora iz oblasti sigurnosti i odbrane			
Akcija 16	Praćenje toka saradnje BiH sa EU, Ujedinjenim narodima, OSCE, NATO i drugim organizacijama i zemljama u sektoru sigurnosti i odbrane	ZKOS	2019-2020	

1.3. Ekonomska pitanja

1.3.1. Opšti makroekonomski pokazatelji

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.3.1.1.	Redovno praćenje makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja		
Akcija 1	Objavljivanje kvartalnih Ekonomskih trendova za BiH	kontinuirano	Trenutna pomoć DFID
Akcija 2	Objavljivanje kvartalnih podataka o konsolidiranom izvršenju budžeta u BiH	kontinuirano	
Akcija 3	Redovna priprema Dokumenta okvirnih proračuna Institucija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta, koje obuvataju srednoročni period od tri godine	kontinuirano, svake godine do 30. juna	
Akcija 4	Usvajanje Globalnog okvira fiskalnog bilansa i politika u BiH sa parametrima: fiskalni ciljevi budžeta, makroekonomske projekcije i projekcije ukupnih indirektnih poreza i njihova raspodjela za narednu fiskalnu godinu i gornje granice zaduženja budžeta: institucija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH	kontinuirano, svake godine do 31.maja za narednu fiskalnu godinu	
Akcija 5	Usvajanje Programa ekonomskih reformi BiH za naredne tri godine: Direkcija za	kontinuirano,	

	ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, entitetska ministarstva finansija	svake godine za naredne tri godine	
Akcija 6	Izrada godišnjih izvještaja o stanju privrede, te redovno objavljivanje statističkih podataka o finansijskom sektoru, vanjskom dugu, vanjskom sektoru i statistici vladinih finansija na mjesečnom, kvartalno i/ili godišnjem nivou	kontinuirano, svake godine do 31.maja za narednu fiskalnu godinu	Trenutna pomoć EC,WB, IMF,DFID

Planirane aktivnosti ekonomskog razvoja

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.3.2.1.	Održati makroekonomsku stabilnost		
Akcija 1	Poboljšanje vanjske trgovine	kontinuirano	Trenutna pomoć EC,WB, IMF,DFID
Akcija 2	Supstitucija uvoza strateških proizvoda	kontinuirano	Trenutna pomoć EC,WB, IMF,DFID
Akcija 3	Jačanje uloge BiH u trgovinskim integracijama	kontinuirano	Tren. pomoć EC,WB, IMF,DFID

Akcija 4	Relativno smanjiti javne rashode, posebno tekuću javnu potrošnju	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 5	Razraditi politike izmirenja unutrašnjeg duga po osnovu restitucije	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 6	Sprovoditi kontinuiranu harmonizaciju zakona iz indirektnog oporezivanja sa zakonodavstvom EU	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 7	Provesti reforme penzionog i invalidskog osiguranja	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 8	Održati stabilnost i razvijati finansijska tržišta	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 9	Stvarati uslove za povećanje štednje i investicija	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 10	Unaprijediti sistem interne kontrole i interne revizije u finansijskim institucijama	kontinuirano	
Cilj 1.3.2.2.	Poboljšati konkurentnost		
Akcija 1	Kontinuirano poboljšavati produktivnosti preduzeća	kontinuirano	Trenutna pomoć

			EC, WB, IMF, DFID
Akcija 2	Jačati poslovne lance	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 3	Jačati klusterske inicijative	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 4	Kompetentnost ljudskih resursa	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 5	Izgraditi savremenu naučno-tehnološku i poslovnu bazu	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 6	Jedinstven ekonomski prostor	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 7	Poboljšavati poslovno okruženje	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Cilj 1.3.2.3.	Povećati zapošljavanje		
Akcija 1	Razvoj malih i srednji preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta	kontinuirano	Trenutna pomoć

			EC, WB, IMF, DFID
Akcija 2	Funkcionisanje tržišta rada i aktivne mjere zapošljavanja	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 3	Predupređivati dugoročnu i strukturnu nezaposlenost	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 4	Poboljšanje vještina na tržištu rada, strukovnog obrazovanja i treninga	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Cilj 1.3.2.4.	Održivi razvoj		
Akcija 1	Uspostavljanje funkcionalnog institucionalnog kapaciteta za poljoprivredu i ruralni razvoj	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 2	Poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini uz podizanje nivoa kvaliteta i sigurnosti domaćih proizvoda	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 3	Očuvanje prirode i racionalno gazdovanje prirodnim resursima	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 4	Poboljšanje uslova života i diversifikacije prihoda ruralne zaposlenosti	kontinuirano	Trenutna pomoć

			EC, WB, IMF, DFID
Akcija 5	Korištenje obnovljivih i neobnovljivih prirodnih resursa za osiguravanje održivog razvoja	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 6	Podsticati razvoj svih obnovljivih izvora energije	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 7	Zadovoljenje i povećanje mobilnosti roba i ljudi te doprinos ukupnom održivom društvenom i ekonomskom razvoju	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 8	Optimalan razvoj svih vidova transporta i pružanje najboljeg nivoa usluga pri najnižim troškovima	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID
Akcija 9	Povećati spremnost za informaciono-komunikaciono umrežavanje	kontinuirano	Trenutna pomoć EC, WB, IMF, DFID

1.3.3. Prometna politika

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 1.3.3.1.	Dostizanje standarda zemalja članica NATO u domeni prometne infrastrukture i postizanje sinergijskog učinka regionalnog društveno ekonomskog razvoja		
Akcija 1	Provođenje Sporazuma o osnivanju Prometne zajednice između Evropske unije i zemalja jugoistočne Europe	Kontinuirano	Kontinuiran a pomoć EC-DG TREN
Akcija 2	Provođenje Okvirne prometne politike BiH	2015-2030	Kontinuiran a pomoć EC-DG TREN
Akcija 3	Provođenje Okvirne strategije prometa u BiH	2016-2030	Kontinuiran a pomoć EC-DG TREN

II ODBRAMBENA I VOJNA PITANJA

2.1. Odbrambene reforme

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.1.1.	Implementacija/harmonizacija odbrambene legislative			
Akcija 1	Implementacija postojeće legislative	MO ⁴⁶	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Pregled i revizija dokumenata koji se odnose na odbrambene strukture – predmet rezultata Pregleda odbrane	MO	kontinuirano	Ne
Cilj 2.1.2.	Vođenje „Pregleda odbrane“			
Akcija 1	Proces revizije odbrane	MO	kontinuirano	Trenutna pomoć NATO
Akcija 2	Implementacija Pregleda odbrane sa Planom razvoja i modernizacije OS BiH	MO	2018-2027	Ne
Cilj 2.1.3.	Plan integriteta i borbe protiv korupcije			
Akcija 1	Implementiranje Plana integriteta i borbe protiv korupcije za period 2015- 2019. godina	MO	2018-2019	Da
Akcija 2	Dostavljanje izvještaja o implementaciji Strategije Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	MO	2019-2020	Ne
Akcija 3	Izrada Pravilnika o procjeni rizika od korupcije u MO BiH	MO	2019-2020	Da

⁴⁶ Ministarstvo odbrane BiH

Akcija 4	Procjena osjetljivosti radnih/formacijskih mjesta na korupciju u MO BiH (320 radnih mjesta) i izrada specifikacija	MO	2019-2020	Ne
Akcija 5	Evaluacija i izvršenje Specifikacija	MO	2019-2020	Ne
Akcija 6	Smanjivanje mogućnosti političkog i drugih utjecaja na rad zaposlenih u javnim institucijama.	MO	2019-2020	Saradnja sa Vladom K. Norveške
Cilj 2.1.4.	Razvoj integriteta (PC G0204)			
Akcija 2	Analiza postojećih podzakonskih akata iz oblasti Izgradnje integriteta i borbe protiv korupcije i ažuriranje istih	MO	2019-2020	Ne
Akcija 3	Uspostaviti sistem za prijavljivanje nepravilnosti, provjeru navoda i procesuiranje u MO i OS BiH	MO	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Analiza i poboljšanje normativnih okvira iz oblasti javnih nabavki po projektu „Podrška sistemu javnih nabavki u MO BiH“	MO	2019-2020	Saradnja sa Vladom K. Norveške
Akcija 5	Realizacija obuke iz oblasti Izgradnje integriteta i borbe protiv korpcije.	MO	2019-2020	Ne
Akcija 6	Učestvovanje u analizama partnerskih ciljeva i podnošenje izvještaja o napretku	MO	2019-2020	Da

2.2. Odbrambeno planiranje

Ciljevi Aktivnosti	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.2.1.	Uvođenje sistema planiranja, programiranja i budžetiranja (PPBS)⁴⁷			
Cilj 2.2.2.	Proces planiranja i revizije (PARP)			
Akcija 1	Izrada i dostavljanje odgovora na PARP Upitnik sedmog ciklusa	MO	2019-2020	Ne
Akcija 2	Usklađivanje i usvajanje PARP Procjene sedmog ciklusa sa nadležnim autoritetima NATO Štaba Brisel	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Realizacija Partnerskih ciljeva 2018	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 4	Realizacija drugih PARP aktivnosti (prema oblastima implementacije)	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 5	Izrada priloga za Godišnji nacionalni program (ANP)	MO	2019-2020	Ne
Cilj 2.2.3.	Lista saradnje sa NATO (LS)			
Akcija 1	Implementacija planiranih aktivnosti u LS za 2019. g.	MO	2019	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Izrada i usaglašavanje LS za 2020.g.	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Cilj 2.2.4.	Restruktuiranje odbrane			
Akcija 1	Realizirati aktivnosti iz FAZE II Plana implementacije Pregleda	MO	Po aktivaciji	Ne

⁴⁷ Akcije planirane u okviru ovog cilja identične su akcijama razvijenim u dijelu III Pitanje resursa, cilj 3.2.

	odbrane vezano za restrukturiranje MO BiH, po aktiviranju MAP-a		MAP-a	
Akcija 2	Realizirati aktivnosti iz FAZE II Plana implementacije Pregleda odbrane vezano za restrukturiranje OS BiH, po aktiviranju MAP-a	MO	Po aktivaciji MAP-a	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Izraditi projekte modernizacije naoružanja, opreme i infrastrukture u skladu sa Pregledom odbrane i Planom razvoja i modernizacije OS BiH	MO	2018-2027	Potrebna pomoć NATO
Akcija 4	Implementacija Akcijskog plana implementacije Plana razvoja i modernizacije OS BiH	MO	2018-2027	Potrebna pomoć NATO
Cilj 2.2.5.	Jačanje regionalne, bilateralne i multilateralne saradnje u oblasti odbrane			
Akcija 1	Implementacija planiranih aktivnosti u okviru regionalne, bilateralne i multilateralne saradnje sa drugim zemljama u oblasti odbrane, po posebnim planovima	MO	2019-2020	Ne

2.3. Interoperabilnost

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.3.1.	Obuka i edukacija			
Akcija 1	Definisati potrebe za međunarodno sponzorisanom obukom	MO	2019-2020	Ne
Akcija 2	Uraditi Prijedlog programa stručnog osposobljavanja	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO i Engility
Akcija 3	Poboljšati vlastite kapacitete za učenje engleskog jezika kroz obuku instruktora i lica za upravljanje programom učenja engleskog jezika, te dodatnom nabavkom i zanaavljanjem audio-video jezičkih laboratorija	MO	2019-2020	Potrebna bilateralna pomoć i pomoć NATO

Akcija 4	Nastaviti sa programom učenja stranih jezika (engleski, francuski, njemački, turski, grčki)	MO	2019-2020	Potrebna bilateralna pomoć
Akcija 5	Nastaviti sa testiranjem poznavanja engleskog jezika od strane vlastitog STANAG tima.	MO	2019-2020	Ne
Akcija 6	Ažuriranje Pravilnika o školovanju i usavršavanju PVL u MO i OS BiH	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 7	Raspisivanje javnog oglasa za prijem kadeta na vojne akademije u inostranstvu	MO	2019-2020	Potrebna pomoć partnerskih zemalja
Cilj 2.3.2.	Vježbe			
Akcija 1	Aktivno učešće u sljedećim vježbama: „Regex 18“ (6 učesnika), „Regex 19“ (2 učesnika), „Saber Junction 18“ (71 učesnik), „SABER JUNCTION 19“ (30 učesnika), „Platinum Wolf 18“ (30 učesnika), „Platinum Wolf 19“ (30 učesnika), „Steadfast Flow 18“ (4 učesnika), „Steadfast Flow 19“ (4 učesnika), „Viking 18“ (8 učesnika), „Efes 18“ (30 učesnika), „Balkan response 18“ (2 učesnika), „Thracian Sword 18“ (2 učesnika), „IMMEDIATE RESPONSE/SABER GUARDIAN 19“ (105 učesnika), „Adriatic strike 19“ (4 učesnika), „Capable logistician 19“ (16 učesnika), „Joint reaction 19“ (10 učesnika).	MO	2018-2019	Ne
Cilj 2.3.3.	Interoperabilnost, standardizacija i kodifikacija			
Akcija 1	Za ocjenjivanje jedinica deklariranih po Programu ocjenjivanja operativne sposobnosti (OCC E&F) certificirati sljedeći broj v/l na sljedećim kursevima: - edukacija i sertifikovanje 10 v/l na kursu ocjenjivača nivoa: NATO ocjenjivač nivoa 1 (NEL-1) - edukacija i sertifikovanje 8 v/l na kursu ocjenjivača nivoa: NATO ocjenjivač nivoa 2 (NEL-2) i (CREVAL),	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO

	- edukacija i sertifikovanje 4 v/l na kursu za menadžere NATO OCC E&F baze podataka (DB)			
Akcija 2	Razvoj i poboljšanje interoperabilnosti sa NATO saveznicima u svim vojnim i odbrambenim aspektima.	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Upotreba i održavanje sistema standardizacije, kodifikacije i kontrole kvaliteta	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 4	-Realizacija SEL i NEL ocjenjivanja deklariranih jedinica OS BiH, po posebnom planu -Izraditi organizacijsko-formacijsku strukturu nove jedinice OS BiH (bataljonska grupa lake pješadije-INF-L-BNG) koja će se ocjenjivati po Programu OCC E&F, te je do kraja 2018.godine deklarirati u NATO-MPD SHAPE bazen snaga	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 5	Za učešće u PSO učiniti interoperabilnim i sposobnim sljedeće snage: -3 pješadijske čete -Logistička četa -Artiljerijska baterija (-) -Vod vojne policije -Vod veze -Vod inženjerije -Tim CIMIC -Tim HUMINT	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 6	Za razmještanje u okviru PSO potpuno pripremiti sljedeće snage: -EOD vod -Pješadijska četa -Vod VP	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO

2.4. Vojne operacije

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.4.1.	Učešće OS BiH u NATO vođenoj misiji „Odlučna podrška“ u IR Avganistan			
Akcija 1	Upućivanje štabnih oficira (8 PVL) i štabnih podoficira (2 PVL) u Komandu za obuku, savjetovanje i pomoć SJEVER (TAAC N), u kamp Marmal, u Mazari Šarifu u sastav kontigenta R.Hrvatske	MO	2018-2019	Potrebna pomoć OS R.Hrvatske
Akcija 2	Upućivanje pješadijske jedinice (45 PVL) u sastav kontigenta OS SAD, Komanda USFOR RSM u Bagramu	MO	2018-2019	Potrebna pomoć OS SAD
Akcija 3	Upućivanje pripadnika vojne policije (8 PVL), u sastav kontigenta SAD	MO	2018-2019	Potrebna pomoć OS SAD
Akcija 4	Upućivanje tima EOD u misiju podrške u Komandu za obuku, savjetovanje i pomoć SJEVER	MO	2019	Potrebna pomoć OS RH i NATO
Cilj 2.4.2.	Učešće OS BiH u UN misijama			
Akcija 1	Upućivanje vojnih promatrača (3 PVL) u UN misiji u DR Kongo (MONUSCO)	MO	2018-2019	Ne
Akcija 2	Upućivanje štabnih oficira (2 PVL) u UN misiju MINUSMA u Republici Mali	MO	2018-2019	Ne
Cilj 2.4.2.	Učešće OS BiH u EU misijama			

Akcija 1	Upućivanje štabnih oficira (2 PVL) u Misiji obuke Evropske Unije u Centralnoafričkoj Republici (MINUSCA) i upućivanje 1 štabnog podoficira početkom 2019.godine	MO	2018-2019	Ne
----------	---	----	-----------	----

2.5. Upravljanje ljudskim resursima

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.5.1.	Sistem upravljanja ljudskim resursima			
Akcija 1	Analiza funkcionisanja i primjene odredaba Zakona o odbrani BiH i Zakona o službi u OS BiH i izrada prijedloga za izmjenu pojedinih odredaba ovih zakona, a u skladu sa izrađenim dokumentom „Pregled odbrane“	MO	2019-2020	Ne
Akcija 2	Izrada novih podzakonskih propisa: - Pravilnik o školovanju kadeta i stipendista u MO i OS BiH, - Pravilnik o usavršavanju službenika, namještenika i CL u MO i OS BiH.	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Ažuriranje postojećih podzakonskih propisa: - Pravilnik o profesionalnom razvoju i sistemu upravljanja karijerom, - Pravilnika o sistemu klasifikacije vojnih lica u OS BiH,	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 4	Raspisivanje javnog oglasa za prijem vojnika u Oružane snage BiH	MO	2019-2020	Ne
Akcija 5	Raspisivanje javnog oglasa i internog konkursa/oglasa za prijem oficira i podoficira	MO	2019-2020	Ne
Akcija 6	Otpust personala	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Cilj 2.5.2.	Zbrinjavanje viška personala			
Akcija 1	Penzionisanje po Zakonu o službi u OS BiH	MO	2019-2020	Ne

Akcija 2	Pokretanje inicijative za usklađivanje Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju RS-a sa Zakonom o službi u OS BiH	MO	2019-2020	Ne
Akcija 3	Implementacija „Perspektiva“ programa tranzicije i zbrinjavanja otpuštenog personala MO i OS BiH	MO	2018-2025	Ne
Akcija 4	Implementacija „Preventiva“ projekta zaštite mentalnog zdravlja i psiho-socijalna asistencija pripadnika MO i OS BiH	MO	2018-2025	Ne

2.6. Vojna infrastruktura, pokretna i nepokretna imovina

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.6.1.	Konsolidacija vojne infrastrukture, pokretne i nepokretne imovine			
Akcija 1	Smanjenje vojne infrastrukture u skladu sa Odlukom Predsjedništva BiH i rezultatima Pregleda odbrane	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Knjiženje perspektivnih vojnih lokacija	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 3	Rješavanje viškova pokretne vojne imovine	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 4	Rješavanje viškova ostale pokretne vojne imovine (predaja vladama entiteta)	MO	2019-2020	Ne
Akcija 5	Donacija naoružanja i municije	MO	2019-2020	US Ambasada u BiH
Akcija 6	Provođenje postupka prodaje raspisivanje tendera	MO	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 7	Unapređenje kvaliteta infrastrukture na perspektivnim lokacijama	MO	2019-2020	EU, NATO, UNDP, države partneri

2.7. Ekonomika odbrane

Ciljevi Aktivnosti	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Nosilac aktivnosti	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 2.6.1.	Srednjoročna projekcija troškova			
Akcija 1	Priprema redovnih srednjoročnih projekcija troškova, pokrivajući period od tri godine	MO	Kontinuirano svake godine do 15. aprila	Ne

III PITANJA RESURSA

3.2. Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI)

Ciljevi Aktivnosti	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 3.2.1.	Uvođenje sistema planiranja, programiranja i budžetiranja (PPBS)		NATO štab u Sarajevu, bilateralna saradnja sa SAD, programi saradnje i obuke kroz partnerski
Akcija 1	Implementacija Koncepta i procedura SPPBI (engl. PPBES)	kontinuirano	
Akcija 2	Razviti metodologiju i modele troškovnih analiza	kontinuirano	
Akcija 3	Implementacija programskog izvršenja budžeta	kontinuirano	
Akcija 4	U postojećem sistemu obuke, razviti obuku relevantnog personala iz oblasti PPBES	kontinuirano	

			program PCM, na godišnjem nivou
--	--	--	---------------------------------

3.3. Vojni budžet⁴⁸

IV SIGURNOSNA PITANJA

4.1. Uloga Državnog sigurnosnog organa (NSA)

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.1.1.	Razvoj sistema zaštite tajnih podataka u BiH		
Akcija 1	Obezbijediti da institucije u BiH koje rukuju sa NATO tajnim podacima poduzmu aktivnosti da se izvrši sigurnosno provjeravanje osoblja koje se nalazi na radnim mjestima koje rukuje sa NATO tajnim podacima	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Uspostavljanje sistema kontinuiranog obučavanja sigurnosnih službenika u sigurnosnim područjima/podregistrima iz oblasti zaštite tajnih podataka.	kontinuirano	Ne

⁴⁸ Planirane akcije su već predviđene u okviru akcija dijela 3.2. Sistem planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja budžeta (SPPBI).

Akcija 3	Razvoj sistema, akreditacija i certifikacija podregistara NATO tajnih podataka u BiH	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Implementiranti industrijsku sigurnost u oblastima i kompanijama za koje se ukaže potreba.	kontinuirano	Ne

4.2. Informatička sigurnost (INFOSEC)

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.2.1.	Razvoj sistema obrade, prenosa i čuvanja tajnih podataka u elektronskom obliku		
Akcija 1	Izrada Pravilnika o kriptu zaštiti u IKT sistemima za obradu, prenos i pohranu tajnih podataka sa listom opreme koju je dozvoljeno koristiti u IKT sistemima za obradu, prenos i pohranu tajnih podataka.	2019-2020	Potrebna pomoć u vidu finansijske i stručno-savjetodavne pomoći
Akcija 2	Izrada dizajna i projektnog rješenja budućeg sistema za elektronsku razmjenu tajnih podataka između relevantnih institucija u BiH	2019-2020	Potrebna pomoć u vidu stručno-savjetodavne pomoći

Akcija 3	Nabavka novog seta TEMPEST opreme za mjerenje i zoniranje te novog specijaliziranog vozila za potrebe TEMPEST mjerenja	2019-2020	Potrebna pomoć u vidu finansijske pomoći
Akcija 4	Nastavak razvoja i opremanja državnih organa za informatičku sigurnost pri prenosu, obradi i pohrani tajnih podataka i kadrovsko popunjavanje istih	kontinuirano	Potrebna pomoć u vidu finansijske i stručno-savjetodavne pomoći
Akcija 5	Obuka uposlenika Državnog sigurnosnog organa u oblasti informatičke sigurnosti	kontinuirano	Potrebna finansijska pomoć

4.3. Sigurnosne provjere osoba

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.3.1.	Sigurnosno provjeravanje osoba		
Akcija 1	Sigurnosno provjeravanje osoblja koje se nalazi na radnim mjestima koje rukuje sa NATO tajnim podacima	kontinuirano	Ne

4.4. Sigurnost dokumenata

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.4.1.	Implementacija dokument sigurnosti u podregistrima		
Akcija 1	Certifikovanje podregistara sa aspekta sigurnosti dokumenata	kontinuirano	Ne
Akcija 2	Redovna kontrola nad primjenom postojećih propisa, dakle, nad načinom prijema, distribucije i rukovanja tajnim podacima	kontinuirano	Ne
Akcija 3	Obuka osoblja registara o načinu prijema, distribucije i rukovanja tajnim podacima	kontinuirano	Ne

4.5. Fizička sigurnost

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.5.1.	Implementacija fizičke sigurnosti u podregistrima		
Akcija 1	Nakon usvajanja izmjena i dopuna Zakona o zaštiti tajnih podataka, kompletiranje legislative koja reguliše oblast fizičke sigurnosti, a koja je potpuno usklađena sa NATO i EU sigurnosnim standardima za ovu oblast	2018-2020	Stručna pomoć NATO-a
Akcija 2	Uspostavljanje sistema kontinuiranog obučavanja sigurnosnih službenika u sigurnosnim područjima/podregistrima iz oblasti fizičke sigurnosti	kontinuirano	Ne
Akcija 3	Nastavak aktivnosti na daljem razvoju sistema i certifikaciji podregistara NATO tajnih podataka iz oblasti fizičke sigurnosti	kontinuirano	Ne
Akcija 4	Usvajanje Odluke o listi tehničkih standarda sigurnosno-tehničke opreme sigurnosnih	2018-2020	Ne

	područja za zaštitu tajnih podataka		
Akcija 5	Usvajanje matrice minimalnih sigurnosnih zahtjeva za sigurnosna područja	2018-2020	Ne

4.6. Industrijska sigurnost

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 4.6.1.	Implementacija industrijske sigurnosti		
Akcija 1	Implementiranti industrijsku sigurnost u oblastima i kompanijama za koje se ukaže potreba	2018-2020	Ne
Akcija 2	Edukacija kadrova iz ove oblasti koji će raditi u ovoj oblasti	kontinuirano	Ne

4.7. Cyber sigurnost

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj	Implementacija cyber sigurnosti		
Akcija 1	Institucionalno, tehničko i operativno jačanje CERT-a za institucije Bosne i Hercegovine	kontinuirano	
Akcija 2	Kontinuirani rad na ostvarivanju strateških ciljeva CERT-a	kontinuirano	
Akcija 3	Definisanje način komunikacije i koordinacije između nadležnih institucija za cyber sigurnosti u BiH i CERT timova u BiH	2018-2020	
Akcija 4	Izrada Zakona o informacionoj sigurnosti i sigurnosti mrežnih i informacionih sistema institucija BiH	2018-2020	-
Akcija 5	Izrada strateških okvira za cyber sigurnost	2018-2020	OSCE

Učešće Bosne i Hercegovine u Mirovnim misijama Ujedinjenih naroda i Civilnim misijama Evropske unije (novo)

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/Tražena pomoć
Cilj	Učešće Bosne i Hercegovine u Mirovnim misijama Ujedinjenih naroda i Civilnim misijama Evropske unije		
Akcija 1	Podrška učešću Bosne i Hercegovine u Mirovnim misijama Ujedinjenih naroda	Kontinuirano	Ne
Akcija 2	Razvoj kapaciteta za učešće Bosne i Hercegovine u Civilnim misijama Evropske unije	2019-2020	?

V PRAVNA PITANJA

5.2. Domaće zakonodavstvo

Ciljevi Akcije	Ciljevi BiH Specifične mjere države	Vremenski okvir	Trenutna/ Tražena pomoć
Cilj 5.2.	Usklađivanje pravne legislative BiH i NATO-a i potpuna implementacija NATO/PfP SOFA-e		
Akcija 1	Priprema i vođenje procesa usklađivanja zakona i podzakonskih akata BiH sa pravnom legislativom NATO-a	2019-2020	Potrebna pomoć NATO
Akcija 2	Usaglašavanje zakonskih i podzakonskih akata sa odredbama NATO/PfP SOFA-e	kontinuirano	Potrebna pomoć NATO Štaba Sarajevo